

OBSAH ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

- 1. Identifikační údaje školy**
- 2. Charakteristika školy**
 - 2.1 Úplnost a velikost školy
 - 2.2 Materiální, prostorové, technické a hygienické vybavení školy
 - 2.3 Charakteristika pedagogického sboru
 - 2.4 Spolupráce s rodiči a jinými subjekty, dlouhodobé projekty školy a mezinárodní spolupráce
- 3. Charakteristika školního vzdělávacího programu**
 - 3.1 Zaměření školy
 - 3.2 Výchovné a vzdělávací strategie
 - 3.3 Zabezpečení vzdělávání žáků s kombinací postižení
 - 3.4 Začlenění průřezových témat
- 4. Učební plán**
 - 4.1 Tabulace učebního plánu pro žáky se středně těžkým mentálním postižením
 - 4.2 Tabulace učebního plánu pro žáky s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami
- 5. Učební osnovy pro vzdělávání žáků se středně těžkým mentálním postižením**
 - 5.1 Jazyková komunikace*
 - 5.1.1 Čtení
 - 5.1.2 Psaní
 - 5.1.3 Řečová výchova
 - 5.2 Matematika a její aplikace*
 - 5.2.1 Matematika
 - 5.3 Informační a komunikační technologie*
 - 5.3.1 Počítače
 - 5.4 Člověk a jeho svět*
 - 5.4.1 Věcné učení
 - 5.5 Člověk a společnost*
 - 5.5.1 Člověk a společnost
 - 5.6 Člověk a příroda*
 - 5.6.1 Člověk a příroda
 - 5.7 Umění a kultura*
 - 5.7.1 Hudební výchova
 - 5.7.2 Výtvarná výchova
 - 5.8 Člověk a zdraví*
 - 5.8.1 Výchova ke zdraví
 - 5.8.2 Tělesná výchova
 - 5.9 Člověk a svět práce*
 - 5.9.1 Pracovní výchova

6. Učební osnovy pro vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami

6.1 Člověk a komunikace

6.1.1 Rozumová výchova

6.1.2 Řečová výchova

6.2 Člověk a jeho svět

6.2.1 Smyslová výchova

6.3 Umění a kultura

6.3.1 Hudební výchova

6.3.2 Výtvarná výchova

6.4 Člověk a zdraví

6.4.1 Pohybová výchova

6.4.2 Zdravotní tělesná výchova

6.5 Člověk a svět práce

6.5.1 Pracovní výchova

7. Hodnocení žáků – pravidla pro hodnocení

7.1 Obecné zásady hodnocení žáků na ZŠS

7.2 Podklady pro hodnocení vědomostí a dovedností žáků

7.3 Způsoby hodnocení

7.4 Hodnocení chování žáků

7.5 Hodnocení práce v zájmových útvarech a nepovinných předmětech

7.6 Sebehodnocení

8. Autoevaluace školy

9. Přílohy

Příloha č. 1 – ŠVP pro přípravný stupeň základní školy speciální

1. Identifikační údaje školy

Název ŠVP: **Školní vzdělávací program pro základní školu speciální, č. j. SZS 700/2010**

Tento Školní vzdělávací program vytvořený na základě Rámcově vzdělávacího programu pro základní školu speciální.

Předkladatel:

Název školy: **Speciální základní škola, mateřská škola a praktická škola Ústí nad Orlicí**

Adresa ředitelství: Lázeňská 206

562 01 Ústí nad Orlicí

Jméno ředitele: **Mgr. Stáňa Doležalová**

Telefon: +420 456 523 497

Email: zs.lazne@seznam.cz

www: <http://www.specialnizs-ustino.cz/>

Adresa odloučených pracovišť:

Žampach I, 564 01

Telefon: +420 465 635 214

Email: skola@uspza.cz

Orlickoústecká nemocnice, a.s.; Čs. armády 1076, 562 18 Ústí nad Orlicí

Telefon: +420 465 564 457

Email: skola@uo.hospital.cz

ZŠ Česká Třebová, Náměstí 17. listopadu 2062

Telefon: +420 465 539 115

E-mail: zspr.ceskatrebova@seznam.cz

IZO 600 024 814

IČ 708 44 755

Zřizovatel: **Pardubický kraj**

Komenského náměstí 125

53211 Pardubice

Kontakty: **vedoucí odboru OŠMS KrÚ 466026202**

Součástí školy:

Základní škola

Základní škola speciální

Přípravný stupeň při ZŠ speciální

Dvouletá škola praktická

Mateřská škola při zdravotnickém zařízení

Základní škola při zdravotnickém zařízení

Internát

Školní družina

Speciálně pedagogické centrum

Školní jídelna

Koordinátoři ŠVP: Mgr. Petra Tošovská

ŠVP byl projednán školskou radou.

Platnost dokumentu od: 1. 9. 2010

2. Charakteristika školy

Speciální základní škola, mateřská škola a praktická škola v Ústí nad Orlicí patří k největším v Pardubickém kraji. Je školou úplnou – poskytuje komplexní vzdělávání v základní škole praktické (1. a 2. stupeň) v základní škole speciální (1. a 2. stupeň), přípravném stupni základní školy speciální. Na **odloučeném pracovišti nemocnice** je zřízena Základní škola při zdravotnickém zařízení a mateřská škola při zdravotnickém zařízení. Pro žáky, kteří mají zájem o následné vzdělávání, umožňuje naše škola pokračovat ve vzdělávání v programu praktické školy dvouleté.

Škola poskytuje vzdělání především žákům s podprůměrnými rozumovými schopnostmi, žákům s mentální retardací od lehké, střední, až po těžkou a hlubokou a žákům, vyrůstajících v prostředí s nízkou sociokulturní úrovní. Ve škole se vyučují i děti s poruchou autistického spektra a souběžným postižením více vadami.

Speciální základní škola je umístěna na samém okraji města, v jeho klidné části. K dopravě do školy využívají žáci nedaleké vlakové nebo vzdálenější autobusové dopravy. Někteří žáci využívají k dopravě Českého Červeného Kříže nebo je vozí rodiče vlastními automobily.

Součástí naší školy je **odloučené pracoviště v Domově pod hradem Žampach**, kde se vzdělávají buď klienti Domova anebo žáci z nejbližšího okolí a **odloučené pracoviště v České Třebové**.

Naše škola prošla v průběhu let několika dostavbami a rekonstrukcemi. Dnes je uceleným komplexem tří propojených budov s rozlehlou školní zahradou a sportovišti.

2.1. Úplnost a velikost školy

Škola využívá v plné míře celý ucelený komplex budov, kde se nachází:

- **třídy ZŠ praktické**
- **třídy ZŠ speciální**
- **třídy praktické školy dvouleté**
- **přípravný stupeň ZŠS**, který je součástí ZŠS
- **odborné učebny a pracovny pro žáky** (učebny pro pracovní výchovu, hudební výchovu, cvičná školní kuchyně, počítačová učebna, relaxačně – hudební místnost, keramická dílna)
- **kabinety učebních pomůcek** pro pedagogy
- **školní tělocvična**
- **školní družina** (družina je rozdělena na 3 oddělení; má vlastní školní vzdělávací program)
- **školní knihovna** (žákovská i učitelská)
- **školní jídelna**, která zajišťuje stravování jak žákům tak i zaměstnancům školy
- **internát** (internát je rozdělen do 3 skupin; má také svůj vlastní školní vzdělávací program) - slouží k ubytování žáků ze vzdálenějšího okolí
- **speciálně pedagogické centrum „Kamínek“**

Speciálně pedagogické centrum „Kamínek“

SPC je školské poradenské zařízení při Speciální základní škole Ústí nad Orlicí, které pečuje o děti a žáky s postižením již od nejútlejšího věku. V SPC pracují speciální pedagožky, psycholog a sociální pracovník.

Speciálně pedagogické centrum poskytuje žákům, jejich rodičům i pedagogům tyto služby:

- Podpora rodiny s dítětem s postižením
- Speciálně pedagogickou péči včetně logopedie
- Speciálně pedagogickou diagnostiku
- Pravidelnou speciálně pedagogickou intervenci
- Výjezdy do rodin a zařízení a dlouhodobé vedení dětí
- Integraci dětí se zdravotním postižením
- Metodické vedení škol integrujících děti a žáky se zdravotním postižením
- Půjčování hraček, pomůcek a literatury
- Odborné semináře
- Diagnostiku autismu a poradenství v oblasti vzdělávání dětí s autismem
- Vzdělávání dětí s autismem
- Podpůrnou komunikaci
- Dotekovou stimulaci
- Poradenství v sociální oblasti

K výuce i mimoškolním činnostem žáků je využíván široký areál okolí školy. Jedná se zejména o různá sportoviště a školní zahradu se skleníkem a zahradním altánem.

2.2.Materiální, prostorové, technické a hygienické vybavení školy

Materiální vybavení

Naše škola má k dispozici široké spektrum různých pomůcek:

- didaktické pomůcky (učebnice, pracovní sešity, metodické příručky, výuková CD, DVD, filmy, knihy, videokazety apod.)
- sportovní náčiní a nářadí (nářadí a náčiní v tělocvičně školy, sportovní vybavení pro běžecké i sjezdové lyžování, bruslení, in-line bruslení, cykloturistiku, hokej, florball apod.)
- hudební nástroje (v učebně hudební výchovy, v relaxačně hudební místnosti)
- vybavení keramické dílny (keramická pec, ...)
- podpůrné rehabilitační a kompenzační pomůcky (vertikalizační stojany, handbike polohovací židle Aris, polohovací stolky, relaxační bazén s kuličkami, pomůcky pro bazální stimulaci, polohovací pomůcky apod.)

Každá třída je vybavena prostorem pro výuku – lavice s individuálně nastavitelnou zvedací deskou, výškově nastavitelné židle, tabule; vyzdobena didaktickými obrazy, tabulkami nebo nástěnkami s výrobky žáků.

Ve třídách pro žáky s těžkým postižením a souběžným postižením více vadami jsou umístěny také relaxační koutky s různými relaxačními a polohovacími pomůckami. Ve dvou těchto třídách a na WC pro imobilní žáky je také stropní zvedací systém ROOMER, který pomáhá při manipulaci s těmito žáky.

Škola disponuje také televizory, DVD přehrávači, videorekordéry, CD přehrávači. Ve dvou odděleních školní družiny je také interaktivní tabule.

Prostorové vybavení

Škola využívá v plné míře celý ucelený komplex budov, kde se nachází:

- třídy ZŠ praktické
- třídy ZŠ speciální
- odborné učebny a pracovny pro žáky (učebny pro pracovní výchovu, hudební výchovu, cvičná školní kuchyně, počítačová učebna, relaxačně – hudební místnost, keramická dílna)
- kabinety učebních pomůcek pro pedagogy
- školní tělocvična
- školní družina (3 oddělení)
- školní knihovna (žákovská i učitelská)
- školní jídelna, která zajišťuje stravování jak žákům tak i zaměstnancům školy
- internát - slouží k ubytování žáků ze vzdálenějšího okolí, ze sociokulturně znevýhodněných rodin
- speciálně pedagogické centrum „Kamínek“

Dále jsou využívány i prostory v okolí školy – zejména školní hřiště, sportoviště, školní pozemek se skleníkem, školní zahradu a zahradní altán.

Pro žáky školy jsou v přízemí budovy umístěny osobní uzamykatelné skříňky.

Naše škola dále disponuje těmito prostory:

- pracovna ředitele a zástupce ředitele
- sborovna pro pedagogy základní školy praktické, sborovna pro pedagogy základní školy speciální
- 2 kanceláře pro mzdovou účetní a účetní
- kancelář vedoucí školní jídelny
- samostatná dílna pro školníka naší školy

Technické vybavení

Vybavení výpočetní technikou odpovídá Standardu ICT. Ve škole je k dispozici počítačová učebna. Každý počítač je zde připojen k síti a poskytuje neomezený přístup k internetu. V některých třídách, školní družině a na internátu školy jsou k žákům k dispozici další počítače s celou řadou výukových programů. K dispozici pro prezentaci při výuce jsou také interaktivní tabule, dataprojektor a promítací plátno. Každá třída je vybavena radiomagnetofonem; k dispozici je celá řada zvukových nahrávek, popř.naučná výuková CD, kazety. Prostory školy jsou také vybaveny televizory s DVD a video přehrávači.

Pro potřeby výuky jsou pedagogům k dispozici zejména počítače, tiskárny nebo scanner, laminovací přístroje, kopírovací přístroje.

Hygienické vybavení

Prostor pro udržování osobní hygieny je umožněn v dostatečném množství sociálních zařízení vybavených umyvadly, sušáky rukou, apod. V přízemí je k dispozici bezbariérové WC s přebalovacím pultem a sprchovým koutem. Pro lepší mobilitu žáků je zde umístěn stropní závěsný systém ROOMER. Udržování duševní hygieny umožní žákům relaxační chvíle

zařazované v průběhu vyučování nebo relaxačně hudební místnost. Do odpoledního zájmového vzdělávání jsou zařazovány odpočinkové činnosti s ohledem na věkové zvláštnosti žáků.

2.3.Charakteristika pedagogického sboru

Pedagogický sbor naší školy tvoří učitelé základní školy speciální, základní školy a dvouleté školy praktické, vychovatelé na internátě a ve školní družině, pedagogičtí asistenti. V odůvodněných případech jsou k dispozici osobní asistenti. V současnosti splňují téměř všichni pedagogové kvalifikační předpoklady pro přímou výchovnou činnost ve škole zřízené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Na škole dále působí: ředitel školy, zástupce ředitele školy, poradce pro volbu povolání (výchovný poradce), metodik prevence rizikových projevů chování, koordinátor-metodik ICT, metodik environmentální výchovy. Při škole je zřízeno speciálně pedagogické centrum, kde působí speciální pedagogové, logoped, psycholog a sociální pracovníce. Ve škole dále pracují správní zaměstnanci.

Všichni pedagogičtí pracovníci využívají nabídek dalšího vzdělávání v CCV Pardubice, NIDV, IPPP Praha a dalších nabídek umožňující rozšíření jejich odbornosti. Nabídek dalšího vzdělávání a školení využívají i správní zaměstnanci naší školy (účetní, mzdová účetní, školník...). Všichni učitelé mají základy práce na počítači, kurz první pomoci. Zaměstnanci školy jsou pravidelně proškolení v oblasti BOZP. Plnění povinností v oblasti BOZP a PO je prováděno v souladu s obecně platnými právními a technickými předpisy.

2.4.Spolupráce s rodiči a jinými subjekty, dlouhodobé projekty školy a mezinárodní spolupráce

Spolupráce s rodiči a jinými subjekty

Ve škole pracuje dlouhodobě SRPŠ. Vždy začátkem září se s rodiči na plenární schůzi projednávají nejdůležitější opatření k zajištění školního roku. Je to především školní řád, docházka do školní družiny, podmínky stravování a výběr zájmové činnosti. Rovněž je dohodnuta možnost obstarání školních pomůcek pro všechny žáky třídními učiteli. Rodiče se dozví informace k ozdravnému pobytu, který pravidelně na podzim zajišťujeme a jsou seznámeni s dalšími důležitými akcemi, které škola pořádá: např. LVVZ, zimní pobyt, plavecký výcvik, soutěže, exkurze, turistický výcvik, cykloturistika, Den rozmanitých činností aj.

Na škole pro děti zajišťujeme distribuci podporovaných mléčných výrobků.

Rodiče se mohou informovat o prospěchu a chování svých dětí během roku na třídních schůzkách a také kdykoliv po vzájemné dohodě s vyučujícím. Budeme pokračovat ve čtvrtletních písemných zprávách o prospěchu a chování dítěte pro rodiče. Některých akcí pořádaných pro děti se mohou rodiče i zúčastnit, jako např. Dne otevřených dveří při tradičních Dnech rozmanitých činností nebo vánoční besídky. Rodiče, ale i veřejnost se může o činnosti školy informovat na webových stránkách školy, z příspěvků do Orlických novin, Ústeckých ozvěn a z vysílání kabelové televize OIK.

Zúčastňujeme se některých kulturních a sportovních akcí pořádaných městem – „Ústecké Vánoce“, „Město v pohybu“, spolupracujeme s Domovem důchodců a Domem s pečovatelskou službou, ČČK, Domem pokojného stáří a Penzionem, kde 2x ročně probíhá vystoupení souboru Pohoda a Kosáci.

V Domě s pečovatelskou službou zajišťujeme trvale výstavu žakovských prací.

Instituce, se kterými naše škola dlouhodobě spolupracuje:

- * Speciálně pedagogické centrum Kamínek
- * Domov pod hradem Žampach
- * Policie České republiky, Městská policie
- * Hasičský záchranný sbor
- * Český červený kříž
- * KrÚ Pardubického kraje
- * MÚ Ústí nad Orlicí
- * Dětská psychiatrická léčebna Opařany
- * PPP Ústí nad Orlicí
- * MSDU OS Praha
- * Mimoza /SVP/ Ústí nad Orlicí
- * ČSMPS Praha
- * Pyramida Pardubice
- * Úřad práce Ústí nad Orlicí – kariérové poradenství
- * Centrum pro zdravotně postižené
- * Charita
- * DAP Services a. s. Ostrava
- * NIDV
- * CCV Pardubice

Dlouhodobé projekty školy a mezinárodní spolupráce

Naše škola se snaží vést žáky ke zdravému životnímu stylu v přirozených aktivitách. Dlouhodobě nabízíme dětem účast v zájmových kroužcích zaměřených na smysluplné využití volného času (sportovní, hudební, dramatický), zdokonalování zručnosti a manuální dovednosti (keramický, výtvarný). Žáci se účastní sportovních soutěží a turnajů na okresní i krajské úrovni. Zapojujeme se do programu ekologického centra Paleta Pardubice a účastníme se ekologické akce „Den Země“ ve Vysokém Mýtě. Naši žáci pravidelně soutěží v Abilympiádě v Jedličkově ústavu v Praze: malování, vyšívání, aranžování, keramika, puzzle a studená kuchyně. Pro žáky osmé a deváté třídy zajišťujeme spolupráci se Střediskem výchovné péče „Mimoza“ na téma prevence rizikových projevů chování. Spolupracujeme s Centrem pro zdravotně postižené.

Tradičně se škola prezentuje Dnem rozmanitých činností, který je spojen se Dnem otevřených dveří.

Každoročně zajišťujeme pro žáky ZŠP i ZŠS týdenní ozdravný pobyt, lyžařský kurz, zimní pobyt na horách, plavecký výcvik, školní výlety žáků. Tradicí se stalo „Poslední zvonění“, což je slavnostní zakončení školního roku, na kterém se loučíme s vycházejícími žáky.

Dlouhodobé projekty, na jejichž realizaci se podílejí pedagogové i vychovatelé, jsou zaměřeny na prevenci sociálně-patologických jevů, environmentální výchovu, sportovní a pohybové aktivity, hudební a dramatické činnosti, při nichž se naši žáci setkávají se žáky jiných škol či občany města Ústí nad Orlicí. Uskutečnit tyto akce se daří také díky finančním prostředkům, které získáváme z dotací města a také Pardubického kraje.

Úspěšným projektem naší školy je uzavření **mezinárodní spolupráce** se speciální školou pro děti s vadami sluchu z polského města Długopole Zdroj - *Specjalny ośrodek, Szkolno – wychowawczy*.

3. Charakteristika školního vzdělávacího programu

„Vzdělávání v základní škole speciální (ZŠS) navazuje na výchovu v rodině a na předškolní vzdělávání ve speciální mateřské škole nebo na přípravném stupni základní školy speciální. Vzdělávání je přizpůsobeno žákům se sníženou úrovní rozumových schopností, psychických zvláštností, nedostatečnou úrovní koncentrace pozornosti a nízkou úrovní rozvoje volných vlastností. ZŠS se odlišuje od ZŠ organizačními formami vzdělávání a obsahovým zaměřením výuky. Učivo je redukováno na osvojení základních dovedností v jednotlivých vzdělávacích oblastech a oborech, prakticky zaměřených činností a pracovních dovedností. Pro výuku je třeba vytvořit optimální podmínky, které vyžadují klidné, nestresující prostředí poskytující pocit bezpečí a umožňující koncentraci na práci.“

Marie Vítková

3.1 Zaměření školy

Základní škola speciální, pro kterou je tento ŠVP tvořen, poskytuje vzdělávání žákům se středním až hlubokým mentálním postižením v kombinaci s tělesnými či smyslovými vadami, vadami řeči nebo v kombinaci s poruchami autistického spektra. Oborem vzdělání základní škola speciální žáci dosahují stupně vzdělávání „základy vzdělání“. V souladu se školským zákonem vychází ŠVP naší školy z Rámcového vzdělávacího programu pro základní školu speciální (dále jen RVP ZŠS).

Vzdělávání dle RVP ZŠS je rozděleno podle stupně mentálního postižení žáků na:

- I. Díl – Vzdělávání žáků se středně těžkým mentálním postižením
- II. Díl – vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami

Hlavním a dlouhodobým cílem naší školy je rozvíjet osobnost každého žáka se speciálními vzdělávacími potřebami a poskytnout mu komplexní výchovně vzdělávací péči, tak aby získal kvalitní základy všeobecného vzdělání. Tyto kvalitní základy vzdělání vytvoří žákovi další možnosti pro dlouhodobé vzdělávání, rozvíjení dovednosti komunikace mezi lidmi, schopnosti přizpůsobit se, ale i další široké uplatnění na trhu práce a uplatnění v životě vůbec.

Stěžejní cíle a specifika naší školy

Stěžejním cílem základní školy speciální je poskytnout *komplexní výchovně vzdělávací péči žákům se speciálními vzdělávacími potřebami* - všeobecné základy vzdělání žákům se středním, těžkým, hlubokým mentálním postižením, souběžným postižením více vadami, PAS. Snažíme se zpřístupnit vzdělávání všem žákům vytvářením vhodných podmínek pro vzdělávání žáků s různým rozsahem postižení, zejména využíváním všech dostupných metodických postupů, způsobů výuky i moderními didaktickými pomůckami. Naše škola využívá i péče osobních asistentů, asistentů pedagoga, ale i asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním.

Žákům je poskytována dostatečně široká a odborná komplexní péče s využitím reedukačních a kompenzačních metod, prostřednictvím kterých je umožněno kompenzovat důsledky znevýhodnění žáků.

V rámci výchovně vzdělávací činnosti žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami uplatňují pedagogičtí pracovníci i některé *metody pedagogické rehabilitace*. Jedná se zejména o polohování, stimulaci cíleným polohováním, metody bazální stimulace, cvičení stability, cvičení orofaciální oblasti, dotekovou terapii, míčkovou masáž, cvičení na rehabilitačním míči, stimulaci v míčkovém bazénu, vertikalizace, nácvik lezení a chůze, prvky relaxačních technik, ale i rozvíjení motoriky ruky, nácvik úchopů apod.

Naše škola si klade především tyto prioritní *cíle při výchovně a vzdělávání žáků*:

- rozvíjet u žáka jeho osobnost a individualitu, jeho potenciál, učit ho vědomostem a dovednostem, které mu usnadní a zpestří jeho budoucí život
- preferovat u žáka individuální přístup na základně jeho zvláštností a potřeb (to umožňuje zejména nižší počet žáků ve třídách, ale i pomoc vychovatelů, asistentů pedagoga, osobních asistentů)
- rozvíjet u žáka v maximální míře jeho osobní kompetence, podporovat jeho zájmy
- dávat žákovi prostor pro seberealizaci, pomoci najít žákovi cestu k určité míře sebeurčení, podporovat u žáka zdravé sebevědomí, vědomí vlastní užitečnosti
- utvářet pozitivní vztah k současnému i budoucímu vzdělávání
- budovat respekt ke kulturním, fyzickým i psychickým odlišnostem ostatních spolužáků, spoluobčanů; rozvíjet vyvážené a adekvátní mezilidské vztahy
- rozvíjet u žáka šetrný a ohleduplný přístup k životnímu prostředí
- v maximální možné míře připravit žáka pro samostatný praktický život; u žáků s nízkou nebo žádnou možností pracovního uplatnění se snažíme najít alternativní možnosti životní seberealizace

K tomu abychom mohli těchto výchovně vzdělávacích cílů dosáhnout je potřeba vytvářet celkové *pozitivní klima školy*, na kterém se podílí jak sám žák, tak i pedagogové a rodiče. Aby pozitivní klima školy mohlo dobře fungovat je nutná vzájemná spolupráce těchto tří „složek“ podílejících se na výchově a vzdělávání žáka.

Ze strany žáka se jedná zejména o přijímání pedagoga jako autority, ale i jako partnera při výchově a vzdělávání. Žák by se neměl bát otevřeně vyjádřit svůj názor, nebát se týmové spolupráce a vzájemné pomoci.

Ze strany pedagogů je kladen důraz na:

- profesní připravenost
- spolupráci s odborníky a ostatními institucemi
- vytváření vstřícného a podnětného zázemí jak při školní tak i mimoškolní práci
- vytváření vhodných podmínek pro žáky s různým typem postižení
- individuální přístup k žákům
- vztah k rodičům žáků jako k rovnocenným partnerům → harmonizace vztahu rodiny i školy

Rodiče by pak měli pro pozitivní klima školy zejména respektovat pedagoga jako rovnocenného partnera a poradce při výchově a vzdělávání. Dále by pak měli vytvářet pro své děti vhodné sociokulturní a podnětné zázemí jako základ pro školní činnost a vzdělávání.

Prevence rizikových projevů chování

Vychází z konkrétních podmínek školy a pomáhá zachycovat rizikové faktory v chování žáků, vychovává žáky k zdravému životnímu stylu a vede k rozvoji osobnostních rysů dětí, je při ní uplatňována řada forem a metod působení na jednotlivce i skupiny dětí.

Pomoc v případě jakýchkoliv problémů mohou žáci kdykoliv vyhledat u školního metodika prevence, výchovného poradce nebo u svých třídních učitelů. Také rodiče mají možnost obrátit se s dotazy, informacemi nebo žádostmi o pomoc na tyto pedagogy.

Škola si také stanovila určitá pravidla chování, která jsou zakotvena ve školním řádu naší školy.

Environmentální výchova

Základní nástrojem EVVO na naší škole je roční program přizpůsobený, jak aktuálním možnostem, tak i místním i regionálním podmínkám, který vypracovává pověřený školní koordinátor.

EVVO na naší škole je zaměřena zejména na:

- možnosti uplatnění EVVO v jednotlivých předmětech, s přihlédnutím k individuálním možnostem a schopnostem jednotlivců,
- způsoby přístupu ke zkoumání a uvědomování si vztahů člověka a prostředí a významu udržitelnosti rozvoje,
- spolupráce školy s rodinou a ostatními subjekty při utváření správných postojů k životnímu prostředí,
- celoškolské aktivity zaměřené k environmentálnímu vzdělávání, výchově a osvětě,
- spolupráce školy s dalšími školami /vzájemné předávání zkušeností/,
- kontakty školy s nevládními organizacemi zaměřenými na ekologickou výchovu,
- další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti EVVO,
- zabezpečení postupné ekologizace provozu školy / šetření energií, třídění odpadů, péče o zeleň atd./.

3.2. Výchovné a vzdělávací strategie

Výchovné a vzdělávací strategie na úrovni školy jsou postupy, kterými pedagog podporuje utváření klíčových kompetencí žáků. Klíčové kompetence mají žáků pomáhat při získávání základů všeobecného vzdělávání. Úroveň klíčových kompetencí získaných na základní škole není konečná, ale tvoří základ pro další celoživotní učení a orientaci v praktickém životě.

Kompetence k učení by měly žákům umožnit, aby si osvojili strategii učení a motivovali je k dalšímu celoživotnímu učení. Kompetence k řešení problémů by měly žáky podněcovat právě k řešení problémů samotných, k samostatnému a tvořivému myšlení, logickému uvažování. Kompetence komunikativní by měly rozvíjet u žáků schopnost všestranné a účinné komunikace jak verbálními tak neverbálními prostředky. Kompetence sociální a personální by měly u žáků rozvíjet schopnost spolupráce, respekt k práci vlastní i k práci druhých. Kompetence občanské by měly žáka seznamovat jak uplatnit svá práva, plnit své povinnosti a chovat se jako svobodná a zodpovědná osobnost. Kompetence pracovní by měly žákům pomáhat poznávat a rozvíjet své schopnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti v životě, při profesní orientaci.

Profil žáka se středně těžkým mentálním postižením

Ve školním vzdělávacím programu směřujeme k tomu, aby absolventem naší školy byl žák, který se dokáže orientovat v běžných životních situacích a své vědomosti i dovednosti bude schopen aplikovat v praxi. Absolvent naší školy ovládá základy trivia (čtení, psaní, počítání) dle svých možností. Přiměřenou formou komunikuje se svým okolím a je schopen využívat různé způsoby komunikace tak, aby se svým okolím uměl spolupracovat a dokázal mu porozumět. Má osvojeny základní společenské návyky, je schopný reagovat na změny kolem sebe. V případě nesnáží ví, kam se obrátit o pomoc. Orientuje se v základních rodinných vztazích. Zvládá

sebeobsahu a má vytvořeny základní hygienické návyky. Dokáže vyjádřit své potřeby po stránce materiální i sociální. Dle svých možností ovládá základy práce s informační technikou. Chceme, aby se stal člověkem tolerantním, respektujícím potřeby a zájmy druhých, který akceptuje mravní a morální zákony společnosti, ve které žije.

KLÍČOVÉ KOMPETENCE, VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE – vzdělávání žáků se středně těžkým mentálním postižením

1. KOMPETENCE K UČENÍ

Na konci základního vzdělávání žák v rámci svých možností:	Výchovně vzdělávací strategie vedoucí k formování klíčových kompetencí
• má osvojeny základy čtení, psaní, počítání a umí je využít ke svému rozvoji	➤ vytvářením vhodných podmínek a volbou odpovídajících metod umožňujeme žákům plnění základů trivia
• umí využívat učební materiály, pomůcky a učebnice	➤ zařazováním různých činností individuálních i skupinových podněcujeme žáky k využívání dostupných názorných pomůcek, práce s učebnicemi, učebními texty, pracovními listy a pracovními sešity
• trénuje koncentraci na učení, chápe návykové stereotypy učení a snaží se je dodržovat	➤ volbou efektivních způsobů vedoucích ke zpracování informací seznamujeme žáky s formami učení
• zajímá se o nové poznatky, k dalšímu učení je motivován pochvalou	➤ motivací k učení vysvětlujeme jeho smysl a cíl, podněcujeme k touze po nových informacích, podporujeme sebehodnocení žáka
• umí využít symboly, znaky a termíny a procvičuje je v každodenních situacích	➤ navozením konkrétních situací pro práci s daty dbáme na jejich správné vyhodnocování; podporujeme samostatnost a tvořivost
• zvládá základy práce s počítačem	➤ poskytováním dostatečných příležitostí pro práci s PC, procvičujeme vyhledávání potřebných informací, využíváme didaktické hry a výukové programy na PC
• v praktických situacích dokáže využít nabyté znalosti a dovednosti	➤ navozováním různých situací, zapojováním do praktického života umožňujeme žákům využít nabyté znalosti a dovednosti; diskutujeme, kriticky posuzujeme a vyvozujeme závěry, hodnotíme žákův pokrok

2. KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

Na konci základního vzdělávání žák v rámci svých možností:	Výchovně vzdělávací strategie vedoucí k formování klíčových kompetencí
• zvládá řešení problémových situací	➤ navozením různých situací nabízíme žákům cvičení a úkoly vycházející z reálného života, které vedou k samostatnému uvažování a řešení problémů
• využívá získaných zkušeností a s využitím nápodoby řeší známé a opakující se situace	➤ vytvářením problémových úloh seznamujeme žáky s volbou vhodných způsobů řešení opakujících se situací, podněcujeme žáky využívat získané vědomosti a dovednosti k objevování různých řešení
• rozpoznává problémové situace a snaží se je řešit	➤ reakcí na nejrůznější problematické situace ve škole i mimo ni, se zaměřujeme na podporu vlastního úsudku žáků, směřujeme žáky k zamyšlení, jak by se některým problémům dalo předcházet
• dokáže se smířit s neúspěchem a nezdarem při řešení problémů	➤ pochvalou a kladným hodnocením povzbuzujeme žáky, hodnotíme kladně i dílčí úspěchy, nabízíme jiné cesty postupů a vytváříme algoritmy řešení
• o pomoc při řešení problémů se obrací na kompetentní osobu	➤ vedením dialogu a příkladným chováním podporujeme vzájemnou důvěru učitele a žáka, týmovou spolupráci při řešení problémů

3. KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

Na konci základního vzdělávání žák v rámci svých možností:	Výchovně vzdělávací strategie vedoucí k formování klíčových kompetencí
• je schopen komunikovat s okolím	➤ navozováním různých situací nacvičujeme komunikaci, dialogem rozvíjíme u žáků slovní zásobu, seznamujeme je se základy etikety v komunikaci
• chápe jednoduchá sdělení a umí na ně	➤ zjednodušeným slovním pokynem, názorem

reagovat	a vlastním prožitkem se snažíme u žáků o pochopení zadaného úkolu nebo problému
• umí adekvátně vyjádřit své nálady, pocity, potřeby	➤ vytvářením vhodných podmínek (vypravování, kresba, dramatizace...) umožňujeme žákům vyjádřit jejich prožívání
• rozumí jednoduchým běžně užívaným textům, obrazovým materiálům a záznamům	➤ předkládáním obrazových materiálů, jednoduchých textů a různých záznamů trénujeme u žáků porozumění těmto materiálům
• osvojuje si jednoduchou formu písemné komunikace	➤ nácvikem psacího a tiskacího písma procvičujeme sdělování a přijímání informací písemnou formou
• dokáže sdělit své názory, postoje a potřeby; adekvátně obhájí svůj názor	➤ poskytováním dostatečného množství příležitostí, umožňujeme žákům vyjádřit svůj názor a obhájit jej vhodným způsobem
• ke komunikaci využívá běžné, podpůrné, alternativní a informační komunikační prostředky	➤ užíváním různých komunikačních prostředků povzbuzujeme žáky ke komunikaci
• v praxi uplatňuje získané komunikační dovednosti k vytváření vztahů potřebných k začlenění do společnosti	➤ zapojováním žáků do veřejného života (výstavy, vystoupení, soutěže...) podporujeme jejich integraci; nácvikem sociálních situací připravujeme žáky na zvládnutí komunikace s jinými lidmi; umožňujeme žákům prezentaci výsledků své práce

4. KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

Na konci základního vzdělávání žák v rámci svých možností:	Výchovně vzdělávací strategie vedoucí k formování klíčových kompetencí
• orientuje se ve vztazích mezi lidmi	➤ účastí na školních i mimoškolních akcích podporujeme spolupráci s vrstevníky i dospělými a jejich vzájemnou interakci; spolupráci s rodiči (zákonnými zástupci) přispíváme k utváření kladných vztahů v rodině
• vyzná se v prostředí ve kterém žije (zná svou adresu, místo bydliště, cestu do školy...)	➤ vytvářením modelových situací (zařazování vycházek, exkurzí, pobytů...) procvičujeme orientaci v okolí a upevňujeme kladný vztah k místu i prostředí, ve kterém žáci žijí

• účastní se jednoduchých sociálních aktivit	➤ nácvikem běžných sociálních činností seznamujeme žáka s životními situacemi a rozvíjíme jeho sociální dovednosti
• v praxi dokáže správně využít návyky společenského chování	➤ praktickými činnostmi, modelovými situacemi a nápodobou trénujeme návyky správného chování ve společnosti; důsledně vyžadujeme dodržování dohodnutých pravidel (školní řád)
• je schopen navázat a udržet vztahy s vrstevníky, respektovat druhé lidi	➤ praktickými činnostmi a modelovými situacemi rozvíjíme pozitivní vztahy mezi vrstevníky, toleranci k okolí; podporujeme respekt k práci vlastní i druhých
• chápe, co je rizikové a nevhodné chování a jaké důsledky z něj vyplývají	➤ využitím názorných prostředků demonstrujeme škodlivost rizikových projevů chování a jejich důsledky
• dokáže rozpoznat nebezpečí fyzického i psychického zneužívání vlastní osoby	➤ prostřednictvím společných diskuzí, řízených přednášek a instruktážních filmů zpřístupňujeme žákům informace o možném riziku zneužívání vlastní osoby
• využívá sebedůvěry při sebeprezentaci v cizím prostředí	➤ povzbuzením a pochvalou motivujeme žáky k získávání sebedůvěry a jejímu využívání v neznámém prostředí

5. KOMPETENCE OBČANSKÉ

Na konci základního vzdělávání žák v rámci svých možností:	Výchovně vzdělávací strategie vedoucí k formování klíčových kompetencí
• zapojuje se do společnosti prostřednictvím osvojených návyků a dovedností	➤ zapojováním žáků do různorodých aktivit podporujeme jejich začlenění do společnosti, vzbuzujeme v žácích úctu ke kulturnímu dědictví a národním tradicím
• má základní informace o elementárních občanských právech a povinnostech	➤ prostřednictvím modelových situací, didaktických her a vlastních prožitků seznamujeme žáky se základními právy a povinnostmi občana České republiky
• řídí se základními pravidly soužití a společenskými normami	➤ různorodými aktivitami osvojujeme u žáků vhodné způsoby chování a jednání na veřejnosti; seznamujeme žáky s pravidly soužití etnických skupin
• zná zásady zdravého životního stylu a ochrany životního prostředí	➤ vysvětlováním, praktickými činnostmi a formou didaktických her směřujeme žáky k uvědomění si vlastní zodpovědnosti za sebe, své zdraví a život a za životní prostředí
• v krizových situacích a v situacích	➤ vypravováním za podpory vizuálních

ohrožujících zdraví a život člověka dovede adekvátně reagovat na pokyny kompetentních osob	materiálů, formou didaktických her a navození modelových situací předkládáme žákům možnosti řešení a zvládání krizových situací i pod vedením kompetentní osoby
--	---

6. KOMPETENCE PRACOVNÍ

Na konci základního vzdělávání žák v rámci svých možností:	Výchovně vzdělávací strategie vedoucí k formování klíčových kompetencí
• má zautomatizované hygienické návyky, je schopen sebeobsluhy	➤ pravidelným procvičováním, formou didaktických her, nápodobou a navozováním modelových situací motivujeme žáky k samostatnosti při hygieně a sebeobsluze
• je schopen využít pracovních dovedností při provádění jednoduchých pracovních činností	➤ na základě praktických činností, nápodoby a vysvětlení procvičujeme v praxi jednoduché pracovní činnosti a tím vytváříme u žáků pozitivní vztah k práci
• na základě pokynů zvládne splnit zadané úkoly a je schopen pracovat podle naučeného pracovního postupu	➤ předkládáním dostatečného množství příležitostí umožňujeme žákům zvládání jednoduchých pracovních postupů; nabízíme pomoc při volbě povolání
• koncentruje se na pracovní výkon a dokáže vytrvat při jeho provádění	➤ praktickými činnostmi, aktivitami a motivací povzbuzujeme žáky ke koncentraci pozornosti, vytrvalosti při plnění zadaného úkolu
• uznává pracovní pravidla v kolektivu a svými pracovními výkony ovlivňuje kvalitu týmové práce	➤ různorodými pracovními činnostmi a motivací posilujeme kladný vztah a úctu k práci své i druhých
• akceptuje jakékoliv hodnocení vykonané práce	➤ opakovaným vysvětlováním a názorným porovnáváním prací žáků trénujeme toleranci ke sdělenému hodnocení
• uplatňuje pravidla bezpečnosti, ochrany zdraví, hygieny práce a ochrany životního prostředí při pracovních činnostech	➤ prostřednictvím slovních a názorných pokynů seznamujeme žáky s pravidly BOZP a ochrany životního prostředí; při pracovních činnostech nepřetržitě dohlížíme na dodržování vymezených pravidel v různém prostředí (tělocvična, hřiště, dílna, cvičná kuchyň, školní pozemek...)

3.3. Zabezpečení vzdělávání žáků s kombinací postižení

Pro potřeby edukace se žáci s více vadami charakterizují podle Věstníku MŠMT č. 8/1997, č. j. 25602/97-22 takto:

„Za postiženého více vadami se považuje dítě, resp. žák postižený současně dvěma nebo více na sobě kauzálně nezávislými druhy postižení, z nichž každé by jej vzhledem k hloubce a důsledkům opravňovalo k zařazení do speciální školy příslušného typu. Za provedení speciálně pedagogické diagnostiky odpovídá speciálně pedagogické centrum (případně pedagogicko psychologická poradna), zařazené do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení MŠMT ČR.“

Pro potřeby resortu školství je členění dětí a žáků s více vadami následující:

- 1. skupina v níž je společným znakem mentální retardace – ta je potom nejdůležitějším faktorem při určování nejvýše dosažitelného stupně vzdělání, je dominantní při výběru školy, vzdělávacího zařízení*
- 2. kombinace vad tělesných, smyslových a vad řeči, specifická skupina hluchoslepi*
- 3. děti a žáci s diagnózou autismu a autistickými rysy*

U žáků s kombinovaným postižením (mentálním postižením a dalším zdravotním postižením – tělesným, zrakovým, sluchovým, těžkými vadami řeči a autismem) je třeba uplatňovat při vzdělávání speciálně pedagogické postupy a alternativní metody výuky. Tyto metody nacházejí uplatnění zejména při rozvíjení rozumových schopností, orientačních dovedností, zlepšování sociální komunikace, sebeobsluhy a dalších dovedností potřebných k úspěšné integraci do společnosti. Vzdělávání těchto žáků vyžaduje odbornou připravenost pedagogických pracovníků, podnětné a vstřícné školní prostředí a využití všech podpůrných opatření.

Při diagnostikování speciálních vzdělávacích potřeb a posuzování možností jednotlivých žáků poskytují, se souhlasem rodičů nebo zákonných zástupců žáka, pomoc školská poradenská zařízení (pedagogicko-psychologické poradny, speciálně pedagogická centra).

Ve vzdělávání se zaměřujeme na tyto **priority**:

- poskytujeme maximální možnou speciálně pedagogickou podporu
- ve vzdělávání se zaměřujeme na kompenzaci handicapu, překonání problémů, které způsobuje kombinované postižení
- umožňujeme maximální možný kontakt s většinovou populací, spolupracujeme se školami v regionu (pravidelné návštěvy, pořádání společných kulturních a sportovních akcí), pořádáme dny otevřených dveří a informujeme veřejnost o našich aktivitách pomocí hromadných vzdělávacích prostředků, vlastních internetových stránek
- snažíme se o maximální zařazení žáka s kombinovaným postižením do života společnosti - žák by měl být co možná nejsamostatnější a nezávislý, pomocí pracovního vyučování a dalších předmětů podporujeme budoucí profesionální orientaci
- poskytujeme maximální motivaci k dalšímu celoživotní vzdělávání a sebevzdělávání
- podporujeme multidisciplinární spolupráci s dalšími odborníky a školskými poradenskými zařízeními (spolupráce na IVP, konzultace výjimek ve vzdělávání a užití specifických didaktických prostředků)

- úzce spolupracujeme s rodinami žáků a dohlížíme na propojení školního vzdělávání a práce v domácím prostředí

3.4. Začlenění průřezových témat

Průřezová témata jsou začleněna integrací obsahu jednotlivých tematických okruhů průřezového tématu do vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu. Všechna průřezová témata jsou zpracovaná do samostatných tabulek, kde je respektováno rozdělení do tematických okruhů.

V tabulkách: (1. Osobnostní a sociální výchova, 2. Multikulturní výchova, 3. Environmentální výchova) je také uvedeno, ve kterém ročníku je průřezové téma realizováno. V učebních osnovách vyučovacích předmětů jsou uvedeny tematické okruhy průřezových témat (např. ve vyučovacím předmětu Člověk a společnost v období 7. - 10. ročník je začleněno průřezové téma Multikulturní výchova – Etnický původ – rovnocennost všech etnických skupin a kultur; odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost)

Témata jsou v předmětech realizována různými metodami a formami práce.

Legenda k tabulkám:

Čt – čtení
Ps – psaní
Řv – řečová výchova
Ma – matematika
Vu – věcné učení
Čp – člověk a příroda
Čs – člověk a společnost
Vz – výchova ke zdraví
Po – počítače
Hv – hudební výchova
Vv – výtvarná výchova
Tv – tělesná výchova

Přehled zařazení jednotlivých průřezových témat v předmětech:

- **Osobnostní a sociální výchova**

OSOBNOSTNÍ ROZVOJ

Tématický okruh	1. stupeň		2. stupeň	
	1.-3. ročník	4.-6. ročník	7.-8. ročník	9.-10. ročník
Rozvoj schopností poznávání	Čt,Ps,Řv, Ma, Vu, Hv, Vv, Pv, Tv	Čt, Ps, Řv, Ma, Po, Hv, Vv, Pv, Tv	Čt, Ps, Ma, Po, Čp, Hv, Vv, Pv, Tv	Čt, Ma, Po, Čp, hv, Vv, Vz, Pv, Tv
Sebepoznání a sebepojetí	Ma, Vu, Hv, Vv, Pv, Tv	Řv, Po, Hv, Vv, Pv, Tv	Řv, Po, Hv, Vv, Pv, Tv	Řv, Po, Hv, Vv, Vz, Pv, Tv
Seberegulace a sebeorganizace	Řv, Vu, Pv, Tv	Ma, Pv, Tv	Čs, Pv, Tv	Čs, Vz, Pv, Tv
Psychohygiena	Ps, Ma, Hv, Vv, Pv, Tv	Řv, Ma, Vu, Hv, Vv, Pv, Tv	Čs, Hv, Vv, Pv, Tv	Čs, Hv, Vv, Vz, Pv, Tv

SOCIÁLNÍ ROZVOJ

Tématický okruh	1. stupeň		2. stupeň	
	1.-3. ročník	4.-6. ročník	7.-8. ročník	9.-10. ročník
Poznávací schopnosti	Čt, Vu, Hv, Vv, Pv, Tv	Ma, Po, Hv, Vv, Pv, Tv	Čt, Po, Hv, Vv, Pv, Tv	Čt, Po, Hv, Vv, Vz, Pv, Tv
Mezilidské vztahy	Čt, Vu, Hv, Vv, Pv, Tv	Čt, Ma, Po, Hv, Vv, Pv, Tv	Čt, Ma, Po, Čs, Hv, Vv, Pv, Tv	Čt, Ma, Po, Čs, Hv, Vv, Vz, Pv, Tv
Komunikace	Čt, Řv, Vu, Hv, Vv, Pv, Tv	Čt, Ps, Řv, Po, Vu, Hv, Vv, Pv, Tv	Čt, Ps, Řv, Ma, Po, Čs, Hv, Vv, Pv, Tv	Čt, Ps, Řv, Ma, Po, Čs, Hv, Vv, Vz, Pv, Tv
Spolupráce a soutěživost	Hv, Vv, Tv	Čt, Ma, Po, Vv, Tv	Čt, Ma, Po, Čs, Hv, Vv, Tv	Čt, Ma, Po, Čs, Hv, Vv, Vz, Tv

MORÁLNÍ ROZVOJ

Tématický okruh	1. stupeň		2. stupeň	
	1.-3. ročník	4.-6. ročník	7.-8. ročník	9.-10. ročník

Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	Pv, Tv	Vu, Pv, Tv	Ps, Pv, Tv	Ps, Vz, Pv, Tv
Hodnoty, postoje, praktická etika	Vv, Tv	Vu, Vv, Pv, Tv	Ma, Vv, Pv, Tv	Ma, Vv, Vz, Pv, Tv

- **Multikulturní výchova**

Tématický okruh	1. stupeň		2. stupeň	
	1.-3. ročník	4.-6. ročník	7.-8. ročník	9.-10. ročník
Kulturní rozdíly	Hv, Vv, Pv	Po, Vu, Hv, Vv, Pv	Ma, Po, Čs, Hv, Vv, Pv	Ma, Po, Čs, Hv, Vv, Pv
Lidské vztahy	Řv, Vu, Hv, Vv, Pv	Řv, Po, Vu, Hv, Vv, Pv	Řv, Ma, Po, Čs, Hv, Vv, Pv, Tv	Řv, ma, Po, Čs, Hv, Vv, Pv, Tv
Etnický původ	Vv	Vu, Vv	Čs, Čp, Vv	Čs, Čp, Vv

- **Environmentální výchova**

Tématický okruh	1. stupeň		2. stupeň	
	1.-3. ročník	4.-6. ročník	7.-8. ročník	9.-10. ročník
Ekosystémy	Vv, Pv	Vu, Vv, Pv	Čp, Vv, Pv	Čp, Vv, Pv
Základní podmínky života	Vv	Vu, Vv	Čp, Vv	Čp, Vv
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	Pv	Vu, Pv	Čp, Pv	Ps, Čp, Pv
Vztah člověka k prostředí	Vu, Vv, Pv, Tv	Vu, Vv, Pv, Tv	Čp, Vv, Pv, Tv	Ps, Čp, Vv, Pv, Tv

3. Učební plán

3.1 Tabulace učebního plánu pro žáky se středně těžkým mentálním postižením

vzdělávací oblasti	vzdělávací obory	názvy předmětů	I. stupeň						II. stupeň				I.st./II.st.
			1.r	2.r	3.r	4.r	5.r	6.r	7.r	8.r	9.r	10.r	
JAZYKOVÁ KOMUNIKACE	čtení	čtení	3	3	3	3	2+1	2+1	3	3	3	3	16+2/12+0
	psaní	psaní	2	2	2	2	1+1	1+1	2	2	2	1+1	10+2/7+1
	řečová výchova	řečová výchova	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	12+0/4+0
MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE	matematika	matematika	2+1	2+1	2+1	2+1	2+1	2+1	3	3	3	3	12+6/12+0
ICT	ICT	počítače					1	1	1	1	1	1	2+0/4+0
ČLOVĚK A JEHO SVĚT		věcné učení	3	3	3	3	2	2					16+0/0
ČLOVĚK A SPOLEČNOST		člověk a společnost							2	2	2	2	0/8+0
ČLOVĚK A PŘÍRODA		člověk a příroda							3	3	3	3	0/12+0
UMĚNÍ A KULTURA	hudební výchova	hudební výchova	2	2	2	2	2	2	1+1	1+1	1+1	1+1	12+0/4+4
	výtvarná výchova	výtvarná výchova	1	1	1	1	1	1	1+1	1+1	1+1	1+1	6+0/4+4
ČLOVĚK A ZDRAVÍ	výchova ke zdraví	výchova ke zdraví									1	1	0/2+0
	tělesná výchova	tělesná výchova	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	18+0/12+0
ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE		pracovní výchova	3	3	3	3	4	5	5+1	5+1	6	6	21+0/22+2
CELKOVÁ POVINNÁ ČAS.DOTACE			22	22	22	22	23	24	28	28	29	29	135/114
z toho disponibilních hodin			1	1	1	1	3	3	3	3	2	3	10//11

Poznámky k učebnímu plánu:

- Průřezová témata a jejich tematické okruhy jsou obsaženy ve výstupech konkrétních předmětů.
- Předměty speciálně pedagogické péče, které jsou vyučovány individuálně jsou vyučovány nad rámec učebnímu plánu.
- Vyučovací předměty Čtení, Psaní, Řečová výchova byly vytvořeny ze vzdělávací oblasti Jazyková komunikace. Vzdělávací obsah těchto předmětů je realizován ve všech ročnících základního vzdělávání. Předmět Čtení je posílen v 5. a 6. ročníku o 1 disponibilní hodinu. Předmět Psaní je posílen v 5., 6. a 10. ročníku o 1 disponibilní hodinu.
- Vyučovací předmět Matematika byl vytvořen ze vzdělávací oblasti Matematika a její aplikace. Vzdělávací obsah tohoto předmětu je realizován ve všech ročnících základního vzdělávání. Předmět Matematika je v 1.-6. ročníku posílen o 1 disponibilní hodinu.
- Vyučovací předmět Počítače byl vytvořen ze vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie. Na prvním stupni je vyučován v 5. a 6. ročníku.
- Vyučovací předmět Věcné učení byl vytvořen ze vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Vzdělávací obsah tohoto předmětu je realizován ve všech ročnících na prvním stupni.
- Vyučovací předměty Hudební výchova a Výtvarná výchova byly vytvořeny ze vzdělávací oblasti Umění a kultura. Vzdělávací obsah těchto předmětů je realizován ve všech ročnících základního vzdělávání. Předmět Hudební výchova a Výtvarná výchova je posílen v 7. - 10. ročníku o 1 disponibilní hodinu.
- Vyučovací předmět Pracovní výchova byl vytvořen ze vzdělávací oblasti Člověk a svět práce. Vzdělávací obsah tohoto předmětu je realizován ve všech ročnících základního vzdělávání. Předmět Pracovní výchova je v 7. a 8. ročníku posílen o 1 disponibilní hodinu.

3.2 Tabulace učebního plánu pro žáky s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami

vzdělávací oblasti	vzdělávací obory	názvy předmětů	I.stupeň						II.stupeň				I.st/II.st
			1.r	2.r	3.r	4.r	5.r	6.r	7.r	8.r	9.r	10.r	
ČLOVĚK A KOMUNIKACE	rozumová výchova	Rozumová výchova	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	18/12
	řečová výchova	Řečová výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	12/8
ČLOVĚK A JEHO SVĚT	smyslová výchova	Smyslová výchova	4	4	4	4	4	4+	4+	4+	4+	4+	24+1/ 16+4
UMĚNÍ A KULTURA	hudební výchova	Hudební výchova	1+	1+	1+	1+	1+	1	1	1	1	1	6+5/4
	výtvarná výchova	Výtvarná výchova	1+	1+	1+	1+	1+	1	1	1	1	1	6+5/4
ČLOVĚK A ZDRAVÍ	pohybová výchova	Pohybová výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	12/8
	zdravotní tělesná výchova	Zdravotní tělesná výchova	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	24/16
ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE	pracovní výchova	Pracovní výchova	2	2	2	2	2	2+	2+	2+	2+	2+	12+1/ 8+4
CELKOVÁ POVINNÁ ČASOVÁ DOTACE			21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	126/ 84
z toho disponibilních hodin			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	12/8

Poznámky k učebnímu plánu:

- Vyučovací předmět Smyslová výchova byl vytvořen ze vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Vzdělávací obsah tohoto předmětu je realizován ve všech ročnících základního vzdělávání. Předmět Smyslová výchova je v 6. – 10. ročníku posílen o 1 disponibilní hodinu
- Vyučovací předměty Hudební výchova a Výtvarná výchova byly vytvořeny ze vzdělávací oblasti Umění a kultura. Vzdělávací obsah těchto předmětů je realizován ve všech ročnících základního vzdělávání. Předmět Hudební výchova a Výtvarná výchova je posílen v 1. – 5. ročníku o 1 disponibilní hodinu.
- Vyučovací předmět Pracovní výchova byl vytvořen ze vzdělávací oblasti Člověk a svět práce. Vzdělávací obsah tohoto předmětu je realizován ve všech ročnících základního

vzdělávání. Předmět Pracovní výchova je v 6. – 10. ročníku posílen o 1 disponibilní hodinu.

- U vyučovacího předmětu Zdravotní tělesná výchova se může zařadit jako alternativa Rehabilitační tělesná výchova se stejnou hodinovou dotací
- Jednotlivé předměty vyučujeme buď samostatně nebo je spojujeme do vyučovacích bloků. Rozsah výuky, spojování předmětů do bloků závisí na aktuálním zdravotním a psychickém stavu žáků.
- Předměty speciálně pedagogické péče, které jsou vyučovány individuálně jsou vyučovány nad rámec učebního plánu.

5. Učební osnovy pro vzdělávání žáků se středně těžkým mentálním postižením

Učební osnovy jsou vypracovány dle I. dílu RVP pro základní školu speciální.

Vzdělávací činnosti u žáků se středně těžkým mentálním postižením jsou zaměřeny na rozvíjení rozumových schopností a osvojování přiměřených poznatků, na vypěstování návyků sebeobsluhy, vytváření dovedností používat předměty denní potřeby a vykonávat jednoduché pracovní činnosti. Rozvíjení duševních i tělesných schopností žáků je založené na důsledném respektování jejich individuálních zvláštností.

Pro vzdělávání žáků se středně těžkým mentálním postižením je třeba vytvořit optimální podmínky, které vyžadují především přátelskou atmosféru, klidné a nestresující prostředí poskytující pocit jistoty a bezpečí a umožňující koncentraci na práci. Uspokojováním nejen základních potřeb, ale i potřeb psychických a sociálních je dán předpoklad úspěšného vývoje tak, aby v rámci svých možností žáci dosáhli cílů základního vzdělávání.

Ve vhodně upravených podmínkách a při odborné speciálně pedagogické péči jsou žáci schopni osvojit si základy vzdělání.

Zpracovaný **obsah vzdělávacích předmětů** na úrovni ŠVP je základem pro vypracování **tematických plánů pro jednotlivé ročníky**. Učivo je redukováno na osvojení základních a prakticky zaměřených vědomostí a dovedností v jednotlivých vzdělávacích oborech, předmětech.

5. Učební osnovy pro vzdělávání žáků se středně těžkým mentálním postižením

5.1 Jazyková komunikace

5.1.1 Čtení

Vzdělávací oblast: **Jazyková komunikace**

Vzdělávací obor: **Čtení**

Název předmětu: **Čtení**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Čtení byl vytvořen ze vzdělávací oblasti Jazyková komunikace. Žáci si postupně osvojí písmena, slova a věty, což vede k rozvoji čtecích dovedností, vnímání obsahu čteného textu a čtení snadného krátkého textu s porozuměním. Čtení je jeden z nejdůležitějších zdrojů informací, proto je úkolem výuky tohoto předmětu povzbuzovat zájem žáků o čtení.

Cílové zaměření předmětu

- rozvíjení řečových schopností a myšlení
- srozumitelné vyjadřování ústní i písemnou formou
- komunikace a dorozumívání v běžných situacích (kultivovaný projev)
- osvojení techniky čtení, výchova ke čtenářské gramotnosti
- získávání základních dovedností pro pochopení čteného textu
- důraz na praktické dovednosti
- zvládání orientace v jednoduchých textech
- povzbuzování a probouzení zájmu o čtení
- rozvíjení schopnosti reprodukovat snadný krátký text

Začlenění průřezových témat

V předmětu Čtení je začleněno průřezové téma Osobnostní a sociální výchova..

Osobnostní a sociální výchova

Tematický okruh: Osobnostní rozvoj

Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů

Tematický okruh: Sociální rozvoj

Poznávací schopnosti – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě

Mezilidské vztahy – chování podporující dobré vztahy, respekt, podpora, pomoc

Komunikace – řeč těla, řeč zvuků a slov; cvičení pozorování; dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování); komunikace v různých situacích (omluva, pozdrav, prosba)

Spolupráce a soutěživost – rozvoj individuálních dovedností pro spolupráci (nesouhlas, odpor apod.); a rozvoj sociálních dovedností pro spolupráci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se)

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku s ohledem na školní výstupy.

Časová dotace předmětu

Předmět Čtení vyučujeme v 1. – 10. ročníku s touto hodinovou dotací:

- 1. – 6. ročník: 3 vyučovací hodiny týdně (z toho v 5. a 6. ročníku je výuka rozšířena o 1 vyučovací hodinu z disponibilní časové dotace)
- 7. – 10. ročník: 3 vyučovací hodiny týdně

Forma vyučovacího předmětu

Vyučovací metody vychází z didaktických zásad – názornosti, přiměřenosti a posloupnosti. Při výuce čtení využíváme analyticko-syntetické metody, globální metody a také sociálního čtení. Metoda je volena vzhledem ke schopnostem žáka, přiměřeně jeho postižení.

Velmi důležitou etapou je příprava na čtení. Rozvíjíme sluchové vnímání a fonematický sluch, smyslové vnímání, jemnou motoriku. Provádíme dechová cvičení, rytmizaci. Při vyvození jednotlivých písmen využíváme názor (obrázky, konkrétní předměty) a dále jednoduchá říkadla, znázornění písmen (pohybově, modelování písmen, apod.). Žáci si postupně osvojují všechna velká a malá písmena tiskací abecedy, a také čtení psacích písmen ve slabikách a slovech. Součástí výuky čtení jsou cvičení zaměřená na vnímání obsahu čteného textu.

U žáků na druhém stupni rozvíjíme čtecí dovednosti s akcentem na správnost, přesnost a pohotovost čtení, čtení s porozuměním a zapamatováním obsahu.

Formy práce volíme s ohledem na věk žáků a celkovou mentální úroveň. Žáci pracují individuálně i frontálně. Čtení procvičujeme několikrát týdně.

Výuka probíhá většinou ve třídách. V letním období může být k výuce využit i školní altán. Během školního roku žáci navštěvují různá divadelní a filmová představení. Mají možnost využívat školní knihovnu.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka Čtení přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Čtení jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- využíváme vhodné a odpovídající způsoby, metody, používáme učebnice, čítanky, didaktické materiály ⇒ **žák se seznamuje s metodami nácviku čtení, používá vhodné a přiměřené učební a didaktické materiály, postupně si osvojuje základy čtení, které využívá ke svému vzdělávání**
- nabízíme činnosti (individuální i skupinové) rozvíjející a podporující čtenářské dovednosti, vybíráme vhodné texty, přiměřené čtenářským schopnostem žáků ⇒ **žák je schopen pracovat samostatně i ve skupině**
- pro efektivní učení vybíráme vhodné způsoby, metody a strategie, klademe důraz na čtení s porozuměním, práci s textem ⇒ **žák dodržuje návykové stereotypy při nacvičování čtení, snaží se o koncentraci a porozumění čtenému textu**
- pochvalou a vhodnou motivací vzbuzujeme u žáků zájem o čtení a chuť číst ⇒ **žák rozvíjí čtenářské dovednosti a využívá je ke svému vzdělávání**
- umožňujeme žákům vyhledávat a třídit informace, efektivně je využívat v procesu čtení, podporujeme samostatnost a tvořivost ⇒ **žák realizuje své vlastní nápady, čtenářské dovednosti využívá v každodenních situacích**
- efektivitu učení zvyšujeme používáním výpočetní techniky ⇒ **žák ovládá způsoby práce na PC, dokáže vyhledávat potřebné informace**
- umožňujeme získávané znalosti a dovednosti aplikovat do praktického života – zadáváme žákům zajímavé úkoly, navozujeme různé situace, posuzujeme výkony, hodnotíme pokrok, umožňujeme prožít úspěch ⇒ **žák dokáže využít čtenářské schopnosti v praktických situacích**

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni předmětu Čtení jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- poskytujeme žákům širokou nabídku cvičení, modelových situací a úkolů vycházejících z reálného života, dbáme na to, aby žáci využívali vlastní úsudek při řešení problému ⇒ **žák se díky čtenářským dovednostem orientuje v dané problematice, dokáže zadané úkoly reálně řešit**
- vytváříme příležitosti, při kterých seznamujeme žáky s vhodným způsobem řešení, podporujeme jejich samostatné uvažování, společně promýšlíme a plánujeme způsoby řešení ⇒ **žák využívá získané zkušenosti a vlastní úsudek při řešení známých opakujících se situací, dokáže vyhledávat, třídit a vhodně využívat informace z různých zdrojů**
- sledujeme čtenářské pokroky a úroveň čtenářských dovedností žáků, hodnotíme kladně i dílčí úspěch, povzbuzením a pochvalou motivujeme žáky k dalším výkonům a podněcujeme chuť číst ⇒ **žák je motivován povzbuzením a pochvalou k dalším čtenářským výkonům**
- zadáváním úkolů ve dvojici či skupině podporujeme týmovou spolupráci a hledání společných způsobů řešení, podporujeme vzájemnou důvěru učitele a žáka ⇒ **žák využívá svých čtenářských dovedností a poznatků při řešení úkolu, v případě neznalosti se dokáže obrátit na kompetentní osobu**

Kompetence komunikační

Na úrovni předmětu Čtení jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- v předmětu čtení poskytujeme žákům dostatek prostoru ke komunikaci, motivujeme žáky a podněcujeme v nich chuť komunikovat, klademe důraz na „kulturní úroveň“ mluvního projevu ⇒ **žák dokáže komunikovat přiměřeným způsobem se spolužáky, učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo ni**
- používáme jednoduché slovní pokyny, kratší, dobře srozumitelné texty, obrazový materiál k lepšímu a snadnějšímu pochopení zadaného úkolu ⇒ **žák chápe jednoduchá sdělení, rozumí čtenému textu, dokáže adekvátně reagovat**
- předkládáním vhodných textů přiměřených čtenářským dovednostem žáků trénujeme porozumění čtenému textu, schopnost reprodukovat čtený text ⇒ **žák rozumí čtenému textu, dokáže jej reprodukovat**
- nabízíme žákům texty psané tiskacím i psacím písmem, trénujeme čtení těchto textů ⇒ **žák si osvojuje čtení tiskacího i psacího písma**
- navozováním modelových situací, pomocí dramatizace poskytujeme žákům příležitost vyjádřit svůj názor a prožitek ⇒ **žák dokáže sdělit své názory, postoje, potřeby**
- nácvikem vystoupení pro veřejnost, zapojováním žáků do veřejného života podporujeme a umožňujeme prezentovat výsledky jejich práce ⇒ **žák prezentuje získané dovednosti před veřejností, využívá je k vytváření vztahů potřebných ke společenské integraci**

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Čtení jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- prostřednictvím společenských akcí ve škole i mimo ni rozvíjíme vzájemnou interakci a spolupráci, seznamujeme žáky se základy etiky a diplomacie ⇒ **žák se dokáže orientovat ve vztazích mezi lidmi**
- do výuky čtení zařazujeme metody skupinové práce, podněcujeme žáky ke spolupráci se spolužáky, k přiměřenému rozdělení dílčích úkolů a rolí, společnému plánování a hodnocení výsledků ⇒ **žák je schopen přijímat rozličné role při skupinové práci a respektovat spolužáky, vrstevníky**
- pochvalou, kladným hodnocením, povzbuzením oceňujeme u žáků snahu, přiměřeně hodnotíme výsledky jejich práce, podporujeme sebedůvěru a samostatný rozvoj ⇒ **žák je schopen přijmout jakékoliv hodnocení**

Kompetence občanské

Na úrovni předmětu Čtení jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- prostřednictvím četby, dramatizace, didaktických her, navozováním modelových situací podporujeme u žáků dodržování pravidel pro soužití ve společnosti, podněcujeme úctu ke kulturnímu dědictví a národním tradicím ⇒ **žák chápe a dodržuje základní společenské normy a pravidla soužití; uvědomuje si význam kulturního a historického dědictví naší země, poznává národní zvyky a tradice**
- četbou článků v tisku, knihách pro děti a mládež, encyklopediích seznamujeme žáky s právy a povinnostmi občana ČR ⇒ **žák má základní informace o právech a povinnostech občana ČR**
- obrazovým materiálem, vhodnými texty, formou didaktických her směřujeme žáky k sebeúctě, úctě k ostatním, zodpovědnosti za zdraví, život a životní prostředí ⇒ **žák zná zásady zdravého životního stylu a ochrany životního prostředí**

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu Čtení jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- nácvikem, procvičováním, opakováním a nápodobou podporujeme u žáků samostatnost při dodržování hygienických návyků při čtení (vzdálenost očí od textu, úprava textu, osvětlení, správné sezení....) ⇒ **žák pracuje podle naučeného pracovního postupu, dodržuje hygienické návyky**
- častým střídáním činností, předkládáním zajímavých úkolů, zařazováním týmové i individuální práce podněcujeme žáky k soustředění a vytrvalosti ⇒ **žák je schopen soustředit se na výkon a vytrvat při jeho plnění**
- porovnáváním, vysvětlováním, předkládáním různých výsledků práce trénujeme u žáků toleranci ke sdělenému hodnocení ⇒ **žák je schopen akceptovat jakékoliv hodnocení své práce**

5.1.2 Psaní

Vzdělávací oblast: **Jazyková komunikace**

Vzdělávací obor: **Psaní**

Název předmětu: **Psaní**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Psaní byl vytvořen ze vzdělávací oblasti Jazyková komunikace. U žáků se postupně rozvíjí grafická dovednost, jejich jemná motorika i grafomotorika. Zároveň se stimuluje myšlení žáků. Rozvoj grafických dovedností, zvyšování rychlosti a kvality písma a praktické využívání všech získaných dovedností umožňuje žákům jednoduchou písemnou komunikaci.

Cílové zaměření předmětu

- rozvíjení grafických dovedností a myšlení
- rozvíjení jemné motoriky a grafomotoriky
- srozumitelné vyjadřování ústní i písemnou formou
- jednoduchá písemná komunikace
- osvojování techniky psaní
- zvyšování rychlosti a kvality písma
- zvládání opisu jednoduchého textu, psaní krátkých slov, psaní slov podle diktátu
- praktické využívání získané dovednosti psaní

Začlenění průřezových témat

V předmětu Psaní jsou začleněna průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova a Environmentální výchova.

Osobnostní a sociální výchova

Tematický okruh: Osobnostní rozvoj

Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění

Psychohygienu – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému

Tematický okruh: Sociální rozvoj

Komunikace – dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování); komunikace v různých situacích (informování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.)

Tematický okruh: Morální rozvoj

Řešení problémů a rozhodovací dovednosti – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů – problémy v mezilidských vztazích

Environmentální výchova

Tematický okruh: *Lidské aktivity a problémy životního prostředí* - odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny)

Tematický okruh: *Vztah člověka k prostředí* - naše obec (přírodní zdroje, způsoby využívání)

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku s ohledem na školní výstupy.

Časová dotace předmětu

Předmět Psaní vyučujeme v 1. – 10. ročníku s touto hodinovou dotací:

- 1. – 6. ročník: 2 hodiny týdně (z toho v 5. a 6. ročníku je výuka rozšířena o 1 vyučovací hodinu z disponibilní časové dotace)
- 7. – 10. ročník: 2 hodiny týdně (z toho v 10. ročníku je výuka rozšířena o 1 vyučovací hodinu z disponibilní časové dotace)

Forma vyučovacího předmětu

Vyučovací metody vychází z didaktických zásad – názornosti, přiměřenost, uvědomělosti, trvalosti a posloupnosti. Při výuce psaní využíváme analyticko-syntetické metody. Metoda je volena vzhledem ke schopnostem žáka, přiměřeně jeho postižení.

Velmi důležitou etapou je příprava na psaní. Rozvíjíme grafické dovednosti, jemnou motoriku a grafomotoriku, stimulujeme myšlení žáků. Důležitou součástí přípravy na psaní jsou uvolňovací cvičení. K těmto cvičením využíváme zahradního altánku (velké formáty papíru), psaní do písku, práce s pískovničkou ve třídě. Grafické vyjádření doprovázíme rytmickými říkadly. Nácvik jednotlivých písmen probíhá souběžně s vyvozováním hlásek ve čtení. Při vyvození jednotlivých písmen využíváme názor (obrázky, konkrétní předměty) a dále jednoduchá říkadla. Žáci si postupně osvojují všechna malá a velká psací písmena a učí se je spojovat do slabik a slov. Součástí výuky psaní je i výuka psaní tiskacích písmen s využitím hůlkové písanky.

U žáků na druhém stupni rozvíjíme především kvalitu a rychlost psaní a zaměřujeme se na praktické využívání psaní.

Formy práce volíme s ohledem na věk žáků a celkovou mentální úroveň. Žáci pracují individuálně i frontálně.

Výuka probíhá většinou ve třídách. Pro výuku využíváme výukové programy na PC a také pracujeme s interaktivní tabulí. V letním období může být k výuce využit i školní altán, pískoviště, prostory určené pro psaní a kreslení křídou.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka psaní přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Psaní jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- využíváme výškově nastavitelné stoly a židle, dostatečné osvětlení, rozličné velikosti ploch, různé druhy psacích a kreslicích pomůcek ⇒ **žák ovládá základy psaní a používá psaní ke svému vzdělávání**
- využíváme pískovničku, grafomotorická cvičení, šablony, pracovní sešity, pracovní listy, písanky ⇒ **žák pracuje s učebními materiály a pomůckami**
- zařazujeme didaktické hry, uvolnění, relaxaci, procvičování jemné motoriky ⇒ **žák dodržuje návykové stereotypy, snaží se o koncentraci na učení**
- používáme pochvaly, drobné odměny ⇒ **žák je motivován k dalšímu učení**
- spojujeme nácvik psaní se situacemi v praktickém životě ⇒ **žák používá symboly, znaky v každodenních situacích**
- využíváme počítačovou učebnu, počítač s dotykovou obrazovkou, se speciálně upravenou klávesnicí ⇒ **žák ovládá elementární způsoby práce s počítačem**

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni předmětu Psaní jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- využíváme pochvaly, kladného hodnocení k povzbuzení a motivaci žáků ⇒ **žák se nenechá odradit při řešení problému nezdarem, pokračuje aktivním a vhodným způsobem v práci i po neúspěšném řešení problému**
- na modelových situacích rozvíjíme řešení problému, hovoříme s žákem, navozujeme atmosféru důvěry ⇒ **žák formuje žádost o pomoc a ví, na koho se může obrátit o pomoc při řešení**

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Psaní jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- komunikativní dovednosti podporujeme sdělováním vlastních zkušeností, formami společenského styku, pojmenováváním jevů a věcí ⇒ **žák komunikuje s okolím přiměřeně svým schopnostem**
- vhodnými úkoly procvičujeme sdělování a přijímání informací písemnou formou ⇒ **žák zvládá jednoduchou formu písemné komunikace s využitím psacího a tiskacího písma**
- umožňujeme žákům prezentaci výsledků své práce ⇒ **žák uplatňuje komunikační dovednosti k začlenění do společnosti**

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Psaní jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- procvičujeme orientaci v okolí ⇒ **žák zná svoji adresu, adresu školy**
- vedeme žáky pochvalou a motivací ke zvyšování sebedůvěry ⇒ **žák se umí prezentovat v cizím prostředí**

Kompetence občanské

Na úrovni předmětu Psaní jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- začleňujeme žáky do společnosti, zapojujeme je do aktivit spojených s běžným životem ⇒ **žák využívá získané dovednosti a návyky k zapojení se do společnosti**

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu Psaní jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- vyprávěním, procvičováním, opakováním, nácvikem podněcujeme žáky k samostatnosti a dodržování hygienických návyků ⇒ **žák uplatňuje základní hygienické návyky a pracuje podle naučeného pracovního postupu**
- předkládáním zajímavých úkolů a střídáním různých činností a aktivit povzbuzujeme žáky k vytrvalosti a pozornosti ⇒ **žák se soustředí na pracovní výkon a je schopen vytrvat při jeho plnění**
- porovnáváním, vysvětlováním, předkládáním různých výsledků práce nacvičujeme toleranci žáků k hodnocení ⇒ **žák přijímá posouzení výsledku své práce**

5. 1. 3. Řečová výchova

Vzdělávací oblast: **Jazyková komunikace**

Vzdělávací obor: **Řečová výchova**

Název předmětu: **Řečová výchova**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Řečová výchova byl vytvořen ze vzdělávací oblasti Jazyková komunikace. Cílem řečové výchovy je naučit žáky správně a srozumitelně se vyjadřovat, což je předpokladem funkčního dorozumívání s okolím a úspěšné sociální integrace. Do hodin řečové výchovy je zařazena i logopedická péče. Ta významně ovlivňuje proces zdokonalování mluvních dovedností po stránce obsahové i formální. Stimuluje nerozvinuté nebo opožděné řečové funkce a koriguje vadné řečové funkce. Řečová výchova zahrnuje jak rozvíjení verbální komunikace, tak i rozvoj komunikace neverbální (řeč těla, alternativní a augmentativní komunikace). Úkolem řečové výchovy je podněcovat žáky ke spontánnímu mluvení a chuti k mluvení, zdokonalovat mluvních pohotovost, rozvíjet smyslové vnímání, slovní zásobu, zlepšovat výslovnost.

Cílové zaměření předmětu

- rozvíjení verbálních i neverbálních komunikačních dovedností
- srozumitelné vyjadřování a kultivovaný projev ve společnosti
- důraz na péči o jazyk a řeč
- provádění logopedické péče
- rozvíjení schopnosti dorozumívání v běžných komunikačních situacích
- prohlubování vzájemné komunikace mezi spolužáky, mezi žákem a učitelem
- povzbuzování zájmu o řeč
- rozvíjení schopnosti reprodukce a dramatizace textu

Začlenění průřezových témat

V předmětu Řečová výchova jsou začleněna průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova a Multikulturní výchova.

Osobnostní a sociální výchova

Tematický okruh: Osobnostní rozvoj

Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; cvičení dovednosti zapamatování

Sebepoznání a sebepojetí – moje vztahy k druhým lidem

Seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebeovládání

Psychohygiena – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému

Tematický okruh: Sociální rozvoj

Komunikace – řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků; cvičení pozorování; dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování); komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.)

Spolupráce a soutěživost – rozvoj individuálních dovedností pro spolupráci (nesouhlas, odpor apod.); rozvoj sociálních dovedností pro spolupráci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se)

Multikulturní výchova

Tematický okruh: *Lidské vztahy* - uplatňování principu slušného chování (základní morální normy); význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku a s ohledem na školní výstupy.

Časová dotace předmětu

Předmět Řečová výchova vyučujeme v 1. – 10. ročníku s touto hodinovou dotací:

- 1.– 6. ročník: 2 hodiny týdně
- 7. – 10. ročníku: 1 hodina týdně

Předmět není posílen o disponibilní časovou dotaci.

Forma vyučovacího předmětu

Vyučovací metody vycházejí zejména z didaktických zásad přiměřenosti, posloupnosti a individuálního přístupu ke každému žákovi, zásady názornosti. Důležité je i optimální prostředí, ovzduší důvěry a pohody, správný řečový vzor. U žáků je při výuce využívána zejména herní forma výuky. Hra přirozeně stimuluje proces mluvení a komunikace. Prostřednictvím hraček a obrázků učíme žáky chápat souvislosti a význam slov, vyjadřovat myšlenky, obohacovat slovní zásobu.

Organizační formy výuky úzce souvisejí s aktuální úrovní řečových schopností a samozřejmě s typem handicapu. Důležité je i to, zda má žák potřebu konkrétní řečové dovednosti rozvíjet. Podle typu handicapu je možné u žáků i snížení úrovně řečových schopností, a díky tomu i nutnosti využívat alternativní a augmentativní komunikaci; spojovat řeč s pohybem, gesty nebo mimikou.

Řečová výchova v sobě zahrnuje logopedickou péči, která je prováděna buď individuálně nebo skupinově.

Při individuální logopedické péči se jedná zejména o diagnostickou činnost, edukaci a následnou reedukaci, rozvoj fonematického sluchu, motorických dovedností apod.

Skupinová logopedická péče je prováděna buď ve skupině asi 2 -3 žáků nebo s celým kolektivem třídy. Procvičuje se zejména jemná motorika; pohybové dovednosti s mluvním doprovodem; gymnastika mluvidel; dechová, sluchová, artikulační, rytmizační cvičení; modelové komunikační situace apod.

Pokud je učitelem ve třídě zjištěna závažnější vada výslovnosti, je konzultována kvalifikovaným odborným pracovištěm (SPC).

Řečová výchova se neomezuje pouze na hodinovou dotaci předmětu, ale prolíná do všech předmětů ZŠ speciální do veškeré žákovy činnosti ve škole.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka řečové výchovy přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Řečová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- využíváním hodných pomůcek a navozováním vhodných podmínek umožňujeme žákům zvládat základy čtení, psaní ⇒ **žák si osvojuje základy čtení, psaní potřebné k dovednostem v řečové výchově**

- využíváme pracovní sešity, pracovní listy a různé pomůcky pro řečovou výchovu (knížky, cd, dvd apod.) ⇒ **žák používá pracovní sešity, pracovní listy a vhodné pomůcky**
- zařazujeme různé didaktické hry, každodenní motivací žáka podněcujeme k touze po nových informacích ⇒ **žák se zajímá o nové poznatky, rozšiřuje si slovní zásobu**
- pomocí různých obrázků, dějových obrázků, dvd apod. se snažíme žáky vyprovokovat ke spontánnímu mluvnímu projevu ⇒ **žák se aktivně zapojuje do hodin řečové výchovy (popis činností, popis obrázků, vyprávění shlednutého příběhu apod.)**
- didaktickými hrami, tréninkem paměti a společnými cvičeními seznamujeme žáky s různými formami učení ⇒ **žák obohacuje a rozšiřuje svoji slovní zásobu, upevňuje význam pojmů**
- navozením dialogu a předkládáním různých komunikačních situací umožňujeme žákům zdokonalovat své verbální schopnosti ⇒ **žák je schopen zapojit se do dialogu, v každodenních situacích využívá získané komunikační dovednosti**
- využíváme didaktické hry a výukové programy na PC (pro čtení, logopedické...) ⇒ **žák pracuje s výukovými programy**

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni předmětu Řečová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- vhodnou motivací, pochvalou a individuálním přístupem ke každému žákovi podporujeme u žáků, aby se nenechali odradit neúspěchem; hledáme vhodné způsoby komunikace pro každého žáka; snažíme se zlepšovat žakovu výslovnost ⇒ **žák využívá získané komunikační zkušenosti v sociálních situacích, dokáže řešit problémové situace a nenechá se odradit neúspěchem**

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Řečová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- navozováním různých komunikačních situací, námětovou hrou, dramatizací, dialogem pomáháme rozvíjet u žáků jejich slovní zásobu, podporujeme projevy neverbální komunikace ⇒ **žák je schopen jakkoliv komunikovat s okolím**
- seznamováním s prvky alternativních komunikačních systémů povzbuzujeme žáky ke komunikaci s okolím ⇒ **žák pomocí alternativních prvků komunikace vylepšuje své komunikační schopnosti a komunikaci s okolím**
- komunikativní dovednosti podporujeme denním kontaktem s vrstevníky i dospělými, předkládáním obrazových materiálů, jednoduchých textů, navozováním různých komunikačních situací, dialogem... ⇒ **žák komunikuje všemi dostupnými komunikačními prostředky**
- jednoduchými slovními pokyny, užitím názoru, dramatizací, námětovou hrou podněcujeme žáky k pochopení zadaného problému ⇒ **žák chápe jednoduchá sdělení a adekvátně na ně reaguje**
- vypravováním, dramatizací, hrou umožňujeme žákům vyjádřit jejich prožívání a komunikační schopnosti ⇒ **žák umí vyjádřit své nálady, pocity, potřeby v různých komunikačních situacích**
- grafomotorickými cvičeními, nacvičováním základů psacího i tiskacího písma procvičujeme sdělování a komunikaci písemnou formou ⇒ **žák je schopen v rámci svých možností a schopností komunikovat písemnou formou**

- dialogem, vzájemnou komunikací mezi vrstevníky, hrou umožňujeme žákům vyjádřit svůj názor a obhájit jej jakýmkoliv vhodným způsobem ⇒ **žák se snaží sdělit své názory a adekvátně je obhájit**
- zapojováním žáků do veřejných vystoupení, soutěží a společenských akcí podporujeme jejich verbální i neverbální komunikaci, připravujeme žáky na komunikaci s lidmi mimo rodinu a školu ⇒ **žák v praxi uplatňuje získané komunikační dovednosti v sociální interakci**

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Řečová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- účastí na školní akcích (recitační soutěž, dramatická představení, účast na školních besídkách a akademiích) podporujeme komunikaci s vrstevníky i dospělými ⇒ **žák se účastní školních akcí a tím si rozvíjí své komunikační dovednosti**
- zařazováním různých tematických celků, dialogů, hry procvičujeme orientaci v okolí ⇒ **žák se vyzná v prostředí, kde žije, nebojí se a je schopen jakkoliv komunikovat**
- zdokonalováním mluvní pohotovosti žáka (i jeho neverbální složky řeči), modelovými komunikačními situacemi rozvíjíme pozitivní vztahy, komunikaci mezi vrstevníky ⇒ **žák je schopen navázat a udržet kontakt, vztahy s vrstevníky**
- praktickými činnostmi, modelovými komunikačními situacemi, nápodobou trénujeme návyky slušného společenského chování ⇒ **dokáže správně využít návyky společenského chování (umět poprosit, poděkovat, atd.)**

Kompetence občanské

Na úrovni předmětu Řečová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- zapojováním žáků do pravidelných řečových cvičení, komunikace, dialogu podporujeme jejich začlenění do společnosti, jejich společenské uplatnění ⇒ **žák se vhodným způsobem zapojuje do společnosti**

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu Řečová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- na základě nápodoby, námětové hry a vzájemné komunikace procvičujeme v praxi jednoduché pracovní činnosti a tím vytváříme pozitivní vztah k práci, komunikaci ⇒ **žák získává komunikační dovednosti díky praktickým činnostem, vytváří si pozitivní vztah k práci**
- předkládáním dostatečného množství komunikačních příležitostí, sociálních kontaktů umožňujeme žákům zvládnutí jednoduchých pracovních postupů (zvládnutí dějových posloupností, obrázků....) ⇒ **žák na základě pokynů zvládá splnit zadané úkoly, je schopen pracovat podle naučeného pracovního postupu**
- vhodnou motivací povzbuzujeme žáky ke koncentraci pozornosti, vytrvalosti při plnění zadaného úkolu ⇒ **žák je dle svých možností schopen vést dialog, rozhovor; koncentrovat se na pracovní výkon, vytrvat při jeho plnění**
- povzbudivými slovy, kladným hodnocením, opakovaným vysvětlováním trénujeme u žáků toleranci k jakémukoliv hodnocení vykonané práce ⇒ **žák je schopen tolerovat hodnocení vykonané práce**

5. 2 Matematika a její aplikace

5. 2. 1 Matematika

Vzdělávací oblast: **Matematika a její aplikace**

Vzdělávací obor: **Matematika**

Název předmětu: **Matematika**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Matematika byl vytvořen ze vzdělávací oblasti Matematika a její aplikace, která je založena na praktických činnostech a dovednostech, které žáci nejčastěji využijí v běžném životě, posiluje schopnost logického myšlení a prostorové představivosti. Žáci se seznamují se základními matematickými pojmy, symboly, postupy a způsoby jejich užití. Učí se používat matematické pomůcky včetně kalkulátoru. Matematika prolíná celým základním vzděláním, učí žáky dovednostem a činnostem využitelným v praktickém životě. Důležitou součástí matematického vzdělávání je osvojení dovedností z geometrie. Žáci poznávají základní geometrické tvary a tělesa, učí se pečlivosti a přesnosti při měření.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru **Matematika a její aplikace** je rozdělen na tematické okruhy:

- *Řazení a třídění předmětů*
- *Čísla a početní operace*
- *Závislosti, vztahy a práce s daty*
- *Základy geometrie*

Tematický okruh *Řazení a třídění předmětů* se zařazuje na prvním stupni základního vzdělávání. Žáci se učí tvořit skupiny podle velikosti, řadit předměty podle určitých vlastností a společných jevů. Rozvíjí si prostorovou a směrovou orientaci, logické myšlení a paměť, učí se chápat a osvojovat si kvantitativní vztahy.

Tematický okruh *Čísla a početní operace* je zařazen na 1. stupni i na 2. stupni. Žáci se postupně seznamují s reálnými čísly, osvojují si rozklad čísel, vytváří si konkrétní představu o číslech, osvojují si postupy základních matematických operací. Jedná se především o sčítání, odčítání, násobení. Získané dovednosti jsou procvičovány a upevňovány při manipulaci s mincemi a bankovkami.

V tematickém okruhu *Závislosti, vztahy a práce s daty* se žáci učí třídění a seskupování dat podle určitých kritérií, jejich vzájemných souvislostí a závislostí. Osvojují si základy měření, seznamují se s časovými souvislostmi, určují čas, učí se základní jednotky délky, hmotnosti a obsahu.

V tematickém okruhu *Základy geometrie* žáci rozeznávají a pojmenovávají základní geometrické útvary, poznávají geometrická tělesa, která se vyskytují v jejich okolí. Učí se zacházet s geometrickými pomůckami

Cílové zaměření předmětu

- osvojování a chápání matematických postupů, zvládnutí základních matematických dovedností
- rozvíjení paměti a logického myšlení prostřednictvím matematických operací
- používání matematických symbolů
- rozvíjení samostatnosti, vytrvalosti a koncentrace pozornosti
- vytváření prostorové představivosti
- uplatnění matematických znalostí a dovedností v běžném životě (měření, porovnávání velikostí, manipulace s penězi)
- rozvíjení spolupráce při společném řešení stanovených úkolů
- zdokonalování grafického projevu a základních rýsovacích dovedností

Začlenění průřezových témat

V předmětu Matematika jsou začleněna průřezová témata Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova.

Osobnostní a sociální výchova

Tematický okruh: Osobnostní rozvoj

Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů

Sebepoznání a sebepojetí – moje vztahy k druhým lidem

Seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebeovládání

Psychohygienu – dovednosti zvládání stresových situací (uvolnění – relaxace); hledání pomoci při potížích

Tematický okruh: Sociální rozvoj

Poznávací schopnosti – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě

Mezilidské vztahy – chování podporující dobré vztahy, respekt, podpora, pomoc

Komunikace – cvičení pozorování; komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, řešení konfliktů, vysvětlování, žádost apod.)

Spolupráce a soutěživost – rozvoj individuálních dovedností pro spolupráci (nesouhlas, odpor apod.); rozvoj sociálních dovedností pro spolupráci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se)

Tematický okruh: Morální rozvoj

Hodnoty, postoje, praktická etika – vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování; dovednosti rozhodování v problematických situacích všedního dne

Multikulturní výchova

Tematický okruh: *Kulturní rozdíly* – jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti

Tematický okruh: *Lidské vztahy* – uplatňování principu slušného chování (základní morální normy); význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti; přispění k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku a s ohledem na školní výstupy.

Časová dotace předmětu

Předmět Matematika vyučujeme v 1. – 10. ročníku s touto hodinovou dotací:

- 1. – 6. ročník: 2 hodiny týdně (v těchto ročnících je výuka rozšířena o 1 vyučovací hodinu z disponibilní časové dotace)
- 7. – 10. ročník: 3 hodiny týdně

Forma vyučovacího předmětu

Vyučovací metody vycházejí z didaktických zásad názornosti, přiměřenosti, posloupnosti a individuálního přístupu ke každému žákovi. Metoda je volena vzhledem ke schopnostem žáka, přiměřeně jeho postižení.

Formy práce volíme s ohledem na věk žáků a celkovou mentální úroveň. Žáci pracují individuálně i frontálně.

Výuka probíhá většinou ve třídách, ale také využíváme výukové programy na PC a interaktivní tabuli. V letním období může být k výuce využit i školní altán.

Matematika se neomezuje pouze na časovou dotaci předmětu, ale prolíná i celým základním vzděláváním.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka matematiky přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Matematika jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- používáme názorné matematické pomůcky, učebnice, učební texty, pracovní listy a pracovní sešity ⇒ **žák využívá názorné matematické pomůcky, učebnice, učební texty, pracovní listy a pracovní sešity**
- předkládáme nejúčinnější způsoby vedoucí ke zpracování matematických úkolů, seznamujeme žáky se způsoby učení ⇒ **žák se snaží o koncentraci na učení, dodržuje návykové stereotypy učení**
- k učení motivujeme pochvalou, snažíme se o reálné sebehodnocení žáka ⇒ **žák má zájem o získání nových poznatků, chápe pochvalu jako motivaci k učení**
- při pracovních matematických činnostech navozujeme konkrétní příklady pro práci s daty, vyžadujeme samostatnost, cílem je správné vyhodnocení ⇒ **žák používá symboly, znaky, termíny a umí je použít v konkrétním početním úkolu**
- žáci mají dostatek příležitostí pro práci s PC, využíváme výukové matematické programy, řešíme konkrétní praktické situace ⇒ **žák pracuje s výukovými matematickými programy na PC**
- předkládáním různých praktických početních situací a jejich společným řešením reálně posuzujeme a vyvozujeme závěry ⇒ **žák využívá získané znalosti a dovednosti v praktických početních situacích**

Kompetence k řešení problému

Na úrovni předmětu Matematika jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- záměrně zadáváme cvičení a úkoly z reálného života, zjišťujeme schopnost samostatného uvažování a řešení problémů ⇒ **žák řeší problémové situace přiměřeně svým schopnostem**
- nabízíme různé způsoby řešení matematických situací, podporujeme samostatnost při řešení úloh a příkladů ⇒ **žák řeší známé a opakuující se situace na základě nápodoby i vlastních zkušeností**
- neustálým povzbuzováním a to i v případě neúspěchu, navrhujeme vhodné postupy při řešení matematických úloh ⇒ **žák pokračuje aktivním a vhodným způsobem v práci i po neúspěšném řešení problémů**
- stále zlepšujeme vzájemný vztah učitele a žáka, týmovou spolupráci a schopnost žáka požádat o pomoc při řešení matematických úloh ⇒ **žák jakkoliv formuluje žádost o pomoc a ví, na koho se má obrátit v případě nesnáží při řešení matematických úloh**

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Matematika jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- záměrným navozováním situací vyžadujících logické myšlení rozvíjíme u žáků schopnost dorozumět se s okolím, řešit matematický problém ⇒ **žák řeší problémové matematické situace přiměřeně svým schopnostem**
- neustálým procvičováním matematických úloh se snažíme u žáků o pochopení zadaného úkolu ⇒ **žák řeší známé a opakuující se úkoly na základě učitelova vysvětlení a vlastních schopností**
- vytvářením vhodných podmínek (praktické matematické úlohy ze života, návštěva a hra na obchod...) umožňujeme žákům vlastní prožitek teoretických poznatků ⇒ **žák umí využít své znalosti i v různých navozených situacích, vyřeší problémovou situaci**
- předkládáním různých matematických pomůcek trénujeme u žáků porozumění daného početního úkolu, geometrické úlohy ⇒ **žák umí při řešení problému používat různé matematické pomůcky.**
- poskytováním dostatečného množství příležitostí pro vlastní realizaci žáka umožňujeme žákům obhájit svůj způsob řešení daných matematických úloh ⇒ **žák dokáže sdělit své názory, obhájit své jednání při daných matematických procesech**
- předkládáním různých alternativních a augmentativních komunikačních prostředků umožňujeme žákům komunikovat ⇒ **žák využívá alternativní, augmentativní komunikační prostředky za účelem zkvalitnění komunikace při matematice**
- zapojováním žáků do běžného života (matematické soutěže, setkávání se se žáky jiných škol...) umožňujeme žákům prezentaci výsledků své práce ⇒ **žák se podle svých schopností účastní matematických soutěží, snaží se svými dovednostmi vyrovnat žákům z jiných škol**

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Matematika jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- podporujeme účast žáků na různých akcích s matematickou tematikou, snažíme se i o aktivní zájem rodičů při přípravě žáků na tyto akce ⇒ **žák se účastní různých akcí s matematickou tematikou, uvědomuje si hodnotu své osobnosti**
- nácvikem běžných sociálních situací (chování a řešení praktických situací v obchodě, na úřadě, zakoupení jízdenky...) u žáka budujeme schopnost zvládat tyto situace ⇒ **žák umí reagovat na daný problém**
- u žáků rozvíjíme kladné vztahy mezi vrstevníky, schopnost respektovat spolužákovo řešení matematického úkolu, ale umět si obhájit i své vlastní řešení ⇒ **žák je schopen komunikovat a vést diskuzi s ostatními při řešení matematického úkolu**
- špatným řešením matematického úkolu vysvětlujeme žákům důsledky tohoto řešení (chybná manipulace s penězi, neznalost platidel, neznalost ceny zboží...) ⇒ **žák chápe dopady špatného řešení matematického úkolu**
- povzbuzením a pochvalou podporujeme sebedůvěru, jistotu při řešení matematických úkolů ve známém i neznámém prostředí ⇒ **žák umí reagovat a řešit matematické úkoly ve známém i neznámém prostředí**

Kompetence občanské

Na úrovni předmětu Matematika jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- vysvětlováním, praktickými činnostmi a formou matematických a didaktických her pěstujeme u žáků odpovědnost za sebe, své zdraví a za životní prostředí ⇒ **žák zná své možnosti a důsledky svého jednání**
- předkládáme žákům možnosti řešení a zvládání krizových situací a vytváříme u nich ochotu vyslechnout a přijmout řešení problému i pod vedením kompetentní osoby ⇒ **žák je ochoten podřídit se pokynům kompetentní osoby**

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu Matematika jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- na základě praktických činností, nápodoby, vysvětlení procvičujeme v praxi jednoduché pracovní matematické úlohy a tím vytváříme u žáků pozitivní vztah k práci ⇒ **žák využívá matematické dovednosti při jednoduchých pracovních činnostech**
- předkládáním dostatečného množství příležitostí zaměřených na zvládání matematických úloh umožňujeme žákům poznat a zvládat reálný život, nabízíme pomoc při volbě povolání ⇒ **žák pracuje podle naučeného pracovního postupu, podle pokynů plní zadané matematické úkoly**
- praktickými matematickými činnostmi, aktivitami a motivací povzbuzujeme žáky ke koncentraci pozornosti, vytrvalosti při plnění zadaného úkolu ⇒ **žák zvládá koncentraci na pracovní výkon a dokáže vytrvat při jeho provádění**
- snažíme se u žáků vytvářet kladný vztah i úctu k práci své i druhých ⇒ **žák rozumí pracovním pravidlům v kolektivu**
- neustálým vysvětlováním a porovnáváním vyřešených matematických úloh trénujeme u žáků toleranci ke sdělenému hodnocení ⇒ **žák umí přijmout hodnocení za vyřešený matematický úkol**

5.3 Informační a komunikační technologie

5.3.1 Počítače

Vzdělávací oblast: **Informační a komunikační technologie**

Vzdělávací obor: **Informační a komunikační technologie**

Název předmětu: **Počítače**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Počítače je svým obsahem zaměřen na získávání samostatných praktických dovedností při práci s osobním počítačem a vybranými výukovými a vzdělávacími programy. Do této oblasti je také zahrnuto osvojení práce s ostatní výpočetní technikou a komunikačními prostředky. Nedílnou součástí tohoto předmětu je práce s internetem a jeho využití v praktickém životě.

V neposlední řadě je kladen důraz na bezpečnost práce na PC při vlastním zacházení, tak i na znalost programů zabezpečující počítače proti virům. Žáci jsou vedeni k ochraně osobních údajů a předcházení jejich zneužívání.

Cílové zaměření předmětu

- žáci si osvojí základní znalost a dovednost práce s počítačem a možnosti výpočetní techniky
- vede žáky k získání základní dovednosti v oblasti informační gramotnosti
- rozvoj samostatného myšlení, postřehu a koncentrace
- zdokonalování a rozvíjení jemné motoriky
- povzbuzuje žáky k zapojování více smyslů a k rozvoji estetického cítění
- vyhledávání potřebných informací
- komunikace a předávání informací prostřednictvím výpočetní techniky
- upozornění o nevhodném obsahu vyskytujícím se na internetu

Začlenění průřezových témat

V předmětu Počítače jsou začleněna průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova a Multikulturní výchova.

Osobnostní a sociální výchova

Tématický okruh: Osobnostní rozvoj

Rozvoj schopností poznávání: cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů

Sebepoznání a sebepojetí: já jako zdroj informací o sobě; moje vztahy k druhým lidem

Tématický okruh: Sociální rozvoj

Poznávací schopnosti: vzájemné poznávání se ve skupině/třídě

Mezilidské vztahy: péče o dobré vztahy; respekt, podpora, pomoc

Komunikace: řeč prostředí vytvářeného člověkem; dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování)

Spolupráce soutěživost: rozvoj individuálních dovedností pro spolupráci (nesouhlas, odpor apod.)

Multikulturní výchova

Kulturní rozdíly: jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti; respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy)

Lidské vztahy: právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci; generační příslušnost; vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti)

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku s ohledem na školní výstupy.

Časová dotace předmětu

Předmět Počítače vyučujeme v 5.-10. ročníku s touto hodinovou dotací:

- 5. - 6. ročník: 1 vyučovací hodina týdně
- 7. - 10. ročník: 1 vyučovací hodina týdně

Forma vyučovacího předmětu

Výuka bude probíhat s ohledem na specifické vzdělávací potřeby žáků individuální formou, nebo skupinovou s individualizovaným přístupem. Při výuce bude využito metody demonstrace, výkladu a aktivizace žáků. V 5. - 6. ročníku se žáci obecně seznámí s výpočetní technikou. Výuka je zaměřena na osvojení si základních funkcí počítače, s využitím zábavných výukových programů. Žáci získají první znalosti práce s textovým editorem s přihlédnutím k individuálním možnostem žáka. Stejně tak získají povědomí o bezpečnosti práce s počítači. V 7. - 10. ročníku pracují žáci se softwarovým vybavením počítače, s přídatnými zařízeními a jinou komunikační technologií. Prohlubují si a rozšiřují znalosti práce s PC, seznamují se s možnostmi a využitím internetu.

Výuka bude probíhat ve třídách u počítačů vybavených podle ICT standardu, nebo v počítačové učebně, popřípadě ve třídě vybavené interaktivní tabulí.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka předmětu Počítače přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Počítače jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- s pomocí výukových programů procvičujeme s žáky osvojené trivium a nové poznatky ⇒ **žák se seznamuje se základy trivia a umí je využívat ke svému rozvoji**
- využíváme odborných textů a učebnic pro práci s počítačem ⇒ **žák umí využívat učební materiály pro výuku ICT**
- poskytováním dostatečných příležitostí pro práci s PC, procvičujeme vyhledávání potřebných informací; častým procvičováním seznamujeme se znalostí práce s textovým editorem; ⇒ **žák zvládá základní obsluhu počítače**

- podporujeme žáky v samostatnosti při vyhledávání informací na internetu ⇒ **žák dokáže využít nabyté znalosti a dovednosti v praktických situacích**

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni předmětu Počítače jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- formou praktických cvičení seznamujeme žáky s řešením problémů programového charakteru ⇒ **žák rozpoznává problémové situace a snaží se je řešit**
- využíváme modelové situace při řešení problémů při práci s počítačem ⇒ **žák dokáže samostatně uvažovat a řešit reálné problémy; o pomoc při řešení problému se obrací na kompetentní osobu**
- formou didaktických her a výukových programů seznamujeme žáky s řešením problémů každodenního života ⇒ **žák řeší nejružnější problematické situace; některým problémům dokáže předcházet; dokáže se smířit s neúspěchem a nezdarem při řešení problémů**

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Počítače jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- využíváme nejružnějších forem komunikace na PC ⇒ **žák je schopen komunikovat s okolím pomocí počítače**
- seznamujeme žáky s textovým editorem tak aby se naučili vytvářet jednoduché dokumenty potřebné v běžném životě ⇒ **žák si osvojuje jednu z forem písemné komunikace**
- formou her a modelových situací umožňujeme osvojit si dovednosti práce s mobilním telefonem ⇒ **žák dokáže manipulovat s mobilním telefonem; chápe jednoduchá sdělení a umí na ně reagovat**
návěstkou sociálních situací získávají žáci povědomí o nástrahách elektronické komunikace a nezbytnosti mezilidské komunikace ⇒ **žák v praxi uplatňuje získané komunikační dovednosti k vytváření sociálních vztahů**

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Počítače jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- praktickými činnostmi a modelovými situacemi rozvíjíme u žáků vzájemnou spolupráci při řešení různých úkolů ⇒ **žák je schopen týmové spolupráce**
- formou výukových programů seznamujeme žáky s životními situacemi a rozvíjíme jejich sociální dovednosti ⇒ **žák se účastní jednoduchých sociálních aktivit**
- prostřednictvím přednášek a instruktážních filmů seznamujeme žáky s informacemi o možném riziku zneužití vlastní osoby v internetových sociálních sítích ⇒ **žák chápe, co je rizikové a nevhodné při sociální komunikaci na internetu a jaké důsledky z toho vyplývají**
- formou řešení samostatných úkolů a následné pochvaly rozvíjíme u žáků zdravé sebevědomí, seberealizaci a pocit uspokojení ⇒ **žák využívá sebedůvěry při sebeprezentaci**

Kompetence občanské

Na úrovni předmětu Počítače jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- vyhledáváním informací na internetových stránkách seznamujeme žáky s kulturním dědictvím a tradicemi ⇒ **žák má povědomí o kulturním dědictví a tradicích**
- vyhledáváním informací o etnických skupinách na webových stránkách seznamujeme žáky s kulturou etnických skupin ⇒ **žák má povědomí o etnických skupinách**
- s využitím speciálních výukových programů si žáci osvojují poznatky o zdraví, životním prostředí a důležitosti ekologie ⇒ **žák zná zásady zdravého životního stylu a ochrany životního prostředí**

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu Počítače jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- motivujeme žáky k efektivnímu využívání výpočetní techniky při řešení problémů ⇒ **žák na základě pokynů zvládne splnit zadané úkoly**
- prostřednictvím slovních a názorných pokynů seznamujeme žáky s bezpečnostními pravidly práce s výpočetní technikou ⇒ **žák uplatňuje pravidla bezpečnosti, ochrany zdraví a hygieny práce**
- prostřednictvím výpočetní techniky nabízíme žákům možnost získávat informace o výběru povolání ⇒ **žák je schopen orientovat se při výběru povolání, dalšího profesního uplatnění**

5.4 Člověk a jeho svět

5.4.1 Věcné učení

Vzdělávací oblast: **Člověk a jeho svět**

Vzdělávací obor: **Člověk a jeho svět**

Název předmětu: **Věcné učení**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Věcné učení byl vytvořen ze stejnojmenné vzdělávací oblasti. Věcné učení má nezastupitelné postavení, rozsah učiva působí na žáka všestranně a formuje jeho osobnost. Předmět rozvíjí žákovo smyslové vnímání a rozumové schopnosti, obohacuje slovní zásobu, kultivuje vyjadřování, vede k samostatnosti v tvořivých činnostech, ovlivňuje jeho jednání a chování. Žák získává poznatky o okolním světě, životě ve společnosti, o živé a neživé přírodě. Učí se správně pojmenovávat předměty, jevy a situace na základě pozorování a vlastních praktických dovedností. Získané dovednosti a poznatky se učí uplatňovat a rozšiřovat ve svém životě.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru **Člověk a jeho svět** je rozdělen na tematické okruhy:

- *Místo kde žijeme*
- *Lidé kolem nás*
- *Lidé a čas*
- *Rozmanitosti přírody*

- *Člověk a jeho zdraví*

Tematický okruh *Místo kde žijeme* – žáci se učí poznávat nejbližší okolí, orientovat se v něm a cítit se bezpečně. Postupně poznávají okolí místa bydliště, školy, regionu a dále své znalosti rozšiřují o důležitá místa v obci, regionu, zemi.

Tematický okruh *Lidé kolem nás* – žáci se učí základním způsobům společenského chování a jednání. Při praktických činnostech se učí vzájemně spolupracovat se spolužáky. Učí se reagovat v krizových situacích a při setkání s neznámými lidmi.

Tematický okruh *Lidé a čas* – žáci se učí orientaci v čase a jeho určování, rozlišování děje v minulosti a budoucnosti. Prakticky poznávají způsob života v nejbližším okolí a historii regionu a památek.

Tematický okruh *Rozmanitosti přírody* – v průběhu roku žáci pozorují a poznávají přírodu a její změny v ročních obdobích. Vytvářejí si vztah k přírodě a vytváří povědomí o důležitosti ochrany životního prostředí.

Tematický okruh *Člověk a jeho zdraví* – žáci poznávají sami sebe prostřednictvím svého těla. Učí se dodržovat hygienické návyky, zvládat sebeobslužné činnosti podle svých možností. Učí se pečovat o své zdraví, co mu prospívá a co ho poškozuje.

Cílové zaměření předmětu

- osvojení a zdokonalování hygienických a sebeobslužných návyků
- upevňování pravidel slušného chování a jednání, pozitivních mezilidských vztahů
- vytváření citového vztahu k místu, kde žijeme a jeho poznávání
- rozvíjení myšlení, vyjadřování a obohacování slovní zásoby pojmenováváním věcí, jevů a dějů
- porozumění významu věcí a jejich vlastností, vzájemných vztahů a souvislostí
- správné nazývání předmětů, činností, poznatků a zkušeností z každodenního života
- formování pozitivního vztahu k živé i neživé přírodě
- utváření zásad zdravého životního stylu a správné chování v situacích ohrožujících bezpečnost a zdraví

Začlenění průřezových témat

V předmětu Věcné učení jsou začleněna průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Enviromentální výchova a Multikulturní výchova.

Osobnostní a sociální výchova

Tematický okruh: Osobnostní rozvoj

Rozvoj schopností poznávání – cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů

Sebepoznání a sebepojetí – já jako zdroj informací o sobě; moje tělo

Seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebeovládání; organizace vlastního času

Psychohygienu – dovednosti zvládání stresových situací (uvolnění – relaxace); hledání pomoci při potížích

Tematický okruh: Sociální rozvoj

Poznávací schopnosti – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě

Mezilidské vztahy – péče o dobré vztahy; chování podporující dobré vztahy, respekt, podpora, pomoc; vztahy a naše skupina/třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny)

Komunikace – řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků; cvičení pozorování; dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika

řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování); komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.)

Tematický okruh: Morální rozvoj

Řešení problémů a rozhodovací dovednosti – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů – problémy v mezilidských vztazích

Hodnoty, postoje, praktická etika – dovednosti rozhodování v problematických situacích všedního dne

Multikulturní výchova

Tematický okruh: *Kulturní rozdíly* – jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti; respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy)

Tematický okruh: *Lidské vztahy* – udržovat tolerantní vztahy s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost; vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti); uplatňování principu slušného chování (základní morální normy); význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti

Tematický okruh: *Etnický původ* – rovnocennost všech etnických skupin a kultur; odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost; různé způsoby života

Environmentální výchova

Tematický okruh: *Ekosystémy* – les (les v našem prostředí, význam lesa), pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich, pole a jejich okolí), vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii)

Tematický okruh: *Základní podmínky života* – voda (význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda), ovzduší (význam pro život na Zemi, čistota ovzduší), půda (zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí)

Tematický okruh: *Lidské aktivity a problémy životního prostředí* – odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny); ochrana přírody a kulturních památek (význam ochrany přírody a kulturních památek, ochrana přírody při masových sportovních akcích); změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit)

Tematický okruh: *Vztah člověka k prostředí* – náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí); prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, možnosti a způsoby ochrany zdraví)

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku s ohledem na školní výstupy.

Časová dotace předmětu

Předmět Věcné učení vyučujeme v 1. – 6. ročníku s touto hodinovou dotací:

- 1.- 4. ročník: 3 hodiny týdně
- 5.- 6. ročník: 2 hodiny týdně

Předmět není posílen o disponibilní časovou dotaci.

Forma vyučovacího předmětu

Prvořadým principem při výuce je přirozené aktivní učení, je uplatněn individuální přístup, zásady názornosti, posloupnosti a přiměřenosti. Navozováním různých situací a praktickými činnostmi žáci získávají zkušenosti. Vyučování probíhá i mimo školu, aby žáci poznali různé podoby kulturního a společenského života. Veškeré činnosti by měli žáci zvládat za pomoci konkrétních věcí v jejich přirozeném prostředí. Nedílnou součástí výuky jsou vycházky, pozorování přírody věcí a jevů, práce na školním pozemku. Bezprostřední setkání s realitou obohacuje poznání, ale vytváří navíc postoje a učí chápat životní souvislosti jevů. Při výběru didaktických metod učitel respektuje míru postižení, stupeň mentální úrovně a také věkové zvláštnosti. Při výuce je využito prvků konstruktivní pedagogiky, sociálního učení, skupinového vyučování, globální metody, simulačních her... Důležité je též využívání nejrozličnějších didaktických a kompenzačních pomůcek, encyklopedií, audiovizuální techniky, interaktivní tabule...

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka předmětu Věcné učení přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Věcné učení jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- využíváme dostupné názorné pomůcky, učební materiály, pracovní listy a sešity a tím začleňujeme žáka do činností individuálních, párových i skupinové práce ⇒ **žák pracuje s pomůckami, učebnicemi, pracovními sešity a listy a to samostatně i ve skupinách**
- volíme didaktické hry a další formy učení tak, aby zpracovávání informací bylo co nejefektivnější ⇒ **žák se snaží dodržovat správné návykové stereotypy učení a trénuje koncentraci na učení**
- nabízíme konkrétní situace pro práci s daty a motivujeme žáka k samostatnosti a tvořivosti ⇒ **žák zná symboly, znaky a termíny a zvládá jejich využití v každodenních situacích**
- zařazujeme práci s PC, kde využíváme výukové programy ⇒ **žák umí pracovat s PC a ovládá výukové programy obohacující výuku**
- umožňujeme žákům využít nabyté znalosti v praktických situacích ⇒ **žák umí uplatnit získané teoretické poznatky v praxi**

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni předmětu Věcné učení jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- navozujeme problémové situace, rozvíjíme samostatnost při řešení problémů a podporujeme aktivitu při objevování různých řešení ⇒ **žák trénuje rozpoznávání a zvládání problémových situací pomocí nápodoby a nabytých dovedností. Umí využít získané zkušenosti**

- chválíme a kladně hodnotíme i dílčí úspěchy a podporujeme tak překonávání případného neúspěchu při řešení problémových situací. Povzbuzujeme žáky k aktivitě při hledání nových řešení ⇒ **žák se snaží smířovat s nezdarem, aktivně spolupracuje a pokračuje v řešení problému jinou cestou postupu**
- „prohlubujeme důvěru žáků v učitele i vzájemnou důvěru mezi spolužáky a trénujeme samostatnost i týmovou spolupráci při řešení problémů ⇒ **žák se v případě nouze dokáže s důvěrou obrátit na kompetentní osobu**
- posilujeme vlastní úsudek žáků a jejich sebehodnocení ⇒ **žák dokáže posoudit své jednání a uvědomuje si jeho důsledky v rámci svých možností**

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Věcné učení jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- rozvíjíme aktivní i pasivní slovní zásobu s využitím obrazového materiálu. Používáme učebnice, pracovní sešity a listy, tématické i dějové obrázky, komunikační tabulky a knihy, různé audio nahrávky... ⇒ **žák komunikuje s okolím v rámci svých schopností, popř. používá komunikační knihy**
- zaměřujeme se na to, aby žáci porozuměli slovním pokynům a splnili zadané úkoly ⇒ **žák rozumí jednoduchým sdělením a reaguje na ně v rámci svých možností**
- vhodným způsobem umožňujeme žákům vyjádřit své pocity, nálady, potřeby a názory ⇒ **žák dokáže sdělit svá prožívání a názory a adekvátně je obhazuje**
- zařazujeme práci s obrazovými materiály, texty a různými záznamy a cvičíme jejich porozumění ⇒ **žák se podle svých schopností umí orientovat v těchto materiálech a rozumí jim**
- procvičujeme přijímání i sdělování informací písemnou formou. Využíváme psací i tiskací písmo ⇒ **žák ovládá jednoduchou formu písemné komunikace**
- používáme různé druhy komunikace – běžné, podpůrné, alternativní, a informační komunikační prostředky ⇒ **žák komunikuje s okolím v rámci svých schopností. Pokud je to potřeba, využívá náhradní komunikaci**
- podporujeme zapojování žáků do společenského života, navštěvujeme výstavy, vystoupení, soutěže, exkurze apod., umožňujeme žákům prezentaci jejich práce ⇒ **žák dokáže využít získané komunikační dovednosti v praxi na těchto akcích, nákupech, při cestování...Zvládá poprosit, poděkovat, pozdravit, sdělit informaci...**

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Věcné učení jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- vhodnou motivací a formou didaktických her a skupinových prací podporujeme kladné vztahy s vrstevníky i dospělými, rozvíjíme spolupráci mezi spolužáky ⇒ **žák se orientuje se vztazích mezi lidmi a spolupracuje s vrstevníky**
- zařazováním vycházek, exkurzí apod. procvičujeme orientaci v prostředí, ve kterém žáci bydlí, chodí do školy, seznamujeme je s dopravní výchovou a trénujeme bezpečný pohyb v silničním provozu ⇒ **žák se vyzná ve svém okolí, trefí do školy, do blízkého obchodu, zná své bydliště, v rámci svých možností se řídí pravidly silničního provozu zaměřené zvláště na chodce**

- využitím modelových situací a slovními pokyny upevňujeme správné návyky chování ve společnosti a dbáme na dodržování dohodnutých pravidel ⇒ **žák zná základní pravidla slušného (společenského) chování a jedná podle nich**
- podporujeme pozitivní vztahy mezi spolužáky a posilujeme tak vzájemnou toleranci mezi žáky a respekt k vlastní práci i práci druhých ⇒ **žák respektuje druhé lidi, dokáže navázat a udržet vztah s vrstevníky**
- kladným hodnocením a pochvalou motivujeme žáky k sebedůvěře a formou didaktických her procvičujeme využít ji při sebeprezentaci ⇒ **žák si dokáže věřit a v rámci svých možností umí využít své klady**
- využíváme názorné ukázky, diskuze, řízené přednášky a instruktážní filmy k demonstraci škodlivosti rizikových projevů chování i s jejich důsledky a zpřístupňujeme tak informace o možném riziku zneužívání vlastní osoby ⇒ **žák chápe, co je rizikové chování a uvědomuje si jeho dopad, dokáže poznat nebezpečí zneužití své osoby**

Kompetence občanské

Na úrovni předmětu Věcné učení jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- navštěvujeme různé společenské a sportovní aktivity a zapojujeme tak žáky do společnosti a zaměřujeme se na dodržování základních společenských norem, osobním příkladem v žácích pěstujeme úctu k národním tradicím a kulturnímu dědictví, zařazujeme modelové situace a didaktické hry a seznamujeme žáky se základními právy a povinnostmi občana ČR ⇒ **žák dodržuje společenské normy a řídí se základními pravidly soužití. Zná základní občanská práva a povinnosti**
- vysvětlováním, osobním příkladem a využitím didaktických her ukazujeme žákům význam zdravého životního stylu, směřujeme žáky k uvědomění si zodpovědnosti za své zdraví i za životní prostředí, zařazujeme např. dramatizaci, návštěvu zdravotnického zařízení, praktické třídění odpadu a vycházky do lesa ⇒ **žák dodržuje zásady zdravého životního stylu, chrání své zdraví a životní prostředí**
- uplatňujeme modelové situace, didaktické hry a konkrétní praktické ukázky k seznámení žáků se zvládáním krizových situací a poskytnutí první pomoci, předkládáme možnosti řešení, nabízíme dostatečné množství praktického procvičování těchto situací ⇒ **žák dokáže reagovat na pokyny kompetentních osob při řešení krizových situací a situací ohrožujících zdraví a život člověka**

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu Věcné učení jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- pravidelným nácvikem, opakovaným tréninkem a důsledností dbáme na dodržování hygienických návyků, udržování čistoty ve třídě a škole ⇒ **žák je v rámci svých možností schopen sebeobsluhy a má osvojeny hygienické návyky**
- předkládáme a procvičujeme různorodé jednoduché pracovní činnosti (domácí práce i práce na zahradě) a vhodnou motivací a pochvalou posilujeme kladný vztah k práci ⇒ **žák zvládá jednoduché pracovní činnosti v rámci svých možností, dokáže pracovat podle naučeného pracovního postupu samostatně nebo podle pokynů**
- umožňujeme dostatečné množství pracovních příležitostí a motivujeme k vytrvalosti a koncentraci při plnění úkolu; posilujeme úctu k práci své i druhých a vysvětlováním a povzbuzováním trénujeme toleranci ke sdělenému hodnocení ⇒ **žák vydrží koncentrovaně pracovat a dokáže přijmout hodnocení výsledku své práce**

- seznamujeme žáky s pravidly BOZP a s důsledností slovními i názornými pokyny vyžadujeme jejich dodržování a to na všech pracovištích ⇒ **žák zná pravidla BOZP a dokáže se jimi řídit**

5. 5 *Člověk a společnost*

5.5.1 Člověk a společnost

Vzdělávací oblast: **Člověk a společnost**

Vzdělávací obor: **Člověk a společnost**

Název předmětu: **Člověk a společnost**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Člověk a společnost byl vytvořen ze stejnojmenné vzdělávací oblasti. Žáci si zde postupně osvojují poznatky z historie společnosti, učí se chápat význam společenských vztahů, dozvídají se o základních lidských právech a povinnostech. Kromě toho předmět zdůrazňuje důležitost vzdělávání a práce jako součásti života člověka.

Naučit se správnému chování ve společnosti je pro člověka s mentálním postižením jednou z nejdůležitějších dovedností. Nejen proto je předmět Člověk a společnost pro žáky základní školy speciální nezbytný.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru **Člověk a společnost** zahrnuje tematické okruhy:

- *Historie našeho národa*
- *Člověk ve společnosti*
- *Poznatky o společnosti*
- *Péče o občana*

Cílové zaměření předmětu

- podporuje žáky v získávání základních poznatků o minulosti a současnosti naší země
- vede je k poznávání změny způsobu života lidí v průběhu historie
- seznamuje žáky s historickými a kulturními památkami v nejbližším okolí
- učí žáky zvládat přiměřeně náročné situace běžného života
- vede žáky ke správnému společenskému chování, soužití s ostatními lidmi a pozitivním mezilidským vztahům
- učí je vyjadřovat vlastní myšlenky, postoje a potřeby, nacházet svou roli ve společnosti
- vede žáky k úctě k vlastnímu národu i jiným národům a etnikům
- podporovat u nich respekt ke kulturním, náboženským a jiným odlišnostem lidí, skupin a různých společenství
- pomáhá žákům pochopit práva a povinnosti občanů, rozpoznat protiprávní jednání a uvědomovat si jeho důsledky

Začlenění průřezových témat

V předmětu Člověk a společnost jsou začleněna průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova a Multikulturní výchova.

Osobnostní a sociální výchova

Tematický okruh: Osobnostní rozvoj

Seberegulace a sebeorganizace - cvičení sebeovládání; organizace vlastního času

Psychohygienu - dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému; dovednosti zvládání stresových situací (uvolnění – relaxace); hledání pomoci při potížích

Tematický okruh: Sociální rozvoj

Mezilidské vztahy – chování podporující dobré vztahy, respekt, podpora, pomoc

Komunikace – řeč těla, řeč zvuků a slov; cvičení pozorování; dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování); komunikace v různých situacích (omluva, pozdrav, prosba)

Spolupráce a soutěživost – rozvoj individuálních dovedností pro spolupráci (nesouhlas, odpor apod.); rozvoj sociálních dovedností pro spolupráci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se)

Multikulturní výchova

Tematický okruh: *Kulturní rozdíly* - jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti; respektování

zvláštností různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy)

Tematický okruh: *Lidské vztahy* - právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci; udržovat tolerantní

vztahy s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost; vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti); důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích; uplatňování principu slušného chování (základní morální normy); význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti; osobní přispění k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy

Tematický okruh: *Etnický původ* - rovnocennost všech etnických skupin a kultur; odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost; různé způsoby života

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku s ohledem na školní výstupy.

Časová dotace předmětu

Předmět Člověk a společnost vyučujeme v 7. – 10. ročníku s touto hodinovou dotací:

- 7. – 10. ročník: 2 vyučovací hodiny týdně

Předmět není posílen o disponibilní časovou dotaci.

Forma vyučovacího předmětu

Kromě klasických vyučovacích metod jako je vyprávění, rozhovor či práce s knihou, využíváme v předmětu Člověk a společnost zejména pracovní metody výuky. Mezi ně patří například navštěvování společenských akcí. Některých společenských akcí se žáci aktivně účastní - vystupují na představeních, přehlídkách, soutěžích.

Prostřednictvím názorných učebních pomůcek se žáci učí o životě člověka od pravěku po současnost, o významných osobnostech českých dějin. Mezilidské vztahy a vztahy v rodině

učíme žáky chápat především pomocí sociálního čtení a sociálního učení. Z jednoduchých příběhů se žáci učí znát, jaké chování je správné a jaké je nepřijatelné. Informace o evropské unii, českém státu nebo právech a povinnostech občanů ČR a EU získáváme mj. z obrázkových knih, encyklopedií, internetu. V tématickém okruhu Péče občana využíváme opět zejména metodu sociálního učení.

Při výuce žáci pracují jak individuálně, tak ve skupinách. K tomu mají k dispozici interaktivní tabule, počítače, nebo zahradní altán. Výuka je samozřejmě přizpůsobena schopnostem žáků s mentálním postižením.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka předmětu Člověk a společnost přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Člověk a společnost jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- navozováním her a praktických činností uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce ⇒ **žák v praktických situacích dokáže využít svoje získané dovednosti a znalosti**
- pomocí různých činností podněcujeme žáky k využívání různorodých pomůcek, jako jsou učební texty, pracovní listy, pracovní sešity ⇒ **žák používá ke svému vzdělávání učební materiály a pomůcky**
- přirozeným způsobem vštěpujeme žákovi různé typy a formy vzdělávání, jenž je přirozené naší společnosti ⇒ **žák chápe svojí roli studenta, ovládá stereotypy učení a snaží se je dodržovat**
- častým navštěvováním učebny výpočetní techniky poskytujeme žákům příležitost pro práci na PC ⇒ **žák zvládá manipulaci s počítačem, užívá je v běžném životě, ve volnu, ke studiu apod.**

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni předmětu Člověk a společnost jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- navozujeme hry zaměřené na řešení situací, na které žák sám stačí, řešení problému v individuální rovině, v případě s pomocí dospělého ⇒ **žák se snaží samostatně vyřešit vzniklý problém, zvládá řešení problému** (spor mezi přáteli, ztráta orientace v cizím prostředí, nehoda, volání na tísňové linky apod.)
- podněcujeme žáky ke všímání si dění a problémů v bezprostředním okolí ⇒ **žák zvládá řešit problém týkající se jeho okolí a správně na něj reaguje** (rasismus, vandalismus, ekologie..)
- zkoušením, experimentem, pokusy, prožitkem nabízíme žákům přirozenou cestou vyřešit problém ⇒ **žák přirozeným procesem nalezne řešení problému** (praxe v terénu, výlety, soutěže...)
- povzbudivými slovy, kladným hodnocením motivujeme žáky, hodnotíme dílčí úspěchy, vytváříme různé cesty postupů a algoritmy řešení ⇒ **žák se umí postavit k úspěchu či nezdaru**
- komunikací mezi učitelem a žákem podporujeme vzájemnou důvěru, týmovou spolupráci při řešení problému ⇒ **žák se při řešení problému obrací na kompetentní osobu**

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Člověk a společnost jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- hravou formou nacvičujeme komunikaci; kolokviem mezi žáky, vedením diskuzí seznamujeme žáky se základními pravidly společenského chování ⇒ **žák je schopen komunikovat s okolím** (znalost verbální, neverbální komunikace, umění komunikovat – nekřičet, neskákat do řeči, mluvit z očí do očí...)
- zaujmutí názoru, postoje a jednoduchými slovními pokyny trénujeme a snažíme se u žáků o pochopení zadaného úkolu ⇒ **žák zvládá sdělit svůj názor a reaguje na podněty**
- využitím informativních a komunikativních prostředků, se kterými se běžně žák setkává v reálném životě podporujeme chuť komunikovat ⇒ **žák využívá běžné, podporné, alternativní prostředky** (knížky, encyklopedie, jízdní řády, počítač)
- integrujeme žáky do běžného života ⇒ **žák se prezentuje na veřejnosti, uplatňuje své dovednosti** (soutěže, výstavy, galerie, muzea, reprezentace se zájmovými kroužky)

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Člověk a společnost jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- školními i mimoškolními akcemi napomáháme spolupráci se spolužáky a pedagogy, velký důraz klademe na spolupráci s rodiči ⇒ **žák je schopen orientace ve vztazích mezi lidmi**
- formou vycházek, pobytů, zájezdů a přednášek seznamujeme žáky s okolím a klademe důraz na kladný vztah k místu i prostředí, ve kterém žáci žijí ⇒ **žák zná svojí adresu, místo, bydliště, cestu do školy...**
- napodobujeme modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází žák ve svém okolí ⇒ **žák dokáže správně využít návyky společenského chování**
- rozvíjíme ohleduplnost a citlivost k druhým, pomoc slabším, rozpoznání nevhodného chování ve škole, ve skupině, ve společnosti, informujeme o možném riziku zneužívání vlastní osoby ⇒ **žák navazuje a udržuje vztahy s kamarády, respektuje druhé lidi a chápe co je rizikové a nevhodné chování a vyplývající důsledky a rozpozná nebezpečí zneužívání vlastní osoby**
- motivujeme žáky pochvalou, povzbuzením, získáváním sebedůvěry ⇒ **žák zvládá využívat sebedůvěru při sebeprezentaci v cizím prostředí**

Kompetence občanské

Na úrovni předmětu Člověk a společnost jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- seznamujeme žáka s novými termíny, symboly, znaky, které jsou důležitými elementy pro náš život ⇒ **žák se umí orientovat ve svém životě, okolí, zná svojí pozici, ví, kde žije** (znát státní symboly, prezidenta republiky, historii...)
- prostřednictvím různorodých aktivit podporujeme jejich začlenění do společnosti a pomáháme vytvářet úctu ke kulturnímu dědictví a národním tradicím ⇒ **žák si osvojuje návyky a dovednosti přirozené pro naši společnost**
- pomocí didaktických her seznamujeme žáky se základními právy a povinnostmi občana ČR ⇒ **žák zná a respektuje základní práva a povinnosti občana ČR**

- navozováním modelových situací vytváříme vhodné způsoby pravidel soužití s jinými etnickými národnostmi, respektování jejich tradic a zvyků ⇒ **žák se řídí základními pravidly soužití a společenskými normami**
- snažíme se žáky podněcovat k vyjádření vlastní myšlenky, nacházet svojí roli ve společnosti, uvědomovat si vlastní zodpovědnost za sebe, své zdraví a za životní prostředí ⇒ **žák se umí orientovat v zásadách zdravého životního stylu a ochrany životního prostředí**

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu Člověk a společnost jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- modelovými situacemi a didaktickými hrami, procvičováním, nápodobou trénujeme u žáků samostatnost a sebeobsluhu ⇒ **žák plně zvládá hygienické návyky, je schopen sebeobsluhy**
- pomocí praktických činností, procvičováním a nápodobou vytváříme pozitivní vztah k práci ⇒ **žák využívá pracovní dovednosti při provádění jednotlivých pracovních činností**
- žákům usnadňujeme správný výběr povolání a nabízíme jim širokou škálu pracovních možností dle jejich vědomostí ⇒ **žák zvládá plnit zadané úkoly a pracuje podle naučeného pracovního postupu**
- vhodnými aktivitami a motivací koncentrujeme pozornost žáka, trénujeme vytrvalost při plnění zadaného úkolu ⇒ **žák je vytrvalý a koncentrovaný na pracovní výkon**
- správnou motivací navozujeme u žáků respekt, kladný vztah a úctu k práci své i druhých ⇒ **žák se řídí pracovními pravidly v kolektivu a svými výkony ovlivňuje kvalitu týmové práce)**
- seznamujeme žáky s ochranou životního prostředí (třídění odpadu, ekologie apod.), pravidly BOZP a dohlížíme na dodržování určených pravidel v různém prostředí ⇒ **žák dodržuje vymezená pravidla BOZP, pravidla při pracovních činnostech**

5. 6 Člověk a příroda

5. 6. 1 Člověk a příroda

Vzdělávací oblast: **Člověk a příroda**

Vzdělávací obor: **Člověk a příroda**

Název předmětu: **Člověk a příroda**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Člověk a příroda byl vytvořen ze stejnojmenné vzdělávací oblasti. Žáci si postupně osvojují základní poznatky z fyziky, chemie, přírodopisu a zeměpisu. Žáci se zde učí poznávat přírodu a její zákonitosti. Tyto znalosti jsou nezbytné pro každodenní praktický život, proto také považujeme předmět Člověk a příroda za nezbytnou součást školního vzdělávacího programu.

Cílové zaměření předmětu

- rozvíjí u žáků schopnost vnímat přírodní zákonitosti a získané poznatky využívat v praxi
- seznamuje žáky s příčinami přírodních jevů
- vede je k vnímání vztahů a souvislostí mezi činností lidí, životním prostředím a přírodou
- podporuje žáky v chování pro ochranu životního prostředí
- pomáhá jim získávat praktické zkušenosti s přírodními i umělými látkami a materiály
- seznamuje žáky se základními poznatky o planetě Zemi, o existenci jiných planet a vesmíru
- podporuje je v získávání a využívání dovedností v situacích ohrožujících život, zdraví, životní prostředí nebo majetek

Začlenění průřezových témat

V předmětu Člověk a příroda jsou začleněna průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Enviromentální výchova a Multikulturní výchova.

Osobnostní a sociální výchova

Tematický okruh: Osobnostní rozvoj

Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů

Enviromentální výchova

Tematický okruh: *Ekosystémy* - les (les v našem prostředí, význam lesa); pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich, pole a jejich okolí); vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii); moře (druhovká odlišnost, význam pro biosféru); lidské sídlo - město – vesnice (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí, aplikace na místní podmínky); kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek)

Tematický okruh: *Základní podmínky života* - voda (význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda); ovzduší (význam pro život na Zemi, čistota ovzduší); půda (zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí); ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů); ekosystémy; energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie); přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, vlivy na prostředí, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)

Tematický okruh: *Lidské aktivity a problémy životního prostředí* - zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství; doprava a životní prostředí (význam vlivu dopravy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž); průmysl a životní prostředí (vliv průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály); odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny); ochrana přírody a kulturních památek (význam ochrany přírody a kulturních památek, ochrana přírody při masových sportovních akcích); změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit)

Tematický okruh: *Vztah člověka k prostředí* - naše obec (přírodní zdroje, způsoby využívání, příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci); náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí); prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, možnosti a způsoby ochrany zdraví)

Multikulturní výchova

Tematický okruh: *Etnický původ* - rovnocennost všech etnických skupin a kultur; odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost; různé způsoby života

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku s ohledem na školní výstupy.

Časová dotace předmětu

Předmět Člověk a příroda vyučujeme v 7. – 10. ročníku s touto hodinovou dotací:

- 7. – 10. ročník: 3 vyučovací hodiny týdně

Forma vyučovacího předmětu

Vyučovací metody předmětu Člověk a příroda vychází z didaktických zásad – názornosti, přiměřenosti a posloupnosti. Při výuce využíváme zejména metod pozorování, předvádění a práce s knihou. Metody jsou vždy voleny vzhledem ke schopnostem žáka, přiměřeně jeho postižení.

Pro získávání poznatků z fyziky využíváme zejména praktické ukázky fyzikálních jevů, pokusy, popis; žáci se učí mj. i bezpečné práci s elektrickými spotřebiči. Učivo související s chemií se úzce prolíná s enviromentální výchovou, čehož využíváme nejen při výuce ve třídě, ale i při akcích zaměřených na tematiku ochrany životního prostředí (neméně důležitou součástí poznatků z chemie jsou akce prevence rizikových jevů). Stejně je to s poznatky z přírodopisu. Klíčovou součástí výuky jsou vycházky do přírody, lesa či na školní pozemek, kde žáci sledují život živočichů i rostlin. Poznatky ze zeměpisu, získávají žáci především v učebnicích, knihách a encyklopediích, ale i na výletech na zajímavá místa České republiky, kterých se v každém školní roce koná několik.

Jak bylo zmíněno, výuka probíhá jak ve třídách, tak venku, pro výuku ale využíváme i výukové programy na PC a interaktivní tabuli.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka v předmětu Člověk a příroda přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Člověk a příroda jsou pro utváření rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- nabízíme zajímavé jednoduché didaktické materiály podporující v žácích zájem o probírané téma ⇒ **žák využívá základy čtení, psaní a počítání ke svému rozvoji**
- používáme pracovní sešity, učebnice, atlasy, mapy, encyklopedie a další učební pomůcky ⇒ **žák umí využívat učební materiály a učebnice**
- zařazujeme časté pobyty v přírodě, motivujeme k zájmu o získávání nových poznatků ⇒ **žák se zajímá o nové poznatky, je motivován k dalšímu učení**
- využíváme přírodovědné programy na PC a internet ⇒ **žák provádí jednoduché práce s počítačem**

- pořádáme exkurze; teoretické poznatky využíváme při pracovních činnostech ⇒ **žák dokáže využít nabyté vědomosti v praktických situacích**

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni předmětu Člověk a příroda jsou pro utváření rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- zařazujeme modelové situace, praktické ukázky učiva a pokusy (provádí i sami žáci) ⇒ **žák se učí zvládat problémové situace**
- osobní účastí žáků na pokusech a jiných praktických činnostech jim dáváme příležitost učit se zvládat neúspěch ⇒ **žák se umí smířit s neúspěchem při řešení problémů**
- umožňujeme a podporujeme žádosti žáků o pomoc při řešení problémových úkolů ⇒ **žák ví, koho požádat o pomoc při řešení problémů**
- často zařazujeme praktické úlohy, jež se žáci učí samostatně řešit a tak i rozpoznat jejich obtížnost ⇒ **žák rozpozná problémovou situaci a snaží se ji řešit**

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Člověk a příroda jsou pro utváření rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- každodenním dialogem rozvíjíme schopnost komunikace ⇒ **žák umí, v rámci svých schopností, komunikovat s okolím**
- rozvíjení komunikace podporujeme jednoduchými slovními pokyny a názorem (fotografie, obrázky, sociální učení...) ⇒ **žák rozumí jednoduchým sdělením a přiměřeně na ně reaguje**
- poskytujeme příležitosti k vyjádření vlastních potřeb, upravujeme formu vyjádření ⇒ **žák umí přiměřeně vyjádřit svoje potřeby**
- k výuce využíváme jednoduché texty, mapy, obrazy, videonahrávky a další názorné materiály, vysvětlením přispíváme k jejich porozumění ⇒ **žák rozumí obrazovým materiálům a jednoduchým textům**
- vybízíme žáky ke komunikaci všemi dostupnými prostředky ⇒ **žák ke komunikaci využívá běžné i alternativní dorozumívací prostředky**

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Člověk a příroda jsou pro utváření rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- častým zařazováním vycházek procvičujeme orientaci v okolí školy ve městě ⇒ **žák se orientuje v blízkém i vzdálenějším okolí školy**
- prací ve skupinách rozvíjíme sociální dovednosti ⇒ **žáci se účastní různých sociálních aktivit**
- zařazováním modelových situací, praktických činností a účastí na společenských akcích procvičujeme s žáky základy společenského chování ⇒ **žák správně využívá návyky vhodného společenského chování**
- navozováním různých sociálních situací vedeme k uvědomění si nebezpečí rizikového chování ⇒ **žák chápe, co je rizikové chování a jaké jsou jeho důsledky**

Kompetence občanské

Na úrovni předmětu Člověk a příroda jsou pro utváření rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- poskytujeme příležitosti k účasti na různých společenských akcích ⇒ **žák se zapojuje do společenských aktivit**
- neustálým opakováním a navozováním různých sociálních situací vštěpujeme společenská pravidla ⇒ **žák se řídí základními společenskými normami**
- účastníme se akcí zaměřených na ochranu životního prostředí, využíváme didaktické hry k osvojení zásad zdravého životního stylu ⇒ **žák má osvojeny základní poznatky o zdravém životním stylu a ochraně životního prostředí**
- formou modelových situací a sociálním učením procvičujeme adekvátní reakce na krizové situace ⇒ **žák umí adekvátně reagovat v krizových situacích, dovede se řídit pokyny kompetentních osob**

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu Člověk a příroda jsou pro utváření rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- využíváme didaktických her a nápodoby k upevňování správných hygienických a sebeobslužných návyků ⇒ **žák má v rámci svých motorických schopností zautomatizovány sebeobslužné a hygienické návyky**
- zařazujeme pracovní činnosti, v nichž využíváme nabyté pracovní dovednosti a motivujeme k pozitivnímu vztahu k práci ⇒ **žák dokáže za pomoci pedagoga využívat pracovní dovednosti při praktických činnostech**
- pracujeme ve skupinách dle jasně stanovených pravidel, vlastním prožitkem žáka posilujeme jeho úctu k práci druhých ⇒ **žák umí pracovat v kolektivu, svým výkonem ovlivňuje kvalitu společně vykonané práce**
- podrobným zhodnocením vykonaného úkolu a vzájemným hodnocením výkonu spolužáků vytváříme toleranci ke sdělenému hodnocení ⇒ **žák umí přijmout kladné i záporné hodnocení své práce**
- využíváme různých názorných prostředků (didaktické hry, modelové situace, obrázky...) k demonstraci důležitosti dodržování zásad bezpečnosti, nastavujeme jasná pravidla a nepřetržitě dohlížíme na jejich dodržování ⇒ **žák při práci uplatňuje pravidla BOZP, hygienická pravidla a zásady ochrany životního prostředí**

5. 7 Umění a kultura

5. 7. 1 Hudební výchova

Vzdělávací oblast: **Umění a kultura**

Vzdělávací obor: **Hudební výchova**

Název předmětu: **Hudební výchova**

Charakteristika vyučovacího předmětu

V předmětu Hudební výchova je realizován obsah vzdělávací oblasti Umění a kultura. Základem výuky je vlastní prožitek žáků. Žáci si postupně osvojí jednoduché písničky, říkanky,

tanečky, učí se vyjadřovat hudbu pohybem a utváří si kladný vztah k hudbě, rozvíjí se jejich hudebnost. Hudební výchova je jedním z nejúčinnějších prostředků rozvoje emocionality a kultivace osobnosti žáka. Podporujeme žáky v jejich hudebním vyjadřování, experimentování s hudbou, učení se vnímat ji a porozumět jí. Plní také funkce psychoterapeutické – pomáhá žákům ke koncentraci pozornosti a k překonávání únavy. Hudební činnosti se podílejí na regulaci emocí a napětí, přispívají k celkové relaxaci. Hudební výchova je realizována ve všech ročnících a má úzkou vazbu ke všem předmětům.

Cílové zaměření předmětu

- rozvíjení a využívání tvůrčích schopností a dovedností
- rozvíjení kladného vztahu k umění a jeho vnímání
- utváření estetického cítění a vnímání okolního prostředí
- výchova ke kultivovanému vystupování a utváření sebedůvěry
- poznání, že umění a kultura obohacují život každého člověka
- seznamování se s národní kulturou, jejími duchovními hodnotami a vědomím, že je třeba ji chránit
- obeznámení se s kulturou okolních národů a jiných etnik
- povzbuzování a probouzení zájmu o čtení
- rozvíjení schopnosti reprodukovat snadný krátký text

Začlenění průřezových témat

V předmětu Hudební výchova jsou začleněna průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova a Multikulturní výchova.

Osobnostní a sociální výchova

Tematický okruh: Osobnostní rozvoj

Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění;

Sebepoznání a sebepojetí – moje tělo; moje vztahy k druhým lidem

Psychohygienu – dovednosti zvládání stresových situací (uvolnění – relaxace)

Tematický okruh: Sociální rozvoj

Poznávací schopnosti – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě

Mezilidské vztahy – chování podporující dobré vztahy, respekt, podpora, pomoc

Komunikace – řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků

Spolupráce a soutěživost – rozvoj individuálních dovedností pro spolupráci (nesouhlas, odpor apod.)

Multikulturní výchova

Tematický okruh: *Kulturní rozdíly* – respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinců, nebo příslušníků etnik žijících v místě školy)

Tematický okruh: *Lidské vztahy* – právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci; udržovat tolerantní vztahy s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku s ohledem na školní výstupy.

Časová dotace předmětu

Předmět Hudební výchova vyučujeme v 1. – 10. ročníku s touto hodinovou dotací:

- 1. – 6. ročník: 2 vyučovací hodiny týdně
- 7. – 10. ročník: 2 vyučovací hodiny týdně (z toho v 7. – 10. ročníku je výuka rozšířena o 1 vyučovací hodinu z disponibilní časové dotace)

Forma vyučovacího předmětu

Vyučovací metody vychází z didaktických zásad – názornosti, přiměřenosti a posloupnosti. Metoda je volena vzhledem ke schopnostem žáka, přiměřeně jeho postižení.

Velmi důležitou etapou je příprava na hudební výchovu. Rozvíjíme sluchové vnímání a fonemický sluch, smyslové vnímání, jemnou motoriku. Provádíme dechová cvičení, rytmizaci. Při vyvození jednotlivých písní využíváme názor (obrázky, konkrétní předměty) a dále jednoduchá říkadla, znázornění písní (pohybově, modelování obsahu, apod.). Žáci si postupně osvojují hudební dovednosti: rytmické, sluchové, pěvecké; poznávají hudební nástroje a objevují relaxaci při hudbě. Součástí hudební výuky jsou cvičení zaměřená na vnímání obsahu zpívaného či poslouchaného textu.

Hudební výchova vede žáka prostřednictvím vokálních (práce s hlasem, rozvoj pěveckého a mluvního projevu), instrumentálních (hra na různé hudební nástroje), hudebně pohybových (tanec, jednoduchý pohyb), a poslechových činností (aktivní vnímání hudby) k porozumění hudbě a k hudebnímu umění. Žák se učí vnímat hudbu jako svébytný prostředek komunikace. Hudební činnosti rozvíjejí ve svém komplexu celkovou osobnost žáka a vedou k rozvoji jeho hudebních schopností, které se projevují hudebními dovednostmi. Zpěv by se měl stát přirozenou potřebou pro vyjádření emocí žáka.

Formy práce volíme s ohledem na věk žáků a celkovou mentální úroveň. Žáci pracují individuálně i frontálně. Výuka probíhá většinou ve třídách, hudebně nebo muzikoterapeutické učebně. V letním období může být k výuce využit i školní altán či zahrada školy. Své hudební dovednosti mohou žáci prezentovat na různých školních akcích. Pro výuku využíváme množství zpěvníků a obrazových materiálů, nahrávek na nejrůznějších nosičích. Při výuce používáme širokou škálu hudebních nástrojů (v temperovaném nebo přirozeném ladění; rytmické a perkusní; lidové, etnické aj.). Během školního roku žáci navštěvují různá divadelní, filmová a hudební (taneční) představení.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka hudební výchovy přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení:

Na úrovni předmětu Hudební výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- používáme obrazový materiál, zástupné předměty či gesta pro znázornění předmětů, činností a vlastností v hudební oblasti ⇒ **žák rozumí jednoduchým pojmům, znakům a symbolům**
- znázorňujeme obsah textů písní ⇒ **žák se orientuje v textu a chápe jeho obsah**
- provádíme přiřazování a výběr, dbáme na užívání správné terminologie a symboliky - **žák používá pojmy, znaky a symboly**
- zařazujeme manipulaci s nástroji, vokalizaci a rytmické vyjadřování pomocí těla ⇒ **žák napodobuje předvedené pohyby a činnosti**
- přizpůsobujeme nástroje dle individuálních možností žáka, podporujeme manipulaci i experimentování ⇒ **žák správně používá učební pomůcky**

- využíváme individuální, skupinovou (skupinový zpěv) práci se žáky ⇒ **žák zpívá a hraje sólově či sborově**
- rozlišujeme výšku tónů, tempo, dynamické změny, hudební nástroje, vokální a instrumentální hudbu ⇒ **žák se seznamuje s výškou tónů, tempem, dynamickými změnami, hudebními nástroji, vokální a instrumentální hudbou**
- rozvíjíme intonační dovednost a rytmickou přesnost ⇒ **žák zpívá intonačně a rytmicky podle svých schopností**

Kompetence k řešení problémů:

Na úrovni předmětu Hudební výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- dodržujeme strukturu hudebních činností ⇒ **žák zvládá známé situace na základě nápodoby či opakování**
- využíváme hudebních výrazových prostředků (rytmus, melodie, tempo) při komunikaci se žáky ⇒ **žák chápe jednoduché příkazy a plní je**
- zařazujeme písně a poslechy s nejrůznější tematikou, poznávání hlasů a zvuků ⇒ **žák se orientuje v okolním prostředí**
- využíváme hudební a rytmické nástroje k realizaci rituálů pro zahájení činnosti a ukončení hudební činnosti ⇒ **žák se orientuje v čase**
- prostřednictvím experimentování se zvuky, tóny, rytmy a poslechu relaxační a muzikoterapeutické hudby uvolňujeme v žákovi napětí ⇒ **u žáka dochází k uvolňování emočního napětí, celkové relaxaci a harmonizaci**

Kompetence komunikativní:

Na úrovni předmětu Hudební výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- zařazujeme písně a hudebně pohybové hry s využitím jmen žáků a učitelů, podporujeme kooperaci při výměně nástrojů a výběru písní ⇒ **žák poznává známé osoby, dorozumívá se s nimi a reaguje na své jméno**
- rytmizováním a melodizováním, přiřazováním a výběrem se zrakovou podporou umožňujeme žákům reagovat na pokyny učitele ⇒ **žák reaguje na jednotlivé pokyny**
- využíváme dechová a fonační cvičení; hudebně pohybové hry ⇒ **žák rozvíjí své verbální vyjadřování, reakci na pozdrav**
- zařazujeme poslechové skladby s různým emočním laděním a spojujeme je s vizuálním nebo motorickým symbolem ⇒ **žák je schopen vyjádřit své emoční ladění**
- pracujeme se žáky v komunikativním kruhu ⇒ **žáci se vzájemně oceňují, povzbuzují**
- využíváme improvizaci, intuitivní zpěv a tanec ⇒ **žák dokáže vyjádřit své emoce a realizovat se**

Kompetence sociální a personální:

Na úrovni předmětu Hudební výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- využíváme dechová, rezonanční a rytmicko pohybová cvičení i s prvky muzikoterapie ⇒ **žák si uvědomuje vlastní osobu prostřednictvím svého těla**

- hudebními prostředky zajišťujeme atmosféru bezpečí a jistoty ⇒ **žák navazuje kontakt s okolím a adekvátně reaguje vůči svým spolužákům a učitelům**
- trénujeme u žáků vzájemné naslouchání a povzbuzování ⇒ **žák pracuje ve dvojicích a skupinách**

Kompetence občanské:

Na úrovni předmětu Hudební výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- dbáme na využívání osvojených návyků a hudebních dovedností při hudebních činnostech ⇒ **žák se zapojuje do společnosti (školní akce, vystoupení aj.), prezentuje se při žákovských vystoupeních**
- zvyšujeme sebedůvěru žáků a motivaci k učení pozitivním hodnocením ⇒ **žák dokáže přiměřeně ohodnotit vykonané činnosti**

Kompetence pracovní:

Na úrovni předmětu Hudební výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- přiřazováním, výběrem, experimentováním a hrou na hudební a rytmické nástroje procvičujeme hudební činnosti ⇒ **žák využívá své znalosti při hudebních činnostech**
- rozvíjíme správné držení a manipulaci s hudebními nástroji ⇒ **žák umí používat hudebními nástroje**
- žáci se podílejí na výrobě nejjednodušších hudebních nástrojů (bubínky, chrastítka, strunné nástroje apod.) ⇒ **žák dokáže zhotovit nejjednodušší hudební nástroje**

5. 7. 2 Výtvarná výchova

Vzdělávací oblast: **Umění a kultura**

Vzdělávací obor: **Výtvarná výchova**

Název předmětu: **Výtvarná výchova**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Výtvarná výchova vychází ze vzdělávací oblasti Umění a kultura. Vzdělávání v tomto předmětu směřuje k podchycení a rozvoji zájmu žáků o výtvarné umění, vede je k chápání uměleckého procesu jako způsobu vyjádření vlastních pocitů, prožitků nebo jako způsob komunikace. Žáci si osvojují základní pojmy a prostředky používané ve výtvarném umění, seznamují se s materiály, nástroji a technikami. Učí se vnímat výtvarné dílo a respektovat různý způsob jeho utváření.

Cílové zaměření předmětu

- směřuje k podchycení a rozvíjení zájmu o výtvarnou výchovu
- učí využívat různorodé umělecké vyjadřovací prostředky pro vyjádření svého cítění a vnímání

- vede k porozumění základním pojmům ve výtvarné výchově
- seznamuje se způsoby použití různých výtvarných technik
- vede žáky k učení se prostřednictvím vlastní tvorby

Začlenění průřezových témat

V předmětu výtvarná výchova jsou začleněna průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova, Environmentální výchova

Osobnostní a sociální výchova

Tématický okruh: Osobnostní rozvoj

Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů

Sebepoznání a sebepojetí – já jako zdroj informací o sobě; druzí jako zdroj informací o mně; moje tělo; moje vztahy k druhým lidem

Psychohygiena – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému; dovednosti zvládání stresových situací (uvolnění-relaxace)

Tématický okruh: Sociální rozvoj

Poznávací schopnosti – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě

Mezilidské vztahy – péče o dobré vztahy; chování podporující dobré vztahy, respekt, podpora, pomoc

Komunikace – řeč těla, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, cvičení pozorování, komunikace v různých situacích (omluva, pozdrav, prosba apod.)

Spolupráce a soutěživost – rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro spolupráci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se)

Tématický okruh: Morální rozvoj

Hodnoty, postoje, praktická etika – vytváření podvědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlnost, respektování

Multikulturní výchova

Tématický okruh: *Kulturní rozdíly*

Jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti; respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy)

Tématický okruh: *Lidské vztahy*

Právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci; udržovat tolerantní vztahy s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost; vztahy mezi kulturami.

Tématický okruh: *Etnický původ*

Rovnocennost všech etnických skupin a kultur; odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost; různé způsoby života.

Environmentální výchova

Tématický okruh: *Ekosystémy*

Les (les v našem prostředí, význam lesa); pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich, pole a jejich okolí); vodní zdroje; moře; lidské sídlo – město – vesnice; kulturní krajina (ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek)

Tématický okruh: *Základní podmínky života*

Voda (význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda); ovzduší (význam pro život na Zemi, čistota ovzduší); půda (zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí)

Tématický okruh: *Vztah člověka k prostředí*

Naše obec (přírodní zdroje, způsoby využívání, příroda a kultura obce, zajišťování ochrany životního prostředí v obci); náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí); prostředí a zdraví (možnosti a způsoby ochrany zdraví)

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku s ohledem na školní výstupy.

Časová dotace předmětu

Předmět Výtvarná výchova vyučujeme v 1.-10. ročníku s touto hodinovou dotací:

- 1. - 6. ročník: 1 vyučovací hodina týdně
- 7. – 10. ročník: 2 vyučovací hodiny týdně (v 7. – 10. ročníku výuka rozšířena o 1 vyučovací hodinu z disponibilní časové dotace)

Forma vyučovacího předmětu

Vyučovací metody vychází z didaktických zásad – názornosti, přiměřenosti a posloupnosti. Výuka výtvarné výchovy umožňuje žákům poznávat svět umění a kultury prostřednictvím výtvarných činností a postupně se formujícího výtvarného myšlení. Žáci se seznamují prostřednictvím činností s výrazovými prostředky výtvarného umění, učí se s nimi tvořivě pracovat a užívat je jako prostředků pro sebevyjádření. Poznávají zákonitosti tvorby.

Výtvarná výchova pracuje s prostředky a technikami, které jsou nezastupitelným nástrojem poznávání a prožívání lidské existence. Tvořivý přístup dítěte vychází z porovnání jeho dosavadní a aktuální zkušenosti a uplatňuje osobně jedinečné pocity a prožitky.

Výuka výtvarné výchovy probíhá v kmenových třídách, výtvarné dílně, keramické dílně, v terénu, nebo ve speciálních zařízeních (muzeum, galerie, výstavní sály...) či v prostorech školy (instalace a prezentace výrobků)

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka výtvarné výchovy přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Výtvarná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- v žácích podněcujeme rozvoj výtvarného a estetického citění ⇒ **žák využívá názorné výtvarné pomůcky, přírodniny, obrázky, repliky, kalendáře**
- různou individuální i skupinovou činností podporujeme žáka k využívání názorných pomůcek a k dodržování navyklých stereotypů při vlastní tvorbě ⇒ **žák umí využívat výtvarné techniky a výtvarné materiály**
- k tvorbě motivujeme pochvalou, snažíme se o reálné sebehodnocení ⇒ **žák chápe pochvalu jako motivaci k výtvarnému sebevyjádření, má zájem o nové postupy a techniky**
- při různých praktických výtvarných činnostech a společné tvorbě využíváme žákovi nabyté znalosti a dovednosti ⇒ **žák umí vytvořit podle svých schopností a dovedností z různých materiálů obrázky, upomínkové předměty, koláže, dárečky**

Kompetence k řešení problému

Na úrovni předmětu Výtvarná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- zadáváme témata z reálného života, zjišťujeme schopnost samostatné tvořivosti a využívání technik při vlastní tvorbě ⇒ **žák maluje přiměřeně ke svým schopnostem a dovednostem**
- nabízíme různé výtvarné techniky, podporujeme samostatnost při ztvárnění zadaného tématu ⇒ **žák tvoří známé a opakující se úkoly na základě získané nápodoby a vlastních zkušeností**
- pochvalou a kladným hodnocením povzbuzujeme žáka i v případě neúspěchu, volíme vhodné postupy při výtvarné činnosti ⇒ **žák tvoří aktivním a vhodným stylem v práci i po předešlé neúspěšné výtvarné činnosti**
- prohlubujeme vztah žáka k učiteli, schopnost žáka požádat o pomoc ⇒ **žák podle svých schopností vyjádří žádost o pomoc a ví, na koho se má obrátit v případě realizace výtvarného zadání**

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Výtvarná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- rozvíjíme u žáků schopnost porozumět se s okolím, společným dialogem nad uměleckým dílem rozvíjíme u žáka slovní zásobu, seznamujeme se základy slušné komunikace ⇒ **žák se dorozumí s okolím, má základy slušného chování**
- slovním pokynem a jasným názorem se snažíme o co největší pochopení zadané výtvarné práce ⇒ **žák pochopí jednoduché pokyny nutné pro zadanou činnost a umí na ně adekvátně reagovat**
- navozováním podmínek při práci umožňujeme žákům při výtvarných pracích vyjádřit prožívání ⇒ **žák zvládá podle svých možností a schopností vyjádřit své nálady, pocity, potřeby**
- předkládáním různých výtvarných pomůcek trénujeme pochopení zadaného úkolu ⇒ **žák zvládá při tvorbě výtvarného díla používat různé pomůcky**
- navozováním vhodných příležitostí pro vlastní realizaci poskytujeme žákům obhájit svůj způsob ztvárnění zadaného úkolu ⇒ **žák umí sdělit své názory, obhájit své pracovní postupy a zvolené materiály**
- zapojováním žáků do běžného života /výstavy výtvarných prací, výtvarné soutěže, pracovní dílny/ umožňuje žákům prezentaci výsledků své práce ⇒ **žák podle svých možností a schopností se účastní výtvarných soutěží a snaží se vyrovnat žákům z jiných škol**

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Výtvarná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- podporujeme účast žáků na výtvarných akcích, snažíme se o spolupráci s rodiči(zákonnými zástupci) ⇒ **žák si při účasti na různých akcích uvědomuje hodnotu své osobnosti**

- při modelových situacích (vycházkách, pobytech) vytváříme kladný vztah k místu a prostředí, kde žáci pobývají ⇒ **žák je schopen komunikovat s ostatními lidmi a umí osobitě reagovat**
- praktickými činnostmi podporujeme respekt k práci vlastní i druhých, podporujeme pozitivní vztahy mezi vrstevníky ⇒ **žák je schopen respektovat druhé lidi a jejich pracovní výsledky**
- pochvalou a povzbuzením podporujeme sebedůvěru při výtvarných činnostech na známé či neznámé téma ⇒ **žák zvládá výtvarně tvořit v jakémkoliv prostředí, které ho obklopuje**

Kompetence občanské

Na úrovni předmětu Výtvarná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- vytváříme u žáků kladný vztah ke kulturnímu dědictví a národním tradicím ⇒ **vhodnými motivačními a názornými prostředky přibližujeme kulturní památky, které žák může svými smysli vnímat**

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu Výtvarná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- na základě nápodoby, praktických činností, procvičování realizujeme jednoduché pracovní výtvarné činnosti a tím vytváříme u žáků kladný vztah k práci ⇒ **žák využívá svých schopností a dovedností při jednoduchých výtvarných činnostech**
- předkládáním dostatečného množství výtvarných témat umožňujeme žákům zvládnutí jednoduchých výtvarných činností ⇒ **žák na základě pokynů zvládne splnit požadované úkoly a je schopen tvořit podle naučeného pracovního postupu**
- praktickými výtvarnými činnostmi, technikami a motivací posilujeme žáky při koncentraci pozornosti, vytrvalosti během výtvarných prací ⇒ **žák dokáže vytrvat v pracovní aktivitě, koncentruje se na výtvarnou práci**
- různorodými výtvarnými činnostmi a vhodnou motivací posilujeme vztah a úctu k práci své i jiných ⇒ **žák respektuje pracovní pravidla a výtvarnými výkony ovlivňuje celkovou týmovou práci**
- při opakovaném vysvětlování a názorném porovnávání výtvarných prací žáků podporujeme toleranci k jakémukoliv hodnocení ⇒ **žák se učí akceptovat kladné i záporné hodnocení práce své i práce druhých**

5. 8 Člověk a zdraví

5. 8. 1 Výchova ke zdraví

Vzdělávací oblast: **Člověk a zdraví**

Vzdělávací obor: **Výchova ke zdraví**

Název předmětu: **Výchova ke zdraví**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Výchova ke zdraví byl vytvořen ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví. Žáci si postupně osvojují základní poznatky o člověku v souvislosti s preventivní ochranou jeho zdraví. Žáci se zde učí aktivně rozvíjet a chránit zdraví v propojení všech jeho složek /sociální, psychické i fyzické/, a také se učí být za své zdraví zodpovědní. Žáci si upevňují hygienické, stravovací, pracovní a jiné zdravotní preventivní návyky. Rozvíjejí dovednosti odmítat škodlivé látky, předcházet úrazům a čelit vlastnímu ohrožení v každodenních i mimořádných událostech. Rozšiřují si poznatky o škole, rodině, vrstevnících, o přírodě, o vztazích mezi lidmi.

Cílové zaměření předmětu

- formování pozitivního vztahu k vlastnímu zdraví
- postupné uplatňování preventivních činností podporujících zdraví
- vybudování preventivních zdravotních návyků
- osvojení základních poznatků o člověku (fyzilogické, psychické a sociální změny spojené s dospíváním)
- upevňování hygienických, stravovacích a pracovních návyků
- dodržování zásad zdravého způsobu života
- odmítání škodlivých látek neslučitelných se zdravím
- rozpoznávání situací ohrožujících tělesné a duševní zdraví vlastní i druhých
- rozšiřování poznatků o rodině, škole, vrstevnících, vztazích mezi lidmi

Začlenění průřezových témat

V předmětu Výchova ke zdraví je začleněno průřezové téma: Osobnostní a sociální výchova.

Osobnostní a sociální výchova

Tematický okruh: Osobnostní rozvoj

Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů

Sebepoznání a sebepojetí – já jako zdroj informací o sobě; druhí jako zdroj informací o mně; moje tělo; moje vztahy k druhým lidem

Seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebeovládání; organizace vlastního času

Psychohygienu – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému; dovednosti pro zvládání stresových situací (uvolnění – relaxace); hledání pomoci při potížích

Tematický okruh: Sociální rozvoj

Poznávací schopnosti – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě

Mezilidské vztahy – péče o dobré vztahy; chování podporující dobré vztahy, respekt, podpora, pomoc; vztahy a naše skupina/třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny)

Komunikace – řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků; cvičení pozorování; dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování); komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.)

Spolupráce a soutěživost – rozvoj individuálních dovedností pro spolupráci (nesouhlas, odpor apod.); rozvoj sociálních dovedností pro spolupráci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se)

Tematický okruh: Morální rozvoj

Řešení problémů a rozhodovací dovednosti – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů – problémy v mezilidských vztazích

Hodnoty, postoje, praktická etika – vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd.; dovednosti rozhodování v problematických situacích všedního dne

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku s ohledem na školní výstupy.

Časová dotace předmětu

Předmět Výchova ke zdraví vyučujeme s touto hodinovou dotací:

- 9. – 10. ročník: 1 vyučovací hodina týdně

Předmět není posílen o disponibilní časovou dotaci.

Forma vyučovacího předmětu

Vyučovací metody vychází z didaktických zásad – názornosti, přiměřenosti a posloupnosti. Formy práce volíme s ohledem na věk žáků a celkovou mentální úroveň. Žáci pracují individuálně i frontálně, rozšiřují si poznatky zaměřené na podporu zdraví získané v předchozích ročnících.

Vytváříme prostor pro cílené osvojování sociálních dovedností žáků, pro utváření vztahů potřebných k bezproblémovému soužití a spolupráci ve třídě, pro formování zdravého sebepojetí. Formujeme pozitivní vztah žáků k podpoře zdraví s ohledem na jejich věk a potřeby. Připravujeme je na změny, které jim přinese dospívání.

Umožňujeme žákům získat komplexní pohled na širokou problematiku zdraví v úzké návaznosti na jejich potřeby a zájmy.

Na utváření osobnostních postojů žáka působíme osobním příkladem učitelů, a také vztahy mezi učiteli a žáky. Důležitá je motivace žáků pro konkrétní zdravotně prospěšné činnosti a jednání i důslednost při naplňování společně přijatých pravidel ve prospěch zdraví.

Výuka probíhá většinou ve třídách. V letním období může být k výuce využit i školní altán. Během školního roku žáci navštěvují různé přednášky a vzdělávací akce zaměřující se především na prevenci rizikových projevů chování, ochranu vlastního zdraví, problematiku dospívání a rodinného života. Žáci mají možnost využívat i školní knihovnu.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka předmětu Výchova ke zdraví přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence učení:

Na úrovni předmětu Výchova ke zdraví jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- motivací k učení vysvětlujeme jeho smysl a cíl, podněcujeme k touze po nových informacích, podporujeme sebehodnocení žáka ⇒ **žák se zajímá o nové poznatky k dalšímu učení, je motivován pochvalou**
- navozením konkrétních situací pro práci s daty dbáme na jejich správné vyhodnocování ⇒ **žák umí využít symboly, znaky a termíny a procvičuje je v každodenních situacích**
- navozováním různých situací, zapojováním do praktického života umožňujeme žákům nabytí znalostí a dovedností ⇒ **žák dokáže využít nabyté znalosti a dovednosti**
- poskytujeme zajímavé a jednoduché didaktické materiály, podporující v žácích zájem o probírané učivo ⇒ **žák využívá základy čtení a psaní**
- pořádáme přednášky a instruktážní videa, teoretické poznatky využíváme v praktických činnostech ⇒ **žák umí využít nabyté vědomosti v praktických situacích**

Kompetence k řešení problémů:

Na úrovni předmětu Výchova ke zdraví jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- navozením konkrétní situace nabízíme žákům cvičení a úkoly vycházející z reálného života, které vedou k samostatnému uvažování a řešení problémů ⇒ **žák zvládá řešení problémových situací podle svých možností**
- reakcí na nejrůznější problematické situace ve škole i mimo ni se zaměřujeme na podporu vlastního úsudku žáka ⇒ **žák rozpoznává problémové situace a snaží se je řešit s pomocí naučených stereotypů a získaných zkušeností**
- vedením dialogu a příkladným chováním podporujeme vzájemnou důvěru učitele a žáka ⇒ **žák se o pomoc při řešení problémů obrací na kompetentní osobu**
- používáme pracovní listy a názorné pomůcky ⇒ **žák pracuje s pracovními listy a názornými pomůckami**
- dialogem a praktickými činnostmi směřujeme žáky k odpovědnosti za své chování a jeho důsledky ⇒ **žák si je vědom důsledku svého negativního chování**

Kompetence komunikativní:

Na úrovni předmětu Výchova ke zdraví jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- navozováním různých situací ze života člověka nacvičujeme komunikativnost. Dialogem rozvíjíme u žáků slovní zásobu ⇒ **žák je schopen komunikovat se svým okolím**
- vlastním prožitkem konkrétní situace u žáka se snažíme o pochopení zadaného úkolu nebo problému ⇒ **žák chápe jednoduchá sdělení a umí na ně reagovat**
- vytvořením pohodové, přátelské atmosféry, vedením dialogu, diskuzí apod. pomáháme žákům vyjádřit jejich prožívání ⇒ **žák umí adekvátně vyjádřit své nálady, pocity a potřeby**
- poskytujeme žákům dostatek příležitostí a umožňujeme jim vyjádřit svůj názor na dané téma a obhájit jej ⇒ **žák dokáže sdělit své názory, postoje a potřeby, adekvátně obhajuje svůj názor**
- používáme různé komunikační prostředky a povzbuzujeme žáky ke komunikaci ⇒ **žák dle svých možností využívá ke komunikaci běžné, podpůrné, alternativní, informační nebo komunikační prostředky**

Kompetence sociální a personální:

Na úrovni předmětu Výchova ke zdraví jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- formou společenských akcí a didaktických her rozvíjíme spolupráci mezi žáky ⇒ **žák se dokáže orientovat ve vztazích mezi lidmi**
- zařazováním vycházek, exkursí a pobytů procvičujeme orientaci v okolí a upevňujeme kladný vztah k místu i prostředí, ve kterém žáci žijí ⇒ **žák se vyzná v prostředí ve kterém žije (zná svou adresu, místo bydliště, cestu do školy..)**
- nácvikem běžných sociálních činností, instruktážními filmy nebo přednáškami seznamujeme žáka s životními situacemi a rozvíjíme jeho sociální dovednosti ⇒ **žák se se orientuje v jednoduchých sociálních aktivitách**
- slovními pobídkami a dohledem vyžadujeme dodržování stanovených pravidel, správné chování trénujeme nápodobou, navozováním sociálních situací ⇒ **žák v praxi dokáže správně využít návyky společenského chování**
- využitím názorných prostředků, instruktážními filmy, přednáškami, diskuzemi apod. demonstrujeme škodlivost rizikových projevů chování a jejich důsledky ⇒ **žák chápe, co je rizikové chování a jaké důsledky z něj vyplývají**
- prostřednictvím společenských diskusí, řízených přednášek a instruktážních filmů zpřístupňujeme žákům informace o možném riziku zneužívání vlastní osoby ⇒ **žák dokáže rozpoznat nebezpečí fyzického a psychického zneužívání vlastní osoby**
- pochvalou motivujeme žáky k získávání sebedůvěry a jejímu využívání v neznámém prostředí ⇒ **žák využívá sebedůvěry při seberealizaci v cizím prostředí**

Kompetence občanské:

Na úrovni předmětu Výchova ke zdraví jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- zapojováním žáků do různorodých aktivit podporujeme jejich začlenění do společnosti, vzbuzujeme v žácích úctu ke kulturnímu dědictví a národním tradicím ⇒ **žák používá osvojené návyky a dovednosti k zapojení do společnosti**
- pomocí didaktických her, modelových situací a prožitkem seznamujeme žáky se základními právy a povinnostmi občana České republiky ⇒ **žák má základní informace o právech a povinnostech občanů**
- různorodými aktivitami osvojujeme u žáků vhodné způsoby chování a jednání na veřejnosti. Seznamujeme žáky s pravidly soužití etnických skupin ⇒ **žák se řídí základními pravidly soužití a společenskými normami**
- formou didaktických her směřujeme žáky k uvědomění si vlastní zodpovědnosti za své zdraví, život a životní prostředí ⇒ **žák dodržuje zásady zdravého životního stylu a ochrany životního prostředí**
- osobním příkladem, přednáškami podporujeme význam zdravého životního stylu
- modelovými situacemi napomáháme ke správnému chování v krizových situacích a situacích ohrožujících život a zdraví člověka ⇒ **žák se umí chovat v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka podle pokynů kompetentních osob**

Kompetence pracovní:

Na úrovni předmětu Výchova ke zdraví jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- pravidelným procvičováním, nápodobou a navozováním modelových situací podněcujeme v žácích samostatnost ⇒ **žák dodržuje osvojené hygienické návyky a zvládá sebeobsluhu podle svých možností**
- seznamujeme žáky s různými pracovními činnostmi a tím posilujeme kladný vztah k práci a úctu k výsledkům práce druhých ⇒ **žák se řídí pravidly práce v týmu a svými pracovními činnostmi ovlivňuje kvalitu společné práce**
- seznamujeme žáky s pravidly BOZP a ochrany životního prostředí pomocí názorných pokynů při pracovních činnostech (vycházkách) ⇒ **žák uplatňuje pravidla bezpečnosti, ochrany zdraví, hygieny práce a ochrany životního prostředí při pracovních činnostech**

5. 8. 2 Tělesná výchova

Vzdělávací oblast: **Člověk a zdraví**

Vzdělávací obor: **Tělesná výchova**

Název předmětu: **Tělesná výchova**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Tělesná výchova byl vytvořen ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví. Obsah vzdělávací oblasti se realizuje ve vzdělávacích oborech Výchova ke zdraví a Tělesná výchova. Do vzdělávacího oboru Tělesná výchova je zahrnuta i Zdravotní tělesná výchova.

Pojetí tělesné výchovy je zaměřeno na správné držení těla, zvládnutí základních pohybových dovedností, na rozvíjení a posilování pohybové výkonnosti a zvyšování tělesné zdatnosti.

Zaměření tělesné výchovy musí odpovídat psychickým i fyzickým možnostem jednotlivých žáků a specifikaci jejich postižení. Cílem je získat kladný vztah k fyzickým aktivitám a sportu, vytvářet návyky zdravého životního stylu, dále pak dodržování sportovní etiky, pravidel a jednání fair-play.

Cílové zaměření předmětu

- předkládání dostatečného množství ověřených názorů a informací, které umožní žákovi získat orientaci v základních názorech na zdraví a postupně je uplatňovat v preventivní činnosti podporující zdraví
- poznávání a chápání fyziologických, psychických i sociálních změn spojených s dospíváním
- vedení k dodržování zásad zdravého způsobu života a ochrany zdraví
- předcházení situacím ohrožujících tělesné a duševní zdraví vlastní i druhých
- přesvědčování o škodlivosti látek neslučitelných se zdravím
- rozvíjení a využívání pohybových schopností a dovedností, poznávání vlastních fyzických a zdravotních předpokladů pohybových možností a omezení
- vnímání prožitků z pohybové činnosti

Začlenění průřezových témat

V předmětu Tělesná výchova jsou začleněna průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Environmentální výchova.

Osobnostní a sociální výchova

Tematický okruh: Osobnostní rozvoj

Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů

Sebepoznání a sebepojetí – já jako zdroj informací o sobě; druzí jako zdroj informací o mně; moje tělo; moje vztahy k druhým lidem

Seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebeovládání; organizace vlastního času

Psychohygienu – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému; dovednosti zvládání stresových situací (uvolnění – relaxace); hledání pomoci při potížích

Tematický okruh: Sociální rozvoj

Poznávací schopnosti – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě

Mezilidské vztahy – chování podporující dobré vztahy, respekt, podpora, pomoc

Komunikace – řeč těla, řeč zvuků a slov; cvičení pozorování; komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.)

Spolupráce a soutěživost – rozvoj individuálních dovedností pro spolupráci (nesouhlas, odpor apod.); rozvoj sociálních dovedností pro spolupráci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se)

Tematický okruh: Morální rozvoj

Řešení problémů a rozhodovací dovednosti – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů – problémy v mezilidských vztazích

Hodnoty, postoje, praktická etika – vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd.

Environmentální výchova

Tematický okruh: *Vztah člověka k prostředí* – prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, možnosti a způsoby ochrany zdraví)

Multikulturní výchova

Tematický okruh: *Lidské vztahy* – uplatňování principů slušného chování (základní morální normy); význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti; osobní přispění k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku a s ohledem na školní výstupy.

Časová dotace předmětu

Předmět Tělesná výchova vyučujeme s touto hodinovou dotací:

- 1. – 10. ročník: 3 vyučovací hodiny týdně

Předmět není posílen o disponibilní časovou dotaci.

Forma vyučovacího předmětu

Výuka probíhá v tělocvičně, na školním hřišti, na sportovním stadionu, ve speciálních hernách, ve volné přírodě nebo v plaveckém bazénu.

V úvodu hodiny žáci absolvují nástup, rozcvičku a dále se věnují v hlavní části hodiny danému typu sportování. Ke konci hodiny dochází k závěrečnému zklidnění – relaxaci. Žáci cvičí ve vhodném sportovním oblečení a obuvi. Učitel v hodinách využívá různé metody a formy práce: ukázkou, výkladem, pokus-omyl, frontální, skupinová, individuální výuka.

Žákům se zájmem o sport a nadaným sportovcům nabízíme zapojení do kroužků a sportovních her. V zimních měsících se uskutečňuje několikadenní lyžařský kurz, zimní ozdravný pobyt, využíváme školní hřiště na bruslení a okolní krajinu na jízdu na běžkách a sáňkování. Příznivý terén v okolí naší školy umožňuje v letních a podzimních měsících i jízdu na kole, koloběžce nebo kolečkových bruslích.

Škola žákům též nabízí a umožňuje účast na různých sportovních soutěžích a turnajích, které se konají v naší škole i mimo ni.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka tělesné výchovy přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Tělesná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- podporou manipulace s předměty, experimentováním, používáním učebních pomůcek umožňujeme žákům získat potřebné znalosti a dovednosti v TV ⇒ **žák využívá potřebné pomůcky v TV**
- úpravou cvičebního náčiní podle individuálních potřeb a možností žáka umožňujeme dosáhnout lepších výsledků při TV ⇒ **žák je schopen využívat cvičebního náčiní dle svých individuálních potřeb a možností**
- dopomocí při TV a správným metodickým vedením udržujeme žakovu fyzickou kondici, schopnost koncentrace a relaxace ⇒ **žák je dle svých možností schopen dosáhnout určitého výkonu, dodržovat odpovídající cvičební postupy**
- používáním pochvaly jako motivace k dalšímu učení, probouzením zájmu o získávání nových poznatků podporujeme u žáků samostatnost, tvořivost a sebehodnocení ⇒ **žák se zajímá o nové poznatky, je motivován pochvalou k dalšímu výkonu**
- využíváním pojmů a symbolů, které odpovídají úrovni porozumění žáka (předmětová, fotografická, obrázková podpora) podněcujeme žáky k samostatnosti a tvořivosti, dbáme na správné pochopení pojmů a symbolů ⇒ **žák procvičuje a využívá pojmy a symboly potřebné pro výuku v TV**

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni předmětu Tělesná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- navozováním situací a dodržováním tělovýchovné struktury nabízíme žákům cvičení a úkoly které vedou k samostatnému uvažování ⇒ **žák se snaží pochopit a řešit známé situace na základě nápodoby nebo opakování**
- využíváme senzomotorické a psychomotorické hry k překonávání překážek a pocitu strachu ⇒ **žák rozpoznává při hře problémové a stresové situace, snaží se je postupně řešit**
- motivací, pochvalou, kladným hodnocením podporujeme žáky ve vytrvalosti a posilujeme jejich pocit sebedůvěry tak, aby se nenechali odradit sebemenším neúspěchem ⇒ **žák se dokáže vyrovnat s neúspěchem, ví na koho se obrátit v případě potíží, problémů**

- příkladným chováním, dopomocí podporujeme vzájemnou důvěru učitele a žáka, týmovou spolupráci při TV ⇒ **žák je schopen v rámci svých možností dodržovat pravidla fair play, týmovou spolupráci**

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Tělesná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- zařazováním různých didaktických her, rytmicko pohybových her, her s pravidly apod. podporujeme žáky ve snaze porozumět se s ostatními verbální nebo neverbální formou komunikace ⇒ **žák je schopen v rámci svých možností komunikovat se svým okolím, rozvíjet slovní zásobu**
- zjednodušeným slovním pokynem, názorem a vlastním prožitkem směřujeme žáky k pochopení a provedení nacvičovaného úkonu ⇒ **žák chápe jednoduchá sdělení a dokáže adekvátně reagovat**
- poskytováním dostatečného množství her s pravidly umožňujeme žákům vyjádřit svůj názor a umět jej obhájit ⇒ **žák je schopen vhodnou formou sdělit své názory, postoje a potřeby; adekvátně reagovat v duchu fair play**
- zapojováním do veřejného života (sportovní hry a soutěže) umožňujeme porozumět sdělení a využívat pro komunikaci běžné, informační, podpůrné a alternativní komunikační prostředky ⇒ **žák uplatňuje získané komunikační dovednosti v praxi**

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Tělesná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- podporováním žáků na sportovních školních i mimoškolních akcích vytváříme podmínky pro vzájemnou interakci s vrstevníky i dospělými ⇒ **žák je schopen dle svých možností vytvářet a udržovat sociální vazby s vrstevníky i dospělými**
- vytvářením modelových situací podněcujeme žáka k navazování a udržování sociálních vztahů ⇒ **žák respektuje druhé lidi, uplatňuje základní návyky společenského chování**
- bohatou nabídkou sportovních aktivit a činností motivujeme žáky ke správnému a efektivnímu využívání volného času ⇒ **žák je schopen vhodně využívat svůj volný čas, chápe důsledky rizikového chování**
- prostřednictvím cvičení, řízených přednášek a instruktážních filmů podporujeme u žáků uvědomování si jednotlivých částí těla a vnímání své vlastní osoby ⇒ **žák si uvědomuje své vlastní tělo, dokáže rozpoznat nebezpečí zneužití vlastní osoby**
- motivací a pochvalou povzbuzujeme žáky k získávání sebedůvěry ⇒ **žák dokáže využít sebedůvěry při seberepresentaci při hodinách TV, školních i mimoškolních sportovních akcích**

Kompetence občanské

Na úrovni předmětu Tělesná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- formou didaktických her rozvíjíme dodržování základních společenských norem a pravidel soužití ⇒ **žák se dokáže řídit základními pravidly soužití a společenskými normami**

- vycházkami a různorodými praktickými činnostmi, formou didaktických her umožňujeme poznávat nejbližší okolí školy a dbát na ochranu životního prostředí ⇒ **žák zná základy ochrany životního prostředí, uvědomuje si odpovědnost za své okolí (životní prostředí)**
- osobním příkladem, přednáškami, obrazovou dokumentací podporujeme uvědomování si zdravého životního stylu ⇒ **žák zná zásady zdravého životního stylu, umí je využívat v praxi, svém osobním životě**
- vysvětlováním, praktickými činnostmi, obrazovou dokumentací ukazujeme, jak se chovat v krizových situacích i v situacích ohrožujících zdraví a život člověka; pravidla první pomoci ⇒ **žák dovede v různých krizových a život ohrožujících situacích adekvátně reagovat na pokyny kompetentních osob**

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu Tělesná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- pravidelným převlékáním do cvičebního oblečení před i po TV seznamujeme žáka se zvládáním základních sebeobslužných činností ⇒ **žák je schopen dle svých možností zvládat základy sebeobsluhy při TV (převlékání)**
- zapojováním žáků do přípravy a uklízení pomůcek, nápodobou, vysvětlováním vytváříme u žáků pozitivní vztah k práci ⇒ **žák je schopen podílet se na jednoduchých praktických činnostech a tím si upevňuje pozitivní vztah k práci**
- činnostmi pro rozvoj jemné i hrubé motoriky, pro rozvoj obratnosti, dodržováním naučených pracovních postupů umožňujeme žákům zvládat jednoduché pracovní postupy důležité pro správné vykonávání fyzické práce ⇒ **žák zvládne splnit zadané úkoly, je schopen pracovat podle naučeného postupu, naučit se a zapamatovat si jednoduché cvičební sestavy**
- motivací, kladným hodnocením a pochvalou povzbuzujeme žáka, aby se soustředil na pracovní výkon, koncentroval svoji pozornost a byl schopen vytrvat při plnění cvičebního úkolu ⇒ **žák se dokáže nadchnout pro činnost, koncentruje se na ni a vytrvává při plnění této činnosti**
- didaktickými hrami, hrami s pravidly, motivací posilujeme kladný vztah a úctu k práci s vrstevníky i dospělými, práci v kolektivu ⇒ **žák je schopen uznávat pracovní pravidla v kolektivu vrstevníků i dospělých, dokáže ovlivňovat kvalitu týmové práce při různých společných hrách**
- opakovaným vysvětlováním trénujeme u žáků toleranci k jakémukoliv sdělenému hodnocení ⇒ **žák je schopen akceptovat hodnocení výkonu jak učitelem tak i žákem**
- prostřednictvím slovních i názorných pokynů, instruktážními filmy seznamujeme žáky s pravidly BOZP při TV; při tělovýchovných činnostech nepřetržitě dohlížíme na dodržování stanovených pravidel ⇒ **žák dodržuje zásady BOZP při různých tělovýchovných činnostech**

5. 9 Člověk a svět práce

5. 9. 1 Pracovní výchova

Vzdělávací oblast: **Člověk a svět práce**

Vzdělávací obor: **Člověk a svět práce**

Název předmětu: **Pracovní výchova**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Pracovní výchova vznikl ze vzdělávací oblasti Člověk a svět práce. Tato oblast je jednou ze stěžejních vzdělávacích oblastí ve vzdělávání žáků s mentálním postižením. Zahrnuje široké spektrum nejen manuálních činností, ale i činností rozvíjející klíčové kompetence, které vedou žáky k získání souboru vědomostí, základních pracovních dovedností a návyků v různých oblastech lidské činnosti. Cíleně se zaměřuje a systematicky ovlivňuje rozvíjení motorických schopností (hrubé a jemné motoriky), manuálních dovedností, tvořivých schopností, zmírňuje motorické poruchy, zdokonaluje kognitivní funkce, stimuluje řeč a myšlení, a tím přispívá k jejich zapojení do každodenního života. Umožňuje žákům přípravu na vykonávání jednoduchých, pracovních činností. Žáci se učí pracovat samostatně i v týmu a vážit si práce své i druhých. Učí se zásadám organizace, bezpečnosti a hygieny práce. Poznávají různé druhy materiálů, jejich funkce a užívání vhodných pomůcek a náradí. Seznamují se s hospodárným zacházením s materiálem. Jsou podněcováni k pozitivnímu vztahu k práci, k vytváření životní a profesní orientace, k budoucímu pracovnímu zařazení a k uplatnění v dalším životě a integraci ve společnosti.

Vzdělávací oblast je realizována v průběhu celého základního vzdělávání od prvního do desátého ročníku.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru **Člověk a svět práce** zahrnuje tematické okruhy:

- I. V 1. a 3. ročníku:
 - *Sebeobsluha*
 - *Práce s drobným materiálem*
 - *Práce montážní a demontážní*
 - *Pěstitelské práce*
 - *Práce v domácnosti*
- II. Ve 4. a 6. ročníku:
 - *Sebeobsluha*
 - *Práce s drobným materiálem*
 - *Práce montážní a demontážní*
 - *Pěstitelské práce*
 - *Práce v domácnosti*
- III. V 7. a 10. ročníku:
 - *Práce s technickými materiály*
 - *Práce montážní a demontážní*
 - *Pěstitelské práce*
 - *Práce v domácnosti*

Cílové zaměření předmětu

- zvládnutí úkonů související se sebeobsluhou
- rozvoji motoriky, získání základních manuálních zručností a vytváření pracovních dovedností a návyků

- překonávání obtíží a dokončování pracovních úkolů
- práci v kolektivu a odpovědnosti za své i společné výsledky práce
- osvojení dovedností k praktickému žívání a zacházení s předměty denní potřeby, vhodně zvolenými nástroji, pomůckami a drobným náradím
- porozumění zadaným jednoduchým pracovním postupům
- poznání pracovních činností, které napomáhají k využití volného času
- dodržování hygienických a bezpečnostních pravidel při práci

Začlenění průřezových témat

V předmětu Pracovní výchova jsou začleněna průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova a Environmentální výchova.

Osobnostní a sociální výchova

Tematický okruh: Osobnostní rozvoj

Rozvoj schopností poznávání – cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů

Sebepoznání a sebepojetí – já jako zdroj informací o sobě; moje tělo

Seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebeovládání; organizace vlastního času

Psychohygienu – dovednosti zvládání stresových situací (uvolnění – relaxace); hledání pomoci při potížích

Tematický okruh: Sociální rozvoj

Poznávací schopnosti – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě

Mezilidské vztahy – péče o dobré vztahy; chování podporující dobré vztahy, respekt, podpora, pomoc; vztahy a naše skupina/třída

Komunikace – cvičení pozorování; dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování); komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.)

Tematický okruh: Morální rozvoj

Řešení problémů a rozhodovací dovednosti – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů – problémy v mezilidských vztazích

Hodnoty, postoje, praktická etika – dovednosti rozhodování v problematických situacích všedního dne

Multikulturní výchova

Tematický okruh: *Kulturní rozdíly* – jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti

Tematický okruh: *Lidské vztahy* – udržovat tolerantní vztahy s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost; uplatňování principu slušného chování (základní morální normy); význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti

Environmentální výchova

Tematický okruh: *Ekosystémy* – les (les v našem prostředí, význam lesa), pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich, pole a jejich okolí), vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii)

Tematický okruh: *Lidské aktivity a problémy životního prostředí* – odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny);

ochrana přírody a kulturních památek (význam ochrany přírody a kulturních památek, ochrana přírody při masových sportovních akcích)

Tematický okruh: *Vztah člověka k prostředí* – náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí); prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, možnosti a způsoby ochrany zdraví)

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen slovně, vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku s ohledem na školní výstupy.

Časová dotace předmětu

Předmět Pracovní výchova vyučujeme v 1. – 10. ročníku s touto hodinovou dotací:

- 1. a 4. ročník: 3 vyučovací hodiny týdně
- 5. ročník: 4 vyučovací hodiny týdně
- 6. ročník: 5 vyučovacích hodin týdně
- 7. a 10. ročník: 6 vyučovacích hodin týdně (z toho v 7. a 8. ročníku je výuka rozšířena o 1 vyučovací hodina z disponibilní časové dotace)

Forma vyučovacího předmětu

Vyučovací metody vychází z didaktických zásad – názornosti, přiměřenosti a posloupnosti.

Učitel v hodinách využívá různé metody a formy práce: ukázkou, výklad, pokus-omyl, frontální, skupinovou, individuální výuku. V předmětu Pracovní výchova připravujeme žáky do běžného života, vybavujeme je takovými dovednostmi, aby se mohli co nejlépe zapojit do každodenního života. V rámci předmětu dochází také k rozvíjení řeči ve formě verbalizace činnosti, pojmenování materiálů, pomůcek, hodnocení výsledků činnosti. Důsledným vedením v překonávání obtíží a dokončování úkolů se utvářejí volní vlastnosti a pracovní návyky žáků.

U žáků se zaměřujeme zejména na nácvik úkonů souvisejících se sebeobsluhou, upevňováním hygienických návyků a dovedností. Jejich zvládnutí je jedním z nejdůležitějších úkolů v životě mentálně postižených. Velký důraz klademe na samostatnost a přesnost provedení. Žáci se v předmětu seznamují s konkrétními jednoduchými pracovními činnostmi (v domácnosti, v dílně, na zahradě). Dále se zaměřujeme na utváření základních manuálních dovedností při práci s drobným materiálem, při montáži a demontáži výrobků.

Součástí pracovní výchovy jsou exkurze na různá pracoviště. V rámci přípravy na budoucí povolání mohou žáci navštívit i odborná učiliště. Žáci během školního roku navštěvují také různé výstavy, kde jsou prezentovány i výsledky jejich práce.

Pro výuku předmětu využíváme odborné učebny (učebna vaření, dílna kovo, dřevo), školní pozemek se skleníkem, zahradu školy se zahradním altánem.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka pracovní výchovy přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Pracovní výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- pomocí různých pracovních činností nabízíme práci v individuálních a skupinových činnostech ⇒ **žák využívá pracovní materiály a pomůcky**
- motivujeme a vysvětlujeme smysl a cíle pracovního vyučování, snažíme se vytvářet nové informace a nabádáme žáky k sebehodnocení ⇒ **žák se snaží najít nové poznatky, pochvala je pro něj impulsem pro dobře vykonanou práci**
- pomocí nabytých znalostí a dovedností pomáháme žákům se zapojit do praktického života, využíváme diskusí, kritiky a sebereflexe ⇒ **žák zvládá v běžném životě využít nabyté pracovní dovednosti a znalosti**

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni předmětu Pracovní výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- v praktických situacích ukazujeme žákům činnosti vycházející z reálného života, které napomáhají utvářet si vlastní názor a řešit problémy ⇒ **žák se umí orientovat a řešit problémové situace**
- žáky seznamujeme s volbou vhodných způsobů řešení opakujících se situací, napomáháme využívat získaných znalostí k objevování různých způsobů řešení ⇒ **žák napodobuje známé a opakující se situace (např. práce montážní, demontážní, pěstitelské práce, práce v domácnosti)**
- nabádáme žáky k přemýšlení, které je vede k následnému zamyšlení nad nejrozličnějšími problémovými situacemi a reakcemi na ně ⇒ **žák zvládá řešení problémových situací**
- kladným povzbuzováním a hodnocením žáka napomáháme najít cestu postupu a řešení ⇒ **žák se v pracovních činnostech smíří s neúspěchem i nezdarem při řešení problémů**
- diskusí a vzorem pedagoga nabízíme vzájemnou důvěru mezi žákem a učitelem, podporujeme kolektivní spolupráci při řešení problémů ⇒ **žák při nezdaru se obrací na kompetentní osobu**

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Pracovní výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- slovním vysvětlením, ukázkou a vlastním prožitkem umožňujeme žákům pochopení zadaného pracovního úkolu ⇒ **žák chápe jednoduchá sdělení a reaguje na ně (pracovní postupy)**
- rozhovorem se žáky umožňujeme vyjádřit jejich počinání ⇒ **žák vyjadřuje své pocity**
- ukazováním a nabízením pracovních materiálů, obrázků, pracovního náčiní podporujeme jejich používání ⇒ **žák je schopen užívat tyto materiály**
- poskytováním dostatečného množství příležitostí pomáháme žákům vyjádřit svůj názor a obhájit jej ⇒ **žák dává najevo svůj názor, postoj, potřebu a vhodným způsobem jej obhájí**
- prezentací výrobků na výstavách a soutěžích motivujeme ke kvalitně odvedené práci, výsledky své práce mohou hodnotit a porovnávat ⇒ **žák uplatňuje své dovednosti v praxi a vytváří si tak postoj potřebný k zařazení do běžného života**

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Pracovní výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- zařazováním pracovních činností upevňujeme kladný vztah k místu, ve kterém žáci žijí (okolí školy, zahrada, úprava hřiště apod.) ⇒ **žák zkrášluje prostředí ve kterém působí**
- nacvičujeme běžné pracovní činnosti a rozvíjíme tak pracovní dovednosti žáka ⇒ **žák zvládá jednoduché pracovní aktivity**
- při pracovních činnostech rozvíjíme spolupráci mezi spolužáky, toleranci a pomoc slabším ⇒ **žák respektuje spolužáky a navazuje vztahy s okolím**
- preventivními opatřeními předcházíme nebezpečí vzniku úrazů v pracovním prostředí ⇒ **žák chápe nebezpečné chování, které může nastat při práci v pracovním prostředí**

Kompetence občanské

Na úrovni předmětu Pracovní výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- u žáků podporujeme vhodné způsoby chování v okolí školy i na veřejnosti ⇒ **žák zvládá pravidla soužití a společenské normy**
- směřujeme žáky k zodpovědnosti za sebe a za životní prostředí ⇒ **žák chrání životní prostředí**
- předkládáme žákům možnosti řešení a zvládání krizových situací při pracovním vyučování ⇒ **žák v pracovním vyučování správně reaguje při krizových situacích a v situacích ohrožujících zdraví a život žáka**

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu Pracovní výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- v průběhu vyučování pravidelně zařazujeme modelové situace, kterými motivujeme žáky k samostatnosti při hygieně a sebeobsluze ⇒ **žák zvládá hygienické návyky a sebeobsluhu**
- procvičováním jednoduchých pracovních činností upevňujeme u žáků pozitivní vztah k práci; směřujeme žáky k zvládnutí jednoduchých pracovních postupů ⇒ **žák využívá pracovní dovednosti k provedení jednoduchých pracovních činností podle naučeného pracovního postupu**
- nabídkou dostatečného množství podnětů (exkurze, návštěva odborných učilišť, chráněných dílen...) napomáháme žákům při výběru budoucího povolání ⇒ **žák získá ucelený přehled usnadňující výběr budoucího povolání**
- navozováním praktických činností koncentrujeme pozornost žáka a upevňujeme jeho vytrvalost při plnění zadaného úkolu ⇒ **žák je schopen koncentrovat se na pracovní výkon a dokáže vytrvat při jeho provádění**
- každodenními pracovními činnostmi a motivací upevňujeme kladný vztah a úctu k práci své i druhých ⇒ **žák respektuje pracovní pravidla v kolektivu a dobrými pracovními výkony upevňuje kvalitu týmové práce**
- vytváříme situace při kterých hodnotíme práci žáků, vytváříme u nich schopnost tolerovat sdělené hodnocení ⇒ **žák přijímá kladné i záporné hodnocení své práce**
- seznamujeme žáky s BOZP a ochranou životního prostředí, při všech pracovních činnostech kontrolujeme dodržování vymezených pravidel ⇒ **žák správně využívá pravidla BOZP, hygieny práce a ochrany životního prostředí při pracovních činnostech**

6.1 Člověk a komunikace

6.1.1 Rozumová výchova

Vzdělávací oblast: **Člověk a komunikace**

Vzdělávací obor: **Rozumová výchova**

Název předmětu: **Rozumová výchova**

Charakteristika předmětu

Předmět Rozumová výchova je spolu s řečovou výchovou součástí vzdělávací oblasti Člověk a komunikace. Žák se zde učí nalézt vhodnou formu komunikace s okolím a rozvíjet ji. Kromě komunikačních dovedností rozvíjíme v tomto předmětu i další rozumové schopnosti jako je paměť, pozornost, myšlení či grafické schopnosti.

Obsah vzdělávacího oboru Rozumová výchova je rozdělen na tematické okruhy:

- rozvíjení poznávacích schopností
- rozvíjení logického myšlení a paměti
- rozvíjení grafických schopností

Cílové zaměření předmětu

- rozvoj rozumových schopností na co nejvyšší možnou úroveň
- rozvoj samostatnosti a sebeobsluhy, dodržování základních hygienických norem
- rozvoj komunikačních, popř. řečových schopností a dovedností za využití všech (alternativních i augmentativních) metod komunikace
- základní orientace v prostoru a čase
- rozvoj poznávacích schopností
- osvojení základů psaní a čtení hůlkového písma za použití všech dostupných metod

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku s ohledem na školní výstupy.

Časová dotace předmětu

Předmět Rozumovou výchovu vyučujeme v 1.-10. ročníku s hodinovou dotací 3 vyučovací hodiny týdně. Předmět není posílen o disponibilní časovou dotaci.

Forma vyučování v předmětu

Vzhledem k úrovni žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami volíme jednoduché a názorné metody zprostředkování učiva. Využíváme především hru jako nástroj sociálního učení (hra na lékaře a pacienta, na obchod, na rodinu,...), pro názornost pracujeme především s fotografiemi, obrázky a předměty denní potřeby.

Pro rozvoj paměti a myšlení využíváme didaktické pomůcky přímo určené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (ozvučené hračky, hmatové pexeso, obrázky doplněné vůní atd.) nebo zástupné předměty a obrázky.

Jasně nastavený dopolední režim dne napomáhá žákům orientovat se v čase a učit se samostatně zvládat sebeobslužné činnosti.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Rozumová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- využitím třídění, přiřazování a výběru na pokyn seznamujeme žáka s pojmy znaky a symboly, vhodným navozováním konkrétních situací rozvíjíme u žáků samostatnost a tvořivost ⇒ **žák chápe jednoduché pojmy, znaky a symboly a snaží se o jejich využití v praktickém životě**
- předkládáním a zařazováním vhodných prostředků AAK (fotografie, piktogramy, obrázky, reálné předměty,...) umožňujeme žákům používání těchto prostředků v běžných životních situacích ⇒ **žák rozumí základním znakům a symbolům AAK, rozezná je a umí je používat**
- pomocí strukturovaných úkolů (přiřazování, třídění), názorných pomůcek, maket, globálního čtení, činnostního učení a sociálního čtení umožňujeme žákům poznávat tiskací písmena ⇒ **žák rozezná tiskací písmena**
- u žáků zdokonalujeme a rozvíjíme jejich psychomotorické dovednosti vhodným navozováním tělovýchovných aktivit, pohybových her a předkládáním vizuomotorických cvičení ⇒ **žák je schopen napodobit předváděné činnosti a pohyby**
- navozováním různých skupinových i individuálních činností seznamujeme žáky s využíváním dostupných pomůcek jak zakoupených, tak i námi vytvořených ⇒ **žák je schopný vhodně využívat dostupných didaktických materiálů a pomůcek**

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni předmětu Rozumová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- nabízíme žákům úkoly a podněcujeme je takovým způsobem, aby se uměli orientovat při plnění úkolu a řešení známých situací, získané postupy vhodně zařazujeme ve spolupráci s rodinou do modelových řešení situací ⇒ **žák je schopen řešit známé situace na základě opakování nebo nápodoby**
- Porozumění řeči podporujeme používáním jednoduchých vět, stručných pokynů a vhodnou vizuální podporou ⇒ **žák dokáže porozumět jednoduchým pokynům a umí je plnit**
- Zařazováním vhodných her, činnostního učení a manipulací trénujeme u žáků představy o základních prostorových pojmech, opakováním a navozováním známých situací podporujeme u žáků orientaci ve svém nejbližším známém prostředí ⇒ **žák se vyzná ve svém nejbližším známém prostředí**
- Každodenním dodržováním pravidel a rituálů trénujeme u žáků povědomí o časovém sledu dne, používáním vizuálních symbolů a akustických signálů navozujeme strukturovaný (časový) režim dne ⇒ **žák chápe časovou strukturu dne a je schopný orientovat se v časovém režimu dne.**
- Překonávání pocitu strachu a stresových situací podporujeme navozováním vhodných zátěžových situací, procvičujeme snažší nastolování pocitu bezpečí a jistoty a trénujeme snažší navázání kontaktu ⇒ **žák má snahu překonávat pocity strachu**

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Rozumová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- Zařazováním praktických cvičení, výběrem na pokyn a přiřazováním podněcujeme žáky k poznávání osob na fotografiích i ve skutečnosti, vytvářením vhodných podmínek k verbální i neverbální komunikaci a zařazováním prostředků AAK podporujeme žáky ke komunikaci dle jejich individuálních komunikačních úrovní ⇒ **žák umí rozpoznávat nejbližší známé osoby a je schopen s nimi komunikovat jakoukoli formou dorozumívání**
- Vhodným zařazováním didaktických her a častým oslovováním žáka trénujeme u žáka reakci na jeho jméno a navazujeme vzájemnou komunikaci ⇒ **žák reaguje na své jméno**
- Spontánní a přirozenou komunikaci žáka se spolužáky, ale i s dospělými vytváříme vhodným navozováním praktických situací; reakci na jednoduché pokyny procvičujeme zařazováním her a činností zaměřených na rozvoj komunikace ⇒ **žák je schopen reagovat na jednoduché pokyny, vnímá je a dokáže vyjadřovat souhlas či nesouhlas**
- Vyjadřování nálad, pocitů, potřeb či prožívání navozujeme vytvářením vhodných podmínek ⇒ **žák pomocí verbálních či neverbálních prostředků dokáže vyjadřovat své potřeby, nálady a pocity**
- Trénováním pravidel a rituálů na přivítání a rozloučení navozujeme u žáka vhodnou reakci na pozdrav ⇒ **žák umí pozdravit a reagovat adekvátním způsobem na pozdrav**

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Rozumová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- Prostřednictvím napodobování pohybu a rytmickými prvky s hrou na tělo pomáháme žákům uvědomovat si jednotlivé části těla; využitím bazální stimulace, somatických, vibračních a vestibulárních podnětů podněcujeme žáky k vědomí vlastní osoby ⇒ **žák si prostřednictvím svého těla uvědomuje svoji osobu**
- Pomocí přiřazování fotografií, pojmenováním a přímou interakcí podněcujeme žáky k poznávání osob z nejbližšího okolí na fotografiích i ve skutečnosti ⇒ **žák pozná členy své rodiny a zná osoby ze svého nejbližšího okolí**
- S rozdílností pohlaví (chlapec-dívka, muž-žena) seznamujeme žáky používáním vhodných didaktických pomůcek a upozorňováním na charakteristické znaky pohlaví; úzkou spoluprací s rodinou seznamujeme žáky s oblastí sexuální výchovy; podporujeme rozvoj hry jako prevenci autostimulací ⇒ **žák umí rozlišovat osoby různého pohlaví**
- Zapojováním žáků do modelových situací a praktických činností podporujeme navazování sociálních kontaktů; komunikačními činnostmi umožňujeme žákům adekvátní dorozumívání s okolím a odstraňujeme nevhodné projevy chování ⇒ **žák je schopen navázat kontakt s okolím a dokáže se adekvátně dorozumět**
- Pomocí komunikačních her cíleně trénujeme poznávání spolužáků a učitelů a procvičujeme sociální komunikaci (pozdrav, oslovení, prosba, poděkování) zapojováním prvků verbálních i AAK ⇒ **žák dokáže spolupracovat se svými spolužáky i učiteli**
- Na základě instruktážních filmů, pohádek a společných diskuzí umožňujeme žákům získat informace o možném zneužívání vlastní osoby ⇒ **žák je schopen chovat se k cizím lidem zdrženlivě**

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu Rozumová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- Nápodobou, fyzickým vedením, navozováním modelových situací, pravidelným procvičováním, využíváním procesuálních schémat a zařazováním didaktických her procvičujeme u žáků sebeobslužné činnosti a základní hygienické návyky ⇒ **žák zná nejjednodušší úkony sebeobsluhy a má zautomatizované základy osobní hygieny**
- Přiřazováním, tříděním, výběrem na slovní pokyn, praktickou manipulací a činnostním učením umožňujeme žákům přístup k předmětům denní potřeby, seznamujeme je s jejich funkcí a trénujeme v používání těchto předmětů v praktických činnostech ⇒ **žák rozezná předměty denní potřeby a dokáže je běžně používat**
- Zařazováním vhodných aktivit a praktických senzomotorických činností nacvičujeme u žáků manipulaci s předměty, různé úchopy a vizuomotorickou koordinaci; vhodně rozvíjíme taktilně-kinestetické vnímání používáním předmětů různých velikostí, tvarů a materiálů ⇒ **žák je schopen rozpoznat předměty různých velikostí, tvarů a materiálů, umí je uchopit a vhodně a účelně s nimi dokáže manipulovat**
- Nážerem, nápodobou, využíváním procesuálních schémat a strukturovaných úloh podněcujeme u žáků samostatnost při plnění jednoduchých základních pracovních technik; tyto dovednosti uplatňujeme při práci v různém prostředí a s různým materiálem ⇒ **žák používá při práci s různými materiály různých pracovních technik**
- Předkládáním dostatečného množství příležitostí a pravidelným, každodenním opakováním zapojujeme žáky do jednoduchých praktických činností ⇒ **žák se aktivně zapojuje do jednoduchých praktických činností**

6. 1. 2 Řečová výchova

Vzdělávací oblast: **Jazyková komunikace**

Vzdělávací obor: **Řečová výchova**

Název předmětu: **Řečová výchova**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Řečová výchova byl vytvořen ze vzdělávací oblasti Jazyková komunikace. Cílem řečové výchovy je rozvinutí jazykových i rozumových schopností na optimální úroveň, které mohou žáci pod vedením speciálního pedagoga dosáhnout. Součástí je i snaha o vytvoření takových sociálních a komunikačních dovedností, která žákům umožní určitou míru orientace v okolním prostředí, komunikaci s ostatními lidmi, soběstačnost v každodenních činnostech. Součástí řečové výchovy je i logopedická péče. Vzdělávací obor Řečová výchova zahrnuje i tematický okruh Rozvíjení komunikačních dovedností (je nástrojem funkčního dorozumívání žáků) a může se realizovat i v menších časových celcích. Vzdělávací obsah Řečové výchovy může být realizován i nonverbálními komunikačními metodami. Využití netradičních speciálních metod a technik umožňuje žákům přístup ke vzdělávání a jeho zvládnutí v rámci individuálních možností.

Cílové zaměření předmětu

- rozvíjení verbálních i neverbálních komunikačních dovedností, rozvíjení slovní zásoby
- náprava vadné výslovnosti jednotlivých hlásek
- rozvíjení sluchového vnímání, sluchového rozlišování, rozvíjení sluchové a zrakové paměti
- naučit se vzájemné komunikaci mezi spolužáky, mezi žákem a učitelem
- rozvíjení paměti, zapamatování krátkých slov, říkanek
- nácvik čtení globální metodou
- osvojování piktogramů, fotogramů, komunikace prostřednictvím obrázků v „komunikační knize“
- cvičení jemné motoriky, procvičování grafomotoriky, procvičování vizuomotorické koordinace
- rozvíjení schopnosti reprodukce krátkého textu, vyprávění
- orientace v nejbližším okolí
- snažit se o kulturu mluveného projevu, dodržování zásad společenského chování
- rozvíjení poznávacích schopností

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku s ohledem na školní výstupy.

Časová dotace předmětu

Předmět Řečová výchova vyučujeme:

- 1. – 6. ročník: 2 vyučovací hodiny týdně
- 7. – 10. ročník: 2 vyučovací hodiny týdně

Předmět není posílen o disponibilní časovou dotaci.

Forma vyučovacího předmětu

Rozumové schopnosti žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami jsou na velmi nízké úrovni, proto musíme při zprostředkování učiva použít jednoduché metody práce, kterým jsou schopni žáci porozumět.

Pro žáky s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami je velice důležitá také stimulace v orofaciální oblasti. Tato stimulace má za cíl stimulovat neuromotoriku obličeje, tváří, rtů, jazyka, patra, hltanu a docílit pozitivní pokroky v dýchání, sání, žvýkání, polykání, pití a sekundárně i v řeči. Při stimulaci se používá dlaně a hřbetu ruky, prstů, špachtlí, lžiček a jiných předmětů.

Důležitým prostředkem komunikace je i využívání alternativních a augmentativních možností komunikace. Vytváříme modelové situace / hra na obchod, v jídelně, na poště, na zahradě.../, provádíme názorné ukázky k danému učivu a tím se snažíme žákům danou problematiku přiblížit.

Využíváme pohádky, říkanky, obrázky, předměty denní potřeby pro rozvoj paměti a komunikačních dovedností. K rozvíjení dalších schopností žáka používáme i PC - výukové programy, pro názornost využíváme i interaktivní tabuli, různé obrazové didaktické materiály apod. Ve dnech příznivého počasí je možné využít i altán na školní zahradě.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka řečové výchovy přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Řečová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- prostřednictvím přiřazování, třídění a výběrem na pokyn seznamujeme žáka s pojmy a symboly v řečové výchově, navozujeme konkrétní situace a snažíme se o vyřešení těchto situací → **žák je schopen pochopit jednoduché pojmy a symboly řečové výchovy, vyřeší konkrétní situace v praktickém životě**
- využíváme reálné předměty, fotografie, obrázky, piktogramy pro řečovou výchovu, trénujeme jejich používání a propojování v reálných životních situacích → **žák rozezná a rozumí základním znakům a symbolům pro řečovou výchovu, využívá je v reálných životních situacích**
- využíváme pracovní sešity, pracovní listy a různé pomůcky pro řečovou výchovu (knížky, cd, dvd..) k osvojení tiskacích písmen formou globálního čtení, sociálního čtení → **žák rozezná tiskací písmena, popřípadě slova formou globálního čtení**
- zařazujeme různé činnosti (didaktické hry, navození dialogu..) k využívání dostupných i námi vyrobených pomůcek pro řečovou výchovu → **žák umí využívat různé pomůcky pro řečovou výchovu**

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni předmětu Řečová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- při řešení problému využíváme vizuální podporu, používáme jednoduché věty, stručné pokyny a rozvíjíme porozumění řeči → **žák umí podle svých schopností řešit konkrétní problém**
- trénujeme u žáků orientaci v nejbližším známém prostředí, využíváme didaktické hry řečové výchovy, navozujeme různé životní situace (vycházka v okolí školy, ve městě, návštěva obchodů...) → **žák se orientuje v nejbližším známém prostředí**
- vytváříme u žáků představu o časové struktuře dne, využíváme denní, týdenní režim (reálné předměty, fotografie, piktogramy..) → **žák se dokáže orientovat v denním, týdenním režimu**
- snažíme se o vytvoření pocitu bezpečí, jistoty, překonání pocitu strachu, umění navázat kontakt s nejbližší známou osobou, navozujeme konkrétní životní situace pomocí pohádky, říkanek, loutkového divadla , vycházky po škole a poznávání učitelů, zaměstnanců školy..→ **žák umí navázat kontakt s nejbližší osobou, překoná pocit strachu**

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Řečová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- procvičujeme poznávání osob v nejbližším okolí (ve škole, v rodině), využíváme fotografie, komunikujeme s žáky podle jejich individuální úrovně (alternativní a augmentativní komunikační prostředky) → **žák rozpoznává nejbližší a známé osoby a dokáže se s nimi dorozumět podle své komunikační úrovně**
- zařazujeme hry a záměrně vyvoláváme různé situace, kdy žáka často oslovujeme a podněcujeme ke komunikaci i mezi spolužáky → **žák reaguje na své jméno, zná jména svých spolužáků**
- využíváme alternativní komunikační systémy, povzbuzujeme žáky ke komunikaci s okolím, zařazujeme hry, různé činnosti, fázovaná cvičení a tím trénujeme reakci na jednotlivé pokyny → **žák vnímá jednotlivé pokyny a reaguje na ně**
- vypravováním příběhů, pohádek umožňujeme žákům vyjádřit jejich prožívání, potřeby, pocity, nálady → **žák umí vyjádřit své nálady, pocity, potřeby v různých situacích**
- do výuky zařazujeme každodenní přivítání a rozloučení se se žákem, každodenní komunikační cvičení zaměřené na různá témata (dny v týdnu, měsíce, roční období, přítomní a nepřítomní žáci)

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Řečová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- záměrné navozování životních situací ve škole , v rodině podporujeme poznávání učitelů, členů rodiny a osob z nejbližšího okolí, využíváme fotografie, obrázky, loutkové divadlo → **žák poznává a umí reagovat na své učitele, členy rodiny a na osoby z nejbližšího okolí**
- využíváním didaktických pomůcek pro řečovou výchovu, vypravováním seznamujeme žáky s rozdílností pohlaví (chlapec – dívka, muž – žena) → **žák rozlišuje osoby různého pohlaví**
- konkrétními modelovými situacemi (chování mezi spolužáky, k dospělé osobě..) rozvíjíme u žáků jejich reakce na okolí, odstraňujeme nevhodné projevy chování → **žák dokáže navázat kontakt a umí adekvátně reagovat na okolí**
- s využitím vypravování nebo dramatizací pohádky, příběhu se snažíme žákům vysvětlit jejich chování k cizím lidem → **žák se dokáže chovat k cizím lidem zdrženlivě**

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu Řečová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- na základě nápodoby, námětové hry a fyzickým vedením, využíváním procesuálních schémat trénujeme u žáků základní hygienické návyky a sebeoblužné činnosti → **žák zná hygienické zásady a nejjednodušší úkony sebeobluhy**
- zpřístupňujeme žákům předměty denní potřeby navozením modelových situací (ranní hygiena, v kuchyňce, oblékání, obouvání...) → **žák pozná a umí použít předměty denní potřeby**
- povzbudivými slovy, pochvalou, opakovaným vysvětlováním podporujeme u žáků samostatnost při plnění jednoduchých pracovních technik (mytí nádobí, práce na zahradě..)→ **žák je schopen vykonávat jednoduché pracovní techniky**

6. 2 Člověk a jeho svět

6. 2. 1 Smyslová výchova

Vzdělávací oblast: **Člověk a jeho svět**

Vzdělávací obor: **Smyslová výchova**

Název předmětu: **Smyslová výchova**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Smyslová výchova vznikl z obsahu učiva vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Smyslová výchova se prolíná všemi výchovnými vzdělávacími předměty, je zaměřena na rozvíjení psychických funkcí. Prostřednictvím smyslového vnímání se zaměřuje na cílevědomé vytváření vztahů smyslového vnímání, myšlení a řeči. Pomocí smyslové výchovy rozvíjíme jednotlivé smyslové analyzátoři a jejich funkce. Při smyslové výchově podporujeme analyticko – syntetické činnosti, pozornost, prostorovou orientaci, představy a pojmy.

Ve smyslové výchově by si měli žáci systematicky a opakovaně procvičovat zrakové, sluchové, čichové a chuťové vnímání, hmat, vizuomotoriku a prostorovou orientaci, a to vždy na konkrétním názorném materiálu a v konkrétních situacích. Smyslová výchova napomáhá zdokonalovat motoriku, rozvíjet schopnost komunikace a verbálního vyjadřování. Prolíná se všemi předměty.

Obsah vzdělávací oblasti je rozdělen na tyto tématické okruhy :

- *rozvíjení zrakového vnímání*
- *rozvíjení sluchového vnímání*
- *rozvíjení hmatového vnímání*
- *rozvíjení čichového a chuťového vnímání*
- *prostorová a směrová orientace*

Cílové zaměření předmětu

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- rozvíjení základních životních potřeb
- osvojování si hygienických a stravovacích návyků
- zvládání orientace v nejbližším okolí
- správné manipulace s předměty
- správné znalosti a pojmenovávání základních barev
- rozlišování různých odlišností mezi předměty podle velikosti, tvaru, barev a zvuku a jejich třídění
- nápodobě předváděných pohybů
- vnímání různých zvuků a jeho rozlišení a předvádění těchto zvuků
- rozvíjení chuťových vlastností látek

Časová dotace předmětu

Předmět Smyslová výchova vyučujeme v 1. - 10. ročníku s touto hodinovou dotací:

- 1. – 5.ročník: 4 vyučovací hodiny týdně
- 6. - 10. ročník: 5 vyučovacích hodin týdně (výuka je rozšířena o 1 vyučovací hodinu z disponibilní časové dotace)

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen slovně, vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku s ohledem na školní výstupy.

Forma vyučovacího předmětu

Při vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami používáme velmi jednoduchou formu práce pomocí obrázků, konkrétních předmětů, loutek, příběhů, říkadel, didaktických her a pomůcek, názorného materiálu, ICT a praktických činností. K výuce využíváme kmenové třídy, relaxačně-hudební místnost, tělocvičnu, zahradní altán i školní zahradu. Činnosti se mohou prolínat v různých předmětech, na vycházkách, v lese, ve městě, ve škole v přírodě, na výletech, na plaveckém výcviku apod. Zdokonalujeme motorickou úroveň, slovní zásobu, verbální vyjadřování a sociální začlenění.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka smyslové výchovy přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Smyslová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- konkrétními situacemi podporujeme samostatnost a tvořivost, seznamujeme žáka s pojmy, znaky a symboly, používáme třídění, přiřazování ⇒ **žák pochopí jednoduché symboly, pojmy, znaky a snaží se je využít v praktickém životě**
- používáme prostředky AAK, které se používají v reálných životních situacích (fotografie, obrázky, piktogramy, reálné předměty) ⇒ **žák tyto symboly a znaky používané v AAK rozezná a rozumí jim**
- používáme daných úkolů (např. přiřazujeme, třídíme), názorných pomůcek, maket, globálního čtení, umožňujeme rozeznávat tiskací písmena (modelování, pískovnička, pěnová, dřevěná a látková písmena) ⇒ **žák umí rozeznat tiskací písmena**
- rozvíjíme smysly při tělovýchovných chvilkách, pohybových hrách, vizuomotorických cvičeních a zdokonalujeme psychomotorické dovednosti (nápodoba předváděných pohybů učitelem) ⇒ **žák napodobuje předváděné pohyby a činnosti**
- pracujeme v individuálních i skupinových činnostech, motivujeme žáky k využívání dostupných i námi vytvořených názorných pomůcek a materiálů (přírodniny, hračky, stavebnice, květiny, ovoce, zvířata atd.) ⇒ **žáky zvládá využívat didaktické pomůcky a materiály**

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni předmětu Smyslová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- žákům nabízíme podněty a úkoly a řešení známých situací, přenášíme je do životních situací ve spolupráci s rodinou (příběhy, pohádky, filmy, vyprávění, divadelní zápletka...) ⇒ **žák řeší známé situace na základě nápodoby či opakování**
- používáme vizuální podporu, jednoduché věty a stručné pokyny, snažím se o porozumění řeči (rozhovor, vypravování, knížky) ⇒ **žák rozumí jednoduchým pokynům a plní je**
- opakováním naučených situací umožňujeme žákovi orientovat se ve svém nejbližším známém prostředí, zrakovou podporou, činnostním učením a hrou (procházky školou, městem, okolím školy) ⇒ **žák se orientuje ve svém nejbližším známém prostředí**
- pomocí akustických signálů i vizuálních symbolů vytváříme strukturovaný režim dne přizpůsobený schopnostem žáků, pomocí každodenních rituálů trénujeme u žáků povědomí o časové struktuře dne (zvonek, zvoneček, bubínek, ozvučená hračka) ⇒ **žák se orientuje v časovém režimu dne**

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Smyslová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- používáme praktické nácviky, přiřazování a výběr na pokyn, tím procvičujeme poznávání osob v nejbližším prostředí ve skutečnosti i na fotografiích, komunikujeme s žáky podle jejich individuální komunikační úrovně používáním verbálních i neverbálních prostředků, a podle potřeby zařazujeme prostředky AAK (beseda s žáky, vypravování, video, ITC) ⇒ **žák pozná nejbližší a známé osoby a komunikuje s nimi**
- pomocí didaktických her vytváříme u žáků častým oslovením reakci na jeho jméno a podněcujeme ho ke vzájemné komunikaci (hry zaměřené na oslovení) ⇒ **žák reaguje na své jméno**
- navozováním a využíváním nabízíme situace, které vybízejí žáka ke spontánní komunikaci nejen mezi žákem a dospělými, ale i mezi spolužáky: zařazujeme hry, činnosti a fázová cvičení zaměřená na rozvoj funkcí komunikace, nacvičujeme reakci na jednoduché pokyny ⇒ **žák chápe jednoduché pokyny dokáže na ně reagovat, vyjadřovat souhlas či nesouhlas**
- pomocí vhodných podmínek napomáháme žákům vyjádřit jejich prožívání, potřeby, pocity a nálady ⇒ **žák vyjadřuje své pocity, potřeby a nálady verbálními i neverbálními prostředky**
- se žákem se přivítáme a rozloučíme používáním každodenních vhodných rituálů (zvednutí ruky, úklon hlavy, tlesknutí rukou, pohlazení, oční kontakt, pozdrav) ⇒ **žák dokáže reagovat na pozdrav**

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Smyslová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- rytmickými prvky s hrou na tělo a nápodobou upevňujeme uvědomování si vlastního těla; pomocí somatických, vibračních, vestibulárních podnětů, využitím bazální stimulace utváříme u žáků vědomí vlastní osoby ⇒ **žák je schopen vnímat své tělo**
- používáním fotografií, pojmenováním a přímou interakcí trénujeme poznávání členů rodiny a osob z nejbližšího okolí žáků ⇒ **žák dokáže poznat členy své rodiny a osoby ze svého nejbližšího okolí**
- pomocí her se snažíme budovat uvědomění si rozdílnosti pohlaví, v sexuální výchově komunikujeme úzce s rodinou (obrázky, video, ITC) ⇒ **žák pozná osoby různého pohlaví**

- odstraňováním nevhodných projevů chování a praktickými činnostmi trénujeme navazování sociálních kontaktů (sociální hry, rozhovory, četba) ⇒ **žák navozuje kontakt a dorozumívá se s okolím**
- používáním komunikačních her trénujeme u žáků poznávání spolužáků a učitelů, procvičujeme sociální komunikaci, využíváme prvků AAK (trénujeme oslovení, pozdrav, poděkování, prosbu) ⇒ **žák zvládá spolupráci se svými spolužáky a učiteli**
- používáme komunikační hry, společné diskuse, filmy a pohádky, informujeme žáky o možném zneužívání vlastní osoby ⇒ **žák zvládá své zdrženlivé chování k cizím lidem**

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu Smyslová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- navozujeme modelové situace, pravidelně procvičujeme každodenní situace, používáme didaktické hry, nápodobu a fyzické vedení, upevňujeme u žáků základní hygienické návyky a sebeobslužné dovednosti (převlékání se při TV, před vycházkou, sebezpozorování se v zrcadle, mytí rukou, skládání oděvů, čištění zubů, péče při menstruaci, osobní hygiena) ⇒ **žák ovládá základy osobní hygieny a nejjednodušší úkony sebeobsluhy**
- praktickými činnostmi, přiřazováním různých obrázků, tříděním stavebnic a materiálů ukazujeme žákům předměty denní potřeby, jejich využívání v praktických situacích (obrázky, časopisy, ITC) ⇒ **žák ovládá používání předmětů denní potřeby**
- při praktických činnostech rozvíjíme hrubou a jemnou motoriku, hmatové vnímání, využíváme dotykové terapie a manipulujeme s předměty (hlazení povrchů, třídění předmětů, rozlišování vlastností předmětů, velikosti, tvarů a povrchové úpravy) ⇒ **žák zvládá práci s různými materiály**
- opakováním a častým procvičováním umožňujeme žákům podílet se na jednoduchých praktických činnostech ⇒ **žák se zapojuje do jednotlivých činností**

6. 3 Umění a kultura

6. 3. 1 Hudební výchova

Vzdělávací oblast: **Umění a kultura**

Vzdělávací obor: **Hudební výchova**

Název předmětu: **Hudební výchova**

Charakteristika vyučovacího předmětu

V předmětu Hudební výchova je realizován obsah vzdělávací oblasti Umění a kultura. Základem výuky je vlastní prožitek žáků. Hudební výchova rozvíjí estetické citění, přispívá ke kultivaci, motivaci, rehabilitaci a relaxaci žáků. Podporuje u žáků kladný vztah k hudbě i hudebním činnostem, rozvíjí u žáků jejich hudebnost a schopnost emocionálního prožívání hudby. Hudební činnosti rozvíjejí sluch i motoriku žáků a tím i podporují a stimulují rozvoj komunikačních dovedností. Hudební činnosti plní také funkce psychoterapeutické - podílejí se na regulaci emocí a napětí; překonání únavy; přispívají k celkové relaxaci žáka i jeho koncentraci pozornosti. Žáci si podle svých individuálních možností postupně osvojují

jednoduché písničky, říkanky, tanečky, učí se vyjadřovat hudbu pohybem. Podporujeme žáky v jejich hudebním vyjadřování, experimentování s hudbou, učení se vnímat ji a porozumět jí.

Hudební výchova je realizována ve všech ročnících a má úzkou vazbu ke všem předmětům.

Cílové zaměření předmětu

- rozvíjení individuálních tvůrčích schopností žáka
- rozvíjení kladného vztahu k umění a jeho vnímání
- utváření estetického cítění a vnímání okolního prostředí
- rozvíjení komunikačních dovedností, kultivovaného projevu
- rozvíjení schopnosti reprodukovat snadný krátký text
- napodobování a rozlišování různých nehudebních a hudebních zvuků
- zvládání hudebně pohybových her, hry na tělo
- dle možností zvládání hry na jednoduché rytmické nástroje, snaha o rytmizaci skladeb
- soustředění na poslech krátkých skladeb a relaxační hudby

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen slovně, vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku s ohledem na školní výstupy.

Časová dotace předmětu

Předmět Hudební výchova vyučujeme v 1. – 10. ročníku s touto hodinovou dotací:

- 1. - 5. ročník: 2 vyučovací hodiny týdně (z toho v 1. – 5. ročníku výuka rozšířena o 1 vyučovací hodinu z disponibilní časové dotace)
- 6. – 10. ročník: 1 vyučovací hodina týdně

Forma vyučovacího předmětu

Hudební výchova se prolíná všemi vyučovanými předměty a je přizpůsobena mentálním schopnostem žáků. Při hudebních činnostech dbáme také na rozvíjení sluchového vnímání a fonemického sluchu, smyslového vnímání, jemné motoriky. Provádíme dechová cvičení, dechovou gymnastiku, nácvik správného dýchání; ale i rytmizaci. Při vyvození jednotlivých písní využíváme názor (obrázky, konkrétní předměty) a dále jednoduchá říkadla, znázornění písní (pohybově, modelování obsahu, apod.). Žáci si postupně dle svých schopností osvojují různé hudební dovednosti: rytmické, sluchové, pěvecké; poznávají hudební nástroje a objevují relaxaci při hudbě.

Hudební výchova se snaží, aby žák vnímal hudbu, porozuměl hudebnímu umění. Žák se učí vnímat hudbu jako svébytný prostředek komunikace. Hudební činnosti rozvíjejí ve svém komplexu celkovou osobnost žáka a vedou k rozvoji jeho hudebních schopností, které se projevují hudebními dovednostmi. Zpěv by se měl stát přirozenou potřebou pro vyjádření emocí žáka.

Formy práce volíme s ohledem na věk žáků a celkovou mentální úroveň. Žáci pracují individuálně nebo ve skupině. Výuka probíhá většinou ve třídách, hudebně nebo

muzikoterapeutické místnosti. V letním období může být k výuce využit i školní altán či zahrada školy. Své hudební dovednosti mohou žáci prezentovat na různých školních akcích. Pro výuku využíváme množství zpěvníků a obrazových materiálů, nahrávek na nejrůznějších nosičích. Při výuce používáme širokou škálu hudebních nástrojů (v temperovaném nebo přirozeném ladění; rytmické a perkusní; lidové, etnické aj.). Během školního roku žáci navštěvují různá divadelní, filmová a hudební (taneční) představení.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka hudební výchovy přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení:

Na úrovni předmětu Hudební výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- používáme obrazový materiál, zástupné předměty či gesta pro znázornění předmětů, činností a vlastností v hudební oblasti ⇒ **žák rozumí jednoduchým pojmům, znakům a symbolům a snaží se je při hudebních činnostech využívat**
- fyzicky vedeme nebo polohujeme žáka, zařazujeme manipulaci s nástroji, vokalizaci a rytmické vyjadřování pomocí těla; podporujeme schopnost napodobovat různé hudební činnosti ⇒ **žák napodobuje předvedené pohyby a hudební činnosti; snaží se rytmizovat**
- znázorňujeme obsah textů písní obrázky, piktogramy, zjednodušeně i písmem nebo symboly ⇒ **žák se snaží porozumět písním pomocí znaků, obrázků, piktogramů, symbolů**
- přizpůsobujeme a upravujeme nástroje dle individuálních potřeb žáka, podporujeme manipulaci i experimentování; u žáků podněcujeme zájem o učební pomůcky ⇒ **žák se dle svých schopností snaží využívat dostupné učební, didaktické pomůcky pro hudební činnosti**

Kompetence k řešení problémů:

Na úrovni předmětu Hudební výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- dodržujeme danou strukturu hudebních činností ⇒ **žák se orientuje v časovém režimu dne**
- využíváním vizuální podpory, používáním stručných pokynů rozvíjíme porozumění hudebním činnostem; využíváme hudebních výrazových prostředků (rytmus, melodie, tempo) při komunikaci se žáky ⇒ **žák chápe jednoduché příkazy a snaží se je plnit**
- zařazujeme písně a poslechy s nejrůznější tematikou, poznávání hlasů a zvuků ⇒ **žák se orientuje v nejbližším známém prostředí**
- využíváme hudební a rytmické nástroje k realizaci rituálů pro zahájení činnosti a ukončení hudební činnosti ⇒ **žák se orientuje v časovém úseku, kdy probíhají hudební činnosti**
- prostřednictvím experimentování se zvuky, tóny, rytmy a poslechu relaxační a muzikoterapeutické hudby uvolňujeme v žákovi napětí ⇒ **žák se snaží překonávat pocity strachu, k uvolňování emočního napětí, celkové relaxaci a harmonizaci**

Kompetence komunikativní:

Na úrovni předmětu Hudební výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- zařazujeme písňe a hudebně pohybové hry s využitím jmen žáků a učitelů, podporujeme kooperaci při výměně nástrojů a výběru písni ⇒ **žák poznává známé osoby, dorozumívá se s nimi a reaguje na své jméno**
- využíváme dechová a fonační cvičení; hudebně pohybové hry k podpoře pozdravu, reakci na pozdrav, k vyjadřování souhlasu či nesouhlasu ⇒ **žák vnímá jednotlivé pokyny, reaguje na ně verbálně či neverbálně, reaguje na pozdrav**
- zařazujeme poslechové skladby s různým emočním laděním a spojujeme je s vizuálním nebo motorickým symbolem ⇒ **žák vyjadřuje své pocity, potřeby a nálady různým způsobem (verbálně i neverbálně)**
- pracujeme se žáky v komunikativním kruhu ⇒ **žáci se vzájemně oceňují, povzbuzují**

Kompetence sociální a personální:

Na úrovni předmětu Hudební výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- využíváme dechová, rezonanční a rytmicko pohybová cvičení, zařazujeme i prvky muzikoterapie; zařazujeme hry na tělo, napodobování pohybu, s rytmickými prvky; bazální stimulaci podporujeme vnímání částí těla ⇒ **žák si uvědomuje vlastní osobu prostřednictvím svého těla**
- hudebními prostředky zajišťujeme atmosféru bezpečí a jistoty; hudebními činnostmi podporujeme navazování kontaktu s okolím ⇒ **žák navazuje kontakt s okolím a adekvátně reaguje vůči svým spolužákům a učitelům**
- dbáme na využívání osvojených návyků a hudebních dovedností při hudebních činnostech ⇒ **žák se zapojuje do společnosti (školní akce, vystoupení aj.), prezentuje se při žákovských vystoupeních**
- zvyšujeme sebedůvěru žáků a motivaci k učení pozitivním hodnocením ⇒ **žák dokáže přiměřeně ohodnotit vykonané činnosti**

Kompetence pracovní:

Na úrovni předmětu Hudební výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- přiřazováním, výběrem, experimentováním a hrou na hudební a rytmické nástroje procvičujeme hudební činnosti ⇒ **žák využívá své znalosti při hudebních činnostech**
- fyzickým vedením, rozvíjením správného úchopu a manipulaci s hudebními nástroji ⇒ **žák používá hudební nástroje dle svých možností, uchopuje je a dokáže s nimi účelně manipulovat**

6. 3. 2 Výtvarná výchova

Vzdělávací oblast: **Umění a kultura**

Vzdělávací obor: **Výtvarná výchova**

Název předmětu: **Výtvarná výchova**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Výtvarná výchova byl vytvořen ze vzdělávací oblasti Umění a kultura. Žáci si postupně vytváří citlivý vztah k umělecké a přírodní kráse, naučí se rozpoznávat vkusné věci, kultivují si estetický vkus ve vztahu k sobě i okolí a osvojují si základní výtvarné dovednosti. Výtvarná výchova pomáhá žákům uplatňovat nonverbální komunikaci, zlepšuje jemnou motoriku a žáci tak získávají všestranné dovednosti. Ve výtvarné výchově se rozvíjí vnímání, fantazie, vůle, intelekt i tvořivé schopnosti a dovednosti žáků při využívání různých technik výtvarných činností a při práci s různými materiály.

Výtvarná výchova je realizována ve všech ročnících a má úzkou vazbu ke všem předmětům; přispívá ke kultivaci žáků, rozvíjí jejich estetické cítění.

Cílové zaměření předmětu

- rozvíjení individuálních schopností a dovedností při vlastní i skupinové tvorbě, vnímání a komunikaci
- poznávání a rozlišování základních barev, vnímání vztahu mezi barvami a tvary a jejich používání ve výtvarném vyjádření
- vyjadřování vlastních zkušeností, dovedností a představ přiměřenými prostředky i postupy, uplatňování vlastní fantazie
- rozvíjení základních dovedností pro práci v ploše a prostoru
- uplatnění vlastního těla; práce s objekty
- osvojení kresby různými nástroji; malba a kresba na nejrůznější materiál
- rozvíjení prostorové tvorby a modelování (papír, textilie, stavebnice, hlína, modelovací hmoty)
- využití různých tradičních i netradičních materiálů a jejich kombinací
- rozvoj vlastní zkušenosti, fantazie, emocí a pocitů pomocí vybraných prostředků a postupů
- seznamování a rozvíjení netradičních výtvarných technik

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen slovně, vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku s ohledem na školní výstupy.

Časová dotace předmětu

Předmět Výtvarná výchova vyučujeme v 1.-10. ročníku s touto hodinovou dotací:

- 1. - 5. ročník: 2 vyučovací hodiny týdně (z toho v 1. – 5. ročníku výuka rozšířena o 1 vyučovací hodinu z disponibilní časové dotace)
- 6. – 10. ročník: 1 vyučovací hodina týdně

Forma vyučovacího předmětu

Vyučovací metody vychází z didaktických zásad, ve výtvarné výchově uplatňujeme hlavně zásadu názornosti, přiměřenosti, uvědomělosti a aktivity žáků.

Za důležitou etapu považujeme nácvik grafických dovedností – rozvíjíme orientaci na stránce, v ploše a prostoru, provádíme primární grafomotorické úkony, diferenciaci jemné motoriky, koordinaci vizuomotoriky.

V dalších etapách výtvarné výchovy uplatňujeme vlastní tělo, kreslíme různými nástroji, provádíme malbu na různorodý materiál, využíváme prostorové tvorby a modelování, různorodý tradiční i netradiční materiál, vyjadřujeme vlastní vjemy, zkušenosti, fantazijní představy, pocity a emoce. Uplatňujeme netradiční výtvarné techniky.

Formy práce volíme s ohledem na věk, momentální náladu žáka a bereme v úvahu celkovou sníženou rozumovou úroveň. Žáci pracují individuálně (pod dohledem pedagoga) i frontálně (skupinové práce).

Výuka probíhá většinou ve třídách, v letních obdobích může být využit altán či práce či ve volné přírodě. Během školního roku mají žáci možnost navštěvovat výstavy výtvarných prací.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka výtvarné výchovy přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Výtvarná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- používáme obrazový materiál, zástupné předměty či gesta pro znázornění předmětů, činností a vlastností ve výtvarné oblasti ⇒ **žák je schopen pochopit jednoduché pojmy, využívá názorné výtvarné pomůcky, přírodniny, obrázky, repliky, kalendáře**
- fyzicky vedeme, dopomáháme nebo polohujeme žáka při manipulaci s nástroji a výtvarnými pomůckami, podporujeme schopnost napodobit předváděné pohyby a činnosti ⇒ **žák dokáže napodobit předváděné pohyby a výtvarné činnosti**
- znázorňujeme názvy nástrojů, činností a barev piktogramy, písmem nebo jinými symboly používanými v AAK ⇒ **žák rozeznává a rozumí základním piktogramům, tiskacím písmenům nebo symbolům využívaných pro výtvarnou výchovu**
- upravujeme výtvarné nástroje podle individuálních potřeb a možností každého žáka, podporujeme experiment, manipulaci s předměty ⇒ **žák se učí využívat všechny dostupné pomůcky potřebné pro výtvarnou výchovu**

Kompetence k řešení problému

Na úrovni předmětu Výtvarná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy.

- zadáváme témata z reálného života; s využitím vizuální podpory; zjišťujeme schopnost samostatné tvořivosti a využívání technik při vlastní tvorbě; poskytujeme žákům dostatečnou nabídku vhodných podnětů ⇒ **žák maluje přiměřeně ke svým schopnostem a dovednostem; snaží se využívat nápodoby**

- nabízíme množství různé výtvarných technik přizpůsobených schopnostem žáka, podporujeme samostatnost při ztvárnění zadaného tématu ⇒ **žák tvoří známé a opakující se úkoly na základě získané nápodoby a vlastních zkušeností**
- dodržujeme danou strukturu výtvarných činností, seznamujeme žáky s režimem přípravy činnosti, i úklidu po činnosti ⇒ **žák se dokáže orientovat v časovém režimu dne, v režimu výtvarných činností**
- častým seznamováním žáků s výtvarnými nástroji a technikami, navozováním činností, které jsou pro žáka známé; snažíme se pracovat v prostředí, které je žákovi známé ⇒ **žák se snaží překonávat pocity strachu z výtvarných činností**
- pochvalou a kladným hodnocením povzbuzujeme žáka i v případě neúspěchu, volíme vhodné postupy při výtvarné činnosti ⇒ **žák tvoří aktivním a vhodným stylem v práci i po předešlé neúspěšné výtvarné činnosti**

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Výtvarná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- slovním pokynem a jasným názorem se snažíme o co největší pochopení zadané výtvarné práce ⇒ **žák pochopí jednoduché pokyny nutné pro zadanou činnost a umí na ně adekvátně reagovat**
- v průběhu výtvarných činností zařazujeme jednoduchá cvičení zaměřená na rozvoj komunikačních funkcí (oslovení, vyjádření souhlasu, nesouhlasu, žádost apod.); tím podporujeme reakci na žákovo jméno ⇒ **žák se snaží vyjadřovat souhlas či nesouhlas, dokáže se dorozumět jemu přirozeným způsobem komunikace**
- navozováním podmínek při práci umožňujeme žákům při výtvarných pracích vyjádřit prožívání ⇒ **žák zvládá podle svých možností a schopností vyjádřit své nálady, pocity, potřeby**
- předkládáním různých výtvarných pomůcek trénujeme pochopení zadaného úkolu ⇒ **žák zvládá při tvorbě výtvarného díla používat různé pomůcky**

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Výtvarná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- podporujeme účast žáků na výtvarných akcích, snažíme se o spolupráci s rodiči(zákonnými zástupci) ⇒ **žák si při účasti na různých akcích uvědomuje hodnotu své osobnosti**
- zařazujeme malbu vlastním tělem – prsty, rukama, dlaněmi, nohama apod.; podporujeme vnímání jednotlivých částí těla, tělesného schématu ⇒ **žák si prostřednictvím malby svým tělem uvědomuje svoje tělesné schema**
- praktickými činnostmi podporujeme respekt k práci vlastní i druhých, podporujeme pozitivní vztahy mezi vrstevníky; snažíme se o komunikaci mezi žáky, zhodnocení jejich výtvarného díla ⇒ **žák je schopen respektovat druhé lidi a jejich pracovní výsledky; je schopen dorozumívat se s okolím; spolupracovat**

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu Výtvarná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- na základě nápodoby, praktických výtvarných činností vytváříme u žáků kladný vztah k práci ⇒ **žák využívá svých schopností a dovedností při jednoduchých výtvarných činnostech**
- různými výtvarnými činnostmi a technikami navozujeme různé druhy úchopů; podporujeme manipulaci s předměty a koordinaci oko-ruka; používáme předměty a výtvarné pomůcky různých velikostí, tvarů a hmotností; rozvíjíme rozlišování velikostí, tvarů, manipulaci s předměty, úchopy ⇒ **žák se snaží rozpoznat předměty různých tvarů, velikostí, vlastností; snaží se je uchopit svým vlastním způsobem; dokáže s nimi účelně manipulovat**
- vysvětlením, strukturou a procesuálním schématem seznamujeme žáky se zvládnutím základních výtvarných technik, jednoduchých úkolů; tyto dovednosti uplatňujeme při práci s různým materiálem; seznamujeme žáka s využitím různých výtvarných technik při práci s různými materiály ⇒ **žák pracuje s různými druhy materiálů, využívá různé jednoduché výtvarné techniky**

6. 4 Člověk a zdraví

6. 4. 1 Pohybová výchova

Vzdělávací oblast: **Člověk a zdraví**

Vzdělávací obor: **Pohybová výchova**

Název předmětu: **Pohybová výchova**

Charakteristika předmětu

Předmět Pohybová výchova, spolu se zdravotní tělesnou výchovou a rehabilitační tělesnou výchovou, patří do vzdělávací oblasti Člověk a zdraví. Cílem pohybové výchovy je zvládnutí základních pohybových dovedností, koordinace pohybů a celkový rozvoj pohybové kultury. Pohybová výchova seznamuje žáky s jejich tělesným schématem, napomáhá zmírnit důsledky zdravotního postižení, překonává napětí a zlepšuje náladu. Pohybová výchova zahrnuje řadu aktivit – jedná se např. o pohybové hry, rytmická cvičení, relaxaci, turistiku a pobyt v přírodě, adaptaci na vodní prostředí apod. Prostřednictvím pohybové výchovy žáci zlepšují koncentraci pozornosti, smyslové vnímání a rozvíjejí celkově svoji osobnost.

Cílové zaměření předmětu

- podpora zdraví a uplatňování preventivních činností
- rozvíjení hybnosti a využívání pohybových schopností a dovedností, vizuomotorické koordinace
- zvýšení koncentrace pozornosti, překonání únavy, fyzické a psychické uvolnění
- odstraňování mimovolných pohybů a stimulace jednotlivých svalových skupin
- dodržování zdravého způsobu života, péče o své zdraví

- poznávání vlastních fyzických a zdravotních předpokladů
- vnímání prožitků ze cvičení

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku s ohledem na školní výstupy.

Časová dotace

Pohybová výchova je vyučována celých 10. ročníků s hodinovou dotací 2 hodiny týdně.

Forma vyučovacího předmětu

Pohybové a rozumové schopnosti žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami jsou na velmi nízké úrovni, proto musíme při výuce využít jednoduché formy cvičení a pohybu. Žákům pomáháme k pohybu různými pomůckami jako jsou např. overball, gymball, balanční podložky a desky, speciálně upravené tříkolky atd. Při pohybových aktivitách využíváme různé říkanky, písničky nebo hudebně pohybové hry. Rozvíjíme rytmus žáků, provádíme rytmičtější říkanek apod. K rozvoji pohybových schopností a dovedností žáků využíváme zejména CD přehrávač, Orffovy nástroje, názorné pomůcky a různá netradiční nářadí a náčiní.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka pohybové výchovy přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Pohybová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- prostřednictvím různých pohybových cviků, didaktických a pohybových her, využíváním různých pomůcek vysvětlujeme žákům jednoduché pojmy. Pohybovou výchovou podporujeme u žáků samostatnost a tvořivost → **žák je schopen pochopit jednoduché pohybové činnosti a dokáže je využívat v praktickém životě**
- zařazením pohybových her, tělovýchovných chvil u žáků zdokonalujeme jejich psychomotorické dovednosti → **žák dokáže napodobit předváděné pohyby a činnosti**
- zařazováním a využíváním dostupných didaktických pomůcek a materiálů v pohybové výchově, aplikujeme je v individuální tak skupinové práci → **žák dokáže využívat didaktické pomůcky a materiály**

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni předmětu Pohybová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- vytvářením různých pohybových úkolů a podmětů, které stále opakujeme, se snažíme orientovat se ve známých situacích. Tyto naučené úkoly přenášíme do dalších životních situací → **žák se snaží řešit situace na základě nápodoby či opakování**
- opakováním známých situací, pohybových chviliek, psychomotorických cvičení umožňujeme žákovi zvládat orientaci v nejbližším prostředí → **žák je schopen se orientovat ve svém nejbližším prostředí**
- využíváním obrázků a karet, jednoduchých pokynů a vět učitele, rozvíjíme u žáků porozumění na různé pokyny v pohybové výchově → **žák se snaží porozumět jednoduchým pokynům a plnit je**
- dodržováním pravidelných hodin pohybové výchovy vytváříme u žáka podvědomí o časové struktuře → **žák se dokáže orientovat v časovém režimu dne**

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Pohybová výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- prostřednictvím pohybových her procvičujeme poznávání osob v nejbližším prostředí → **žák rozpozná nejbližší a známé osoby**
- při různých situacích zařazujeme činnosti, které směřují ke spontánní komunikaci a tím se žák snaží dorozumívat se s ostatními verbálně nebo neverbálně → **žák reaguje na své jméno, vnímá jednoduché pokyny, vyjadřuje své potřeby, pocity i nálady**
- zařazováním pohybových rituálů na začátku a na konci hodiny se snažíme o navození pozdravu vhodným způsobem → **žák dokáže pozdravit i reagovat na pozdrav adekvátním způsobem**

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Rehabilitační tělesná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- zařazování a napodobování pohybu i rytmických prvků s hrou na tělo, podporujeme u žáků vnímání a uvědomění si své osoby prostřednictvím svého těla → **žák si prostřednictvím svého těla si uvědomuje svoji osobu.**
- různými pohybovými hrami rozvíjíme u žáků schopnost spolupráce → **žák spolupracuje se svými spolužáky i učiteli**

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu Rehabilitační tělesná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- pravidelným převlékáním a oblékáním na pohybovou výchovu trénujeme sebeobslužné dovednosti → **žák má zautomatizované úkony sebeobsluhy**
- pravidelným zapojováním do příprav a úklidu pomůcek a materiálů na pohybovou výchovu umožňujeme žákům podílet se na jednoduchých praktických činnostech → **žák se podílí na jednoduchých praktických činnostech**

6. 4. 2 Zdravotní tělesná výchova

Vzdělávací oblast: **Člověk a zdraví**

Vzdělávací obor: **Zdravotní tělesná výchova**

Název předmětu: **Zdravotní tělesná výchova**

Charakteristika vyučovacího předmětu

V předmětu Zdravotní tělesná výchova (ZTV) je realizován obsah vzdělávací oblasti Člověk a zdraví. Je určena žákům, kteří mají trvale nebo přechodně změněný trvalý stav, žákům s těžší formou mentálního postižení. Je zaměřena na rozvíjení aktivní hybnosti žáků, správné držení těla, zvládnutí základních pohybových dovedností, na rozvíjení a posilování pohybové výkonnosti a zvyšování tělesné zdatnosti. ZTV přispívá k rozvoji hybnosti žáků, čímž současně rozvíjí i rozumové schopnosti a zmírňuje důsledky mentálního postižení. Výuku provádí speciální pedagog s asistentem pedagoga.

Cílové zaměření předmětu

- zvýšení koncentrace pozornosti, odreagování napětí a překonání únavy, fyzické a psychické uvolnění
- vnímání relaxace
- rozvíjení aktivní hybnosti a využívání pohybových schopností a dovedností
- stimulace a pomoc při omezeném pohybu
- podpora a stimulace v oblasti jemné a hrubé motoriky
- odstraňování mimovolních pohybů
- stimulování jednotlivých svalových skupin
- vnímání prožitku z pohybové činnosti

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku s ohledem na školní výstupy.

Časová dotace předmětu

Předmět zdravotní tělesná výchova vyučujeme v 1. – 10. ročníku s touto hodinovou dotací:

- 1. – 10. ročník: 4 vyučovací hodiny týdně.

Předmět není posílen o disponibilní časovou dotaci.

Forma vyučovacího předmětu

Zaměření Zdravotní TV musí odpovídat fyzickým i psychickým možnostem jednotlivých žáků, jejich zdravotnímu stavu a specifice jejich postižení.

Výuka probíhá v tělocvičně, ve třídě, na herně, na zahradě, ve volné přírodě nebo plaveckém bazénu. Tělovýchovné chvílky zařazujeme i do jiných vyučovacích bloků, do přestávek, ale i v průběhu celé doby pobytu žáka ve škole. Škola žákům umožňuje účast na různých sportovních soutěžích, které se konají v naší škole i mimo ni (např. sportovní odpoledne na zahradě, apod.)

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka zdravotní tělesné výchovy přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Zdravotní tělesná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- Prostřednictvím různých cviků (na podložce, balančních deskách, ve stoje, v prostoru apod.), didaktickými a hudebně pohybovými hrami, používáním různých pomůcek seznamujeme žáka s jednoduchými tělovýchovnými pojmy → **žák je schopen pochopit jednoduché tělovýchovné pojmy**
- zařazujeme pohybové hry, tělovýchovné chvílky, vizuomotorická a psychomotorická cvičení, využíváme multisenzorický přístup k žákům, rozvíjíme a zdokonalujeme jejich psychomotorické dovednosti → **žák se dokáže soustředit na předváděné pohyby a činnosti**
- zařazujeme různé činnosti individuální i skupinové, podněcujeme žáky k využívání dostupných didaktických pomůcek v ZdrTV → **žák využívá didaktické pomůcky v ZdrTV (aktivně i pasivně)**

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni předmětu Zdravotní tělesná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- navozujeme známé situace, poskytujeme žákům nabídku různých podnětů k tělovýchovným činnostem i relaxaci → **žák se snaží pochopit známé situace na základě nápodoby nebo opakování**
- opakuje známé situace, zařazujeme lezení, psychomotorické hry zaměřené na prostorovou orientaci, umožňujeme žákovi zvládat orientaci ve svém nejbližším prostředí → **žák je schopen orientovat se ve známém prostředí**
- dodržujeme každodenní rituály, vytváříme u žáků povědomí o časové struktuře dne (výrazně oddělujeme začátek a konec hodiny, čas na převlékání apod.) → **žák se dokáže orientovat v časovém režimu dne**
- využíváme senzomotorické i psychomotorické hry ke zlepšení rovnováhy a překonávání překážek, navozujeme zátěžové situace, trénujeme u žáků překonávání pocitu strachu, zlepšujeme u žáků pocit sebedůvěry, důvěry v blízké osoby → **žák se snaží překonávat pocity strachu**

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Zdravotní tělesná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- prostřednictvím jednoduchých sluchově pohybových her, častým oslovováním žáků s využitím iniciálního doteku podněcujeme u žáků reakci na své jméno, vzájemnou komunikaci (mezi spolužáky, učitelem a žákem) → **žák reaguje na své jméno, iniciální dotek a snaží se účastnit vzájemné komunikace**
- zařazujeme didaktické hry a činnosti, trénujeme reakci na jednoduché pokyny, umožňujeme žákům vyjádřit jejich pocity a potřeby jim přirozeným způsobem → **žák reaguje na jednoduché pokyny verbálně i neverbálně, vyjadřuje své pocity a potřeby jakýmkoliv přijatelným způsobem**
- zařazujeme rituály na přivítání a na rozloučení (nástup), a tím u žáků podněcujeme reakci na pozdrav vhodným způsobem → **žák reaguje na pozdrav (přivítání, rozloučení) adekvátním způsobem verbálně nebo neverbálně**

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Zdravotní tělesná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- zařazování rytmických prvků s hrou na tělo, napodobováním pohybů, využíváním konceptu bazální stimulace, dechovými cvičeními, relaxací podporujeme u žáků vnímání své vlastní osoby (části těla, charakteristické znaky pohlaví) → **žák si uvědomuje svoji osobu, své vlastní tělo**
- formou sluchově pohybových her, kolektivních her a praktickými činnostmi cíleně rozvíjíme navazování kontaktu a spolupráci se spolužáky a učiteli → **žák se dorozumívá se spolužáky a učiteli a spolupracuje s nimi dle svých možností**

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu Zdravotní tělesná výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- zařazujeme převlékání před pohybovými nebo relaxačními činnostmi a tím trénujeme u žáků zvládání nejjednodušších sebeobslužných dovedností → **žák se snaží zvládat pomoc při nejjednodušších úkonech sebeobsluhy při ZdrTV (převlékání)**
- praktickou manipulací s drobným náčiním různého povrchu a hmotnosti seznamujeme žáky s předměty různých velikostí a tvarů; procvičujeme úchop a účelnou manipulaci s daným náčiním či předměty → **žák rozpozná a manipuluje s předměty různých tvarů, velikostí a povrchů**

6. 5 Člověk a svět práce

6. 5. 1 Pracovní výchova

Vzdělávací oblast: **Člověk a svět práce**

Vzdělávací obor: **Člověk a svět práce**

Název předmětu: **Pracovní výchova**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Pracovní výchova vznikl ze vzdělávací oblasti Člověk a svět práce a je jednou ze stěžejních vzdělávacích oblastí ve vzdělávání žáků s nejtěžším mentálním postižením. Zahrnuje široké spektrum činností, které vedou žáky k získávání základních pracovních dovedností a návyků. Cílem pracovní výchovy je rozvíjet motorické schopnosti a dovednosti (hrubá, jemná motorika), rozvíjet základní hygienické návyky, zvyšovat samostatnost, soběstačnost a nezávislost žáků. Současně dochází i k rozvoji komunikativních dovedností při verbalizaci prováděných činností. Žáci se učí pracovat samostatně i v týmu a vážit si práce své i druhých. Poznávají různé druhy materiálů, jejich funkce a užívání vhodných pomůcek a nářadí. Jsou podněcováni k pozitivnímu vztahu k práci, k vytváření životní a profesní orientace, k případnému budoucímu pracovnímu zařazení a k uplatnění v dalším životě a integraci ve společnosti.

Pracovní výchova je realizována ve všech ročnících a má úzkou vazbu ke všem předmětům.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru **Člověk a svět práce** zahrnuje tematické okruhy:

- *Sebeobsluha*
- *Práce s drobným materiálem*
- *Práce montážní a demontážní*
- *Pěstitelské práce*
- *Práce v domácnosti*

Cílové zaměření předmětu

- získávání základních hygienických a sebeobslužných návyků
- rozvoj motoriky, získání základních manuálních zručností a pracovních dovedností a návyků
- vnímání radostných prožitků z pracovní činnosti, které napomáhají k seberealizaci
- práce v kolektivu a odpovědnost za své i společné výsledky práce
- osvojení dovedností k praktickému užívání a zacházení s předměty denní potřeby, vhodně zvolenými nástroji, pomůckami a drobným nářadím
- porozumění zadaným jednoduchým pracovním postupům
- poznání pracovních činností, které napomáhají k vytváření možných zálib
- dodržování hygienických a bezpečnostních pravidel při práci

Časová dotace předmětu

Předmět Pracovní výchovu vyučujeme v 1. – 10. ročníku s touto hodinovou dotací:

- 1. - 5. ročník: 2 vyučovací hodiny týdně
- 6. – 10. ročník: 3 vyučovací hodiny týdně (výuka je v 6. - 10. ročníku rozšířena o 1 vyučovací hodinu z disponibilní časové dotace)

Hodnocení žáka v předmětu

Žák bude hodnocen vzhledem k získaným dovednostem a vědomostem v daném ročníku s ohledem na školní výstupy.

Forma vyučovacího předmětu

Vyučovací metody vychází z didaktických zásad – názornosti, přiměřenosti a posloupnosti.

Ve třídách jsou žáci, jejichž dovednosti a návyky z oblasti Pracovní výchovy jsou na velmi nízké úrovni, proto se při vyučovacích hodinách používají jednoduché formy práce, které žákům danou problematiku snadno přiblíží.

Učitel v hodinách využívá různé metody a formy práce: názorné ukázky, obrázkový materiál, předměty denní potřeby, vytváření modelových situací. V předmětu Pracovní výchova připravujeme žáky do běžného života, vybavujeme je takovými dovednostmi, aby se mohli co nejlépe zapojit do každodenního života. V rámci předmětu dochází také k rozvíjení řeči ve formě verbalizace činnosti, pojmenování materiálů, pomůcek, hodnocení výsledků činnosti. Důsledným vedením v překonávání obtíží a dokončování úkolů se utvářejí volní vlastnosti a pracovní návyky žáků.

U žáků se zaměřujeme zejména na nácvik úkonů souvisejících se sebeobsluhou, upevňováním hygienických návyků a dovedností. Jejich zvládnutí je jedním z nejdůležitějších úkolů v životě mentálně postižených. Pro žáky s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami je velice důležitá také stimulace v orofaciální oblasti. Tato stimulace má za cíl stimulovat neuromotoriku obličeje, tváře, rtů, jazyka, patra, hltanu a docílit pozitivní pokroky v dýchání, sání, žvýkání, polykání, pití a sekundárně i v řeči. Při stimulaci se používá dlaně a hřbetu ruky, prstů, špachtlí, lžiček a jiných předmětů.

Žáci se v předmětu také seznamují s konkrétními jednoduchými pracovními činnostmi (v domácnosti, v dílně, na zahradě). Dále se zaměřujeme na utváření základních manuálních dovedností při práci s drobným materiálem, při montáži a demontáži výrobků. Snažíme se, aby se žáci stali co nejsamostatnějšími při provádění pracovních činností.

U žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami se i přes veškeré úsilí zřejmě nebude dařit úplné samostatnosti při pracovních činnostech, proto se při všech vykonávaných činnostech (v tematických okruzích) předpokládá dopomoc pedagoga.

Pro výuku předmětu využíváme odborné učebny, interaktivní tabuli, školní pozemek se skleníkem, zahradu školy se zahradním altánem.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka pracovní výchovy přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Pracovní výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- přiřazováním, tříděním, praktickou manipulací, výběrem na slovní pokyn a činnostním učením seznamujeme žáky s předměty denní potřeby a jejich využitím ⇒ **žák je schopen pochopit jednoduché pojmy, znaky a symboly**
- osvojené poznatky z pracovní výchovy zařazujeme do režimu dne a spojujeme s životními situacemi (např. prostírání stolu) ⇒ **žák se snaží napodobit předváděné pohyby a činnosti související s běžným režimem dne**

- využíváme a nabízíme žákům různé techniky práce s různými materiály ⇒ **žák si zdokonaluje svoji manuálních zručností a pracovních dovedností**
- manipulaci s různými pomůckami, materiály a drobným nářadím osvojujeme u žáků dovednost při zacházení s těmito předměty ⇒ **žák se snaží využívat dostupné didaktické pomůcky, pracovní pomůcky, různé druhy materiálů**
- využíváme i neverbální komunikace a systémů AAK ke znázornění pracovní činnosti a tím podporujeme u žáka porozumění a plnění jednoduchých pracovních postupů ⇒ **žák rozeznává a rozumí základním znakům a symbolům souvisejícím s pracovní výchovou a pracovními činnostmi**

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni předmětu Pracovní výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- v praktických situacích ukazujeme žákům činnosti vycházející z reálného života, které napomáhají utvářet si vlastní názor a řešit problémy ⇒ **žák se umí orientovat a řešit problémové situace**
- žáky seznamujeme s volbou vhodných způsobů řešení opakujících se situací, napomáháme využívat získaných znalostí k objevování různých způsobů řešení ⇒ **žák napodobuje známé a opakující se situace (např. práce montážní, demontážní, pěstitelské práce, práce v domácnosti)**
- seznamujeme žáky s různorodými pracovními činnostmi; navozováním praktických činností trénujeme překonávání stresových situací; podporujeme pocit bezpečí a jistoty ⇒ **žák se snaží překonávat pocity strachu a úzkosti z každodenních činností a situací**
- pomocí jasně dané struktury pracovních činností; dodržováním rituálů vytváříme u žáků povědomí o časové struktuře hodiny, pracovní činnosti ⇒ **žák se dokáže orientovat v časové ose hodiny, jednotlivých pracovních činnostech**

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Pracovní výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- praktickými nácviky procvičujeme poznávání osob v nejbližším prostředí, komunikujeme s žáky dle jejich individuální komunikační úrovně (dle potřeby zařazení prostředků AAK) ⇒ **žák rozpoznává nejbližší a známé osoby a dokáže se s nimi dorozumět jakoukoliv formou komunikace**
- slovním vysvětlením, ukázkou a vlastním prožitkem umožňujeme žákům pochopení zadaného pracovního úkolu ⇒ **žák chápe jednoduchá sdělení a reaguje na ně**
- vytvářením vhodných podmínek při pracovní výchově umožňujeme žákům vyjádřit jejich prožívání, potřeby, pocity a nálady ⇒ **žák vyjadřuje verbálními i neverbálními prostředky své potřeby, pocity a nálady**

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Pracovní výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- při pracovních činnostech žák poznává spolužáky a učitele, nacvičujeme sociální komunikaci ⇒ **žák spolupracuje se svými spolužáky i učiteli**

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu Pracovní výchova jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využity tyto postupy:

- pravidelným procvičováním, navozováním modelových situací, nápodobou, strukturou, fyzickým vedením a zrakovou podporou trénujeme u žáků základní hygienické návyky a sebeobslužné dovednosti ⇒ **žák se naučí zautomatizovat základy osobní hygieny a nejjednodušší úkony sebeobsluhy**
- procvičujeme se žáky používání předmětů denní potřeby v praktických situacích ⇒ **žák zná a umí používat předměty denní potřeby**
- při pracovních činnostech a aktivitách žák manipuluje s předměty různých tvarů, velikostí a materiálů; vysvětlením, strukturou a procesním schématem se snažíme u žáků podporovat samostatné zvládnutí základních pracovních technik ⇒ **žák rozpoznává předměty různých tvarů a velikostí, uchopuje je a dokáže s nimi manipulovat v různém prostředí**
- podporujeme u žáků samostatnost při plnění jednoduchých základních pracovních technik; využíváme jednoduché stavebnice a konstruktivní hry k manipulaci, k rozvoji motoriky, tím podněcujeme u žáků vnímání radostných prožitků z pracovních činností, které pomáhají seberealizaci ⇒ **žák pracuje s různými materiály a využívá jednoduché pracovní techniky**
- pravidelným každodenním procvičováním upevňujeme u žáků jednoduché praktické dovednosti (pozorování přírody, péče o rostliny, základní úkony při přípravě jídla, drobné domácí práce apod.) ⇒ **žák se podílí na jednoduchých praktických činnostech; snaží se o co nejvyšší možnou míru samostatnosti při vykonávání těchto činností**

7. Hodnocení žáků – pravidla pro hodnocení

Pravidla pro hodnocení jsou zpracována zejména na základě vyhlášky MŠMT č.48/2005 Sb., o základní vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

7.1 Obecné zásady hodnocení žáků na ZŠS

- Cílem a základem každého hodnocení je poskytnout žákovi zpětnou vazbu, prostřednictvím které získává informace o tom, jak danou problematiku zvládl; v čem se zlepšil a v čem ještě chybí
- Při hodnocení učitel uplatňuje přiměřenou náročnost a pedagogický takt vůči žákovi.
- Hodnocení vede k pozitivnímu vyjádření a je pro žáky motivující.
- K hodnocení je využíváno slovní hodnocení.
- V průběhu školního roku se soustředíme na individuální pokrok každého žáka.
- Žáci jsou cíleně vedeni k sebehodnocení a sebekontrolě.
- Na konci klasifikačního období se hodnotí kvalita práce a učební výsledky žáka

7.2 Podklady pro hodnocení vědomostí a dovedností žáků

Vyučující získává podklady pro hodnocení a klasifikaci následujícími metodami:

- soustavným diagnostickým pozorováním žáka
- soustavným sledováním výkonu žáka a jeho připravenosti na vyučování
- analýzou výsledků různých aktivit žáka – manuální zručnost, úroveň sebeobsluhy, samostatnost, sociální vyspělost
- konzultací s ostatními učiteli a vychovateli
- konzultacemi s pracovníky SPC(zejména u žáků s těžšími psychickými a zdravotními potížemi a poruchami)
- rozhovorem se žákem a zákonnými zástupci žáka
- různými druhy zkoušek - prověřováním vědomostí, dovedností a návyků (praktických, pohybových, ústních, grafických, písemných)

7. 3 Způsoby hodnocení

- Hodnocení vědomostí nezahrnuje hodnocení chování.
- Hodnocení musí probíhat průběžně a výsledná známka je stanovena na základě dostatečného množství různých podkladů.
- V případě nápadného zhoršení prospěchu je nutno informovat zákonného zástupce žáka.
- Významným prvkem učení je práce s chybou.
- Při celkovém hodnocení přihlíží učitel k věku a mentální úrovni žáka, typu postižení i k tomu, že žák mohl v průběhu hodnoceného období zakolísat v učebních výkonech pro určitou indispozici.

Pravidla pro slovní hodnocení

K průběžnému (dílčímu) hodnocení je využíváno slovní hodnocení, k celkové klasifikaci (vysvědčení) pak širší slovní hodnocení.

Slovní hodnocení lépe vystihuje míru zvládnutí daných klíčových kompetencí, osvojení si stanovených výstupů jednotlivých předmětů a stupeň žakovy samostatnosti.

Smyslem širšího slovního hodnocení na základní škole speciální je odstranění případného stresu žáka z běžné klasifikace známkou.

Uplatňujeme slovní hodnocení průběžné a celkové.

PRŮBĚŽNÉ HODNOCENÍ

Toto hodnocení je uplatňováno při ověřování dílčích výsledků a projevů žáka. Průběžné hodnocení je prováděno zejména v průběhu vyučování po každé vykonané činnosti; je zaznamenáno do žakovské knížky, popř. důvěrníčku žáka. Dále je průběžné hodnocení využíváno v rámci projektových dnů a školních akcí. Do průběžného hodnocení zahrnujeme také hodnocení v rámci třídních systémů – sebehodnocení žáků, vzájemné hodnocení žáků, žakovské portfolio. Průběžné slovní hodnocení je doplněno např. motivačními razítky, obrázky, různými druhy sociálních a materiálních odměn.

Kritéria průběžného hodnocení

Při hodnocení žáka učitel vždy přihlíží k vlastním možnostem žáka, tj. ke komunikačním schopnostem s ohledem na souběžná postižení více vadami.

I. Průběžné hodnocení žáků se středně těžkým mentálním postižením (ŠVP podle dílu I.)

Slovnímu hodnocení jednotlivých vyučovacích předmětů odpovídá číselná škála, která je pro žáky se středně těžkým mentálním postižením nejlépe srozumitelná. Tato číselná škála je uváděna do žákovské knížky, popř. důvěrníku. Zákonným zástupcům žáka je poskytnuta níže uvedená tabulka.

Předměty	1	2	3	4	5
Čtení	Čte samostatně, plynule a s porozuměním	Čte s pomocí a částečným porozuměním	Čte s pomocí	Čte pouze s trvalou pomocí	Učivo zvládá s plným fyzickým vedením; nebo učivo dosud nezvládá
Psaní	Píše samostatně, čitelně, úhledně	Píše s drobnými chybami, úhledně a čitelně	Píše s pomocí	Píše pouze s trvalou pomocí	Učivo zvládá s plným fyzickým vedením; nebo učivo dosud nezvládá
Matematika	Počítá samostatně, přesně a pohotově; pracuje s matematickými pojmy	Počítá samostatně s drobnými chybami	Počítá s pomocí a častějšími chybami	Počítá jen s trvalou pomocí	Učivo zvládá s plným fyzickým vedením; nebo učivo dosud nezvládá
Věcné učení Člověk a společnost Člověk a příroda	Učivo chápe a správně, samostatně reprodukuje	Učivu rozumí, na otázky správně odpovídá	Učivo částečně zvládá	Učivo zvládá jen s trvalou pomocí	Učivo zvládá s plným fyzickým vedením; nebo učivo dosud nezvládá
Výchova ke zdraví	Učivo dobře zvládá	Učivo zvládá	Učivo zvládá s pomocí	Učivo zvládá pouze s trvalou pomocí	Učivo zvládá s plným fyzickým vedením; nebo učivo dosud nezvládá
Počítače	Učivo dobře zvládá, s komunikačními technologiemi pracuje převážně samostatně	Učivo zvládá, pracuje s malou pomocí učitele	Učivo zvládá převážně s pomocí učitele	Učivo zvládá pouze s trvalou pomocí, v práci s komunikačními	Učivo zvládá s plným fyzickým vedením; nebo učivo dosud nezvládá

				technologiemi se neorientuje	
Výtvarná výchova Pracovní výchova	Je tvořivý a zručný, pracuje samostatně; jeho projev je esteticky působivý	Je tvořivý, pracuje s malou pomocí, jeho projev má jen menší nedostatky	Při práci vyžaduje vedení; jeho projev je málo působivý, dopouští se v něm chyb	Při práci potřebuje pomoc a vedení; je málo tvořivý, nemá aktivní zájem o činnosti	Pracuje s plným fyzickým vedením; nebo činnosti dosud nezvládá; neprojevuje o činnosti zájem
Tělesná výchova	Je obratný a snaživý, má zájem o tělovýchovné činnosti, je aktivní	Je méně obratný, o tělovýchovné činnosti má zájem, snaží se	Je méně obratný, nemá aktivní zájem, tělovýchovné činnosti zvládá převážně s pomocí učitele	Je méně obratný, neprojevuje aktivní zájem, tělovýchovné činnosti zvládá pouze se značnou dopomocí učitele	Je neobratný, při tělovýchovných činnostech je trvale pasivní, neprojevuje zájem; potřebuje stálou dopomoc
Hudební výchova	Rád zpívá a aktivně se zapojuje do všech činností; jeho estetický projev je procítěný	Rád zpívá, jeví o hudební činnosti zájem	Plní činnosti bez většího zájmu; jeho projev je málo působivý	Vybírá si pouze hudební činnosti, které mu vyhovují; zájem o hudební činnosti je minimální	Není aktivní, nemá vztah k hudební výchově, neprojevuje o hudební činnosti zájem
Řečová výchova	Aktivně se zapojuje do všech činností, je samostatný, o komunikační a interaktivní činnosti jeví zájem	Je samostatný, zapojuje se do nabízených komunikačních a interaktivních činností	Je méně samostatný, do nabízených komunikačních a interaktivních činností se zapojuje s pomocí učitele	Je nesamostatný, neprojevuje aktivní zájem o nabízené komunikační a interaktivní činnosti; činnosti zvládá jen se značnou dopomocí	Je nesamostatný, neprojevuje zájem o nabízené komunikační a interaktivní činnosti; činnosti zvládá jen s trvalou pomocí nebo je nezvládá

II. Průběžné hodnocení žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami (ŠVP podle dílu II.)

Pro průběžné hodnocení těchto žáků využíváme hodnotící číselnou škálu 1-3 nebo motivační razítka, obrázky, různé druhy sociálních a materiálních odměn.

Tito žáci jsou hodnoceni po celé období školní docházky z těchto předmětů: rozumová výchova, řečová výchova, smyslová výchova, hudební výchova, výtvarná výchova, pohybová výchova, rehabilitační tělesná výchova a pracovní výchova.

Nelze předpokládat, že si všichni žáci osvojí veškeré učivo. Prostředkem vzdělávání zde není psané slovo a v některých případech ani mluvená řeč.

Podle úrovně schopností je třeba u žáků probouzet psychické funkce (pozornost, paměť i volní vlastnosti potřebné k osvojování učiva) – míra úspěšnosti je u jednotlivých žáků individuálně odlišná. Rozvíjení motoriky a získání co nejvyšší míry pohybové samostatnosti umožňuje žákům získat určitou míru soběstačnosti. Pohybové kompetence a celkové zprostředkování zkušeností prostřednictvím těla umožňuje žákům s těžkým handicapem navázat kontakt s jejich okolím.

Navázání kontaktu ještě umocňuje objevení vhodné komunikace. Podle míry postižení lze volit i různé druhy alternativní a augmentativní komunikace. Je počítáno se strukturalizací a vizuálními časovými režimy, vytvářenými individuálně pro žáky s autismem.

Rozvíjení estetického citění, hudebních, výtvarných zájmů a jednoduchých pracovních dovedností může vést k eliminaci problémového chování žáků, k rozvoji jejich dovedností i pro volný čas tak, aby soužití s nimi nekladlo mimořádné nároky na jejich okolí.

Nalezení vhodné formy dorozumění s okolím a každá dovednost, kterou si žáci osvojí, se projeví ve zlepšení kvality celého jejich dalšího života.

Hodnocení zásadně počítá s mírou handicapu žáků (netrestá za postižení), bere v úvahu uvedené principy a toleranční rozpětí dané učebním plánem, zaměřuje se na vztah žáků k jednotlivým činnostem, počítá s téměř plnou asistencí. U těžce postižených žáků je asistence v jedné oblasti nutná pro stimulaci vlastní aktivity v oblastech jiných.

Hodnocení žáků se nezříká přiměřené náročnosti, přesto má charakter převážně motivační.

Hodnocení je třístupňové.

Ve všech výše uvedených předmětech lze využít následující hodnotící číselnou škálu:

Stupeň 1: učivo zvládá

Stupeň 2: učivo zvládá s podporou

Stupeň 3: učivo zvládá s trvalou pomocí

Při hodnocení v souladu s požadavky učebních osnov a výstupů ze ŠVP ZŠS (podle dílu II) se hodnotí zejména následující oblasti:

1. rozvoj sebeobslužných dovedností
2. rozvoj sociálních dovedností (hygienické návyky, sociální vztahy)
3. rozvoj smyslového vnímání
4. rozvoj komunikativní a interaktivní dovednosti
5. rozvoj a procvičování hrubé i jemné motoriky, grafomotorické schopnosti
6. rozvoj pozornosti a soustředění

7. rozvoj pracovních dovedností, samostatnosti při práci
8. rozvoj adaptačních schopností, příprava na školu

CELKOVÉ HODNOCENÍ

Při celkovém hodnocení je žákům 2x ročně vydáváno vysvědčení, za první pololetí lze místo vysvědčení vydat žákovi výpis z vysvědčení. Hodnocení výsledků žáka je ve formě širšího slovního hodnocení nebo ve formě kombinovaného hodnocení (klasifikačním stupněm a slovním hodnocením). Slovní hodnocení zahrnuje posouzení výsledků vzdělávání žáka v jeho vývoji, respektuje individuální předpoklady, nestejné tempo zrání a naznačuje perspektivy dalšího rozvoje žáka. Hodnotí se nejen vzdělanostní úroveň, ale přihlíží se k úsilí vynaloženému žákem, k jeho postojům k učení, jeho snaze a míře postižení. Širší slovní hodnocení dokáže lépe vystihnout individuální pokrok každého žáka a poskytuje celistvější informace o silných a slabých stránkách jeho výkonu.

Širší slovní hodnocení je formulováno ve smyslu pozitivní motivace a podpory osobního rozvoje žáka.

Širší slovní hodnocení obsahuje:

- Konkrétní informaci o úrovni osvojených vědomostí, dovedností a návyků, kterých žák dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům formulovaným v učebních osnovách jednotlivých předmětů, jejich srovnáním s předešlými výkony žáka
- Popis chování při výuce, míru samostatnosti při zvládání zadaných požadavků
- Výpověď o sociálním chování žáka, jeho schopnosti spolupracovat, podřídit se, pomoci druhým
- Posouzení individuálních vlastností žáka, mají-li vztah ke sledovanému pokroku ve vývoji jeho osobnosti

Celkové zhodnocení prospěchu se vyjadřuje na vysvědčení slovně a skloňuje se prospěl(a)/neprospěl(a).

Pro žáky se **středně těžkým mentálním postižením** lze použít pro širší slovní hodnocení na vysvědčení následující formulace:

Klasifikačnímu stupni 1 odpovídá:

Žák:

- myslí pohotově a správně, dobře chápe souvislosti
- ovládá bezpečně požadovaná fakta, pojmy a poznatky
- osvojené vědomosti, dovednosti a návyky aplikuje tvořivě
- vždy plní své povinnosti a závazky
- pracuje aktivně v týmu, jeho působení je přínosné
- je schopen téměř vždy sebehodnocení a hodnocení ostatních spolužáků
- vyjadřuje se výstižně a poměrně přesně
- používá kompenzační pomůcky
- vhodně pracuje s učebními materiály
- po zadání práce pracuje samostatně a s jistotou
- má esteticky působivý, procítěný a přesný projev

Klasifikačnímu stupni 2 odpovídá:

Žák:

- v podstatě uceleně ovládá požadovaná fakta, pojmy a poznatky

- myslí správně a s menší pomocí využívá vhodně učební materiály
- v činnostech je převážně samostatný, využívá své osobní předpoklady, které úspěšně rozvíjí
- jeho projev je esteticky působivý s menšími nedostatky
- pracuje částečně aktivně v týmu, jeho působení je přínosné
- spolupracuje s učitelem na odstranění chyb
- vnímá problémové situace a některé dokáže řešit
- je schopen téměř vždy sebehodnocení a hodnocení ostatních spolužáků
- vyjadřuje se méně výstižně, ale poměrně přesně
- používá kompenzační pomůcky
- pracuje spolehlivě s učebními materiály
- po zadání práce pracuje s částečnou dopomocí a drobnými nedostatky

Klasifikačnímu stupni 3 odpovídá:

Žák:

- má nepodstatné mezery v ucelenosti, přesnosti a úplnosti požadovaných faktů, pojmů a poznatků
- myslí celkem správně, ale málo tvořivě
- úkoly řeší s častými chybami
- plní některé své povinnosti a závazky; příprava na výuku je nepravidelná
- studuje vhodné texty podle návodu učitele
- je schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních spolužáků s pomocí učitele
- vyjadřuje se obtížně a nepřesně
- neúplné vědomosti a dovednosti aplikuje pouze s pomocí
- používá kompenzační pomůcky s návodem učitele
- s pomocí pracuje s učebními materiály

Klasifikačnímu stupni 4 odpovídá:

Žák:

- má závažné nedostatky v ucelenosti, přesnosti a úplnosti požadovaných faktů, pojmů a poznatků
- v myšlení se vyskytují závažné chyby
- je nesamostatný v práci s vhodným textem
- není schopen práce v týmu
- v činnostech je málo aktivní a tvořivý
- úkoly řeší se závažnými chybami
- vědomosti a dovednosti aplikuje jen se značnou pomocí učitele
- někdy je schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních spolužáků
- ústní a písemný projev má větší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti
- obtížně využívá kompenzační pomůcky
- příprava na výuku je pouze ojedinelá
- projevuje jen malý zájem a snahu

Klasifikačnímu stupni 5 odpovídá:

Žák:

- požadované poznatky si neosvojil
- neprojevuje samostatné myšlení

- rozvoj jeho schopností je neuspokojivý
- minimální osvojené vědomosti a dovednosti nedovede aplikovat
- nepracuje s vhodnými texty ani s podněty učitele
- nezvládá práci s učebními materiály
- není schopen správného sebehodnocení a hodnocení ostatních spolužáků
- jeho ústní a písemný projev má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti
- na výuku se nepřipravuje
- je v činnostech trvale pasivní
- neumí používat kompenzační pomůcky
- s upraveným textem nedovede pracovat
- nedovede opravit chyby ani s pomocí učitele
- nedokáže řešit ani jednoduché problémy

U žáků s **těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami** se při celkovém hodnocení vychází především z osobnostních vzdělávacích plánů, očekávané výstupy jsou pomocná vodítka při tvoření celkového hodnocení. Celkové hodnocení je komplexním popisem zlepšení žáka za dané pololetí školního roku.

Hodnocení výsledků vzdělávání po 10.třídě ZŠS

Ve výjimečném případě je možné pokračovat v základním vzdělávání do 20 nebo 26 let. Hodnocení výsledků vzdělávání po 10.třídě základní školy speciální se provádí stejným způsobem jako v předchozích ročnících.

Zápis vzdělávacího programu na vysvědčení

Na vysvědčení zapisujeme vzdělávací program do příslušné kolonky následovně:

- U žáků, kteří se vzdělávají dle kapitoly 5. tohoto školního vzdělávacího programu: *Školní vzdělávací program pro základní školu speciální (lze použít zkratku: ŠVP pro ZŠS), č. j. SZS 700/2010 – vzdělávání žáků se středně těžkým mentálním postižením*
- U žáků, kteří se vzdělávají dle kapitoly 6. tohoto školního vzdělávacího programu: *Školní vzdělávací program pro základní školu speciální (lze použít zkratku: ŠVP pro ZŠS), č. j. SZS 700/2010 – vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami*

7.4 Hodnocení chování žáků

a) Klasifikaci chování žáků navrhuje třídní učitel po projednání s učiteli, kteří ve třídě vyučují, a s ostatními učiteli a rozhoduje o ní ředitel po projednání v pedagogické radě. Kritériem pro klasifikaci chování je dodržování pravidel chování (školní řád) včetně dodržování vnitřního řádu školy během klasifikačního období.

b) Při klasifikaci chování se přihlíží k věku, morální a rozumové vyspělosti žáka; k uděleným opatřením k posílení kázně se přihlíží pouze tehdy, jestliže tato opatření byla neúčinná.

Kritéria pro jednotlivé stupně klasifikace chování jsou následující:

Stupeň 1 (velmi dobré) Žák uvědoměle dodržuje pravidla chování a ustanovení vnitřního řádu školy. Méně závažných přestupků se dopouští ojediněle. Žák je však přístupný výchovnému působení a snaží se své chyby napravit.

Stupeň 2 (uspokojivé) Chování žáka je v rozporu s pravidly chování a s ustanoveními vnitřního řádu školy. Žák se dopustí závažného přestupku proti pravidlům slušného chování nebo vnitřnímu řádu školy; nebo se opakovaně dopustí méně závažných přestupků. Zpravidla se přes důtku třídního učitele školy dopouští dalších přestupků, narušuje výchovně vzdělávací činnost školy. Ohrožuje bezpečnost a zdraví svoje nebo jiných osob.

Stupeň 3 (neuspokojivé) Chování žáka ve škole je v příkrém rozporu s pravidly slušného chování. Dopustí se takových závažných přestupků proti školnímu řádu nebo provinění, že je jimi vážně ohrožena výchova nebo bezpečnost a zdraví jiných osob. Záměrně narušuje hrubým způsobem výchovně vzdělávací činnost školy. Zpravidla se přes důtku ředitele školy dopouští dalších přestupků.

7.5 Hodnocení práce v zájmových útvarech a nepovinných předmětech

Hodnocení práce v zájmových útvarech a nepovinných předmětech je slovní.

Výsledky práce v zájmových útvarech organizovaných školou se hodnotí těmito stupni:

pracoval úspěšně (odpovídá stupni 1)

pracoval (odpovídá stupni 2)

Nepovinné předměty se hodnotí analogicky.

7.6 Sebehodnocení

Žáci jsou k sebehodnocení vedeni již od 1.ročníku. Vyučující vytváří vhodné prostředí a příležitosti, aby žák mohl poučeně a objektivně hodnotit sebe a svoji práci. Žák se prostřednictvím učitelova hodnocení postupně učí, jaké jsou meze a perspektivy jeho výkonu, sféry jeho úspěchů a úspěšného uplatnění.

Vyučující vytváří vhodné prostředí a příležitosti, aby žák mohl objektivně hodnotit sebe a svou práci. Učitel pomůže žákovi zhodnotit úspěch či neúspěch.

Zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků:

1. Sebehodnocení je důležitou součástí hodnocení žáků.
2. Sebehodnocením se posiluje sebeúcta a sebevědomí žáků.
3. Chybu je potřeba chápat jako přirozenou věc v procesu učení. Pedagogičtí pracovníci se o chybě se žáky baví, žáci mohou některé práce sami opravovat. Chyba je důležitý prostředek učení.
4. Při sebehodnocení se žák snaží popsat svůj úspěch či neúspěch a hodnotí:

- při úspěchu

- čemu vděčíme za úspěch
- co nám pomohlo k jeho dosažení
- jaký je cíl pro další období

- při neúspěchu

- čím byl způsoben
- jaké poučení z toho vplynulo
- jaké kroky povedou k nápravě
- co bude pro podporu potřeba

5. V sebehodnocení žáků upřednostňujeme ústní formu.

8. Autoevaluace školy

Vlastní hodnocení školy

Škola zpracovává vlastní hodnocení vždy na období dvou školních let. **Toto hodnocení je zpracováno v samostatném dokumentu.**

Vlastní hodnocení je zpracováno podle platné legislativy, kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy a je zaměřeno na:

- a) cíle, které si škola stanovila zejména v koncepčním záměru rozvoje školy a ve školním vzdělávacím programu jejich reálnost a stupeň důležitosti
- b) posouzení, jakým způsobem škola plní cíle podle písmene viz. a)
- c) oblasti, ve kterých škola dosahuje dobrých výsledků, a oblasti, ve kterých je třeba úroveň vzdělávání zlepšit, včetně návrhů příslušných opatření
- d) účinnost opatření obsažených v předchozím vlastním hodnocení

Ve vlastním hodnocení školy se věnujeme všem hlavním oblastem, které jsou dány platnou legislativou.

Oblasti:

- 1. Podmínky vzdělávání
- 2. Průběh vzdělávání
- 3. Výsledky vzdělávání žáků
- 4. Školní klima
- 5. Řízení školy. Personální oblast
- 6. Spolupráce s rodiči a veřejností
- 7. Výsledky práce školy

9. Přílohy

Příloha č. 1

Školní vzdělávací program pro přípravný stupeň základní školy speciální

Školní vzdělávací program pro přípravný stupeň základní školy speciální je přílohou Školního vzdělávacího programu pro základní školu speciální.

Děti vzdělávané podle tohoto ŠVP nejsou zařazovány do samostatných tříd, ale vyučují se souběžně s ostatními žáky ZŠS. Proto materiální, prostorové, technické a hygienické vybavení školy je totožné jako v ŠVP pro ZŠS.

ŠVP je vypracován podle § 5 odst.2 zákona č. 561/2004 Sb. ve znění pozdějších zákonů a upraven jako školní vzdělávací program pro vzdělávání, pro nějž není vydán rámcový vzdělávací program. Vychází z RVP pro předškolní vzdělávání.

Přípravný stupeň základní školy speciální je určen pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami (s různým druhem zdravotního postižení), zejména se specializuje na děti s postižením více vadami.

VZDĚLÁVÁNÍ V PŘÍPRAVNÉM STUPNI ZÁKLADNÍ ŠKOLY SPECIÁLNÍ

Instituce „přípravný stupeň základní školy speciální“ (ZŠS) je do systému vzdělávací soustavy České republiky zavedena zákonnou normou. Přípravný stupeň ZŠS umožňuje nezbytnou přípravu na vzdělávání dětem s těžším mentálním postižením, postižením více vadami a autismem. Jedná se o typ školského zařízení, ve kterém není plněna povinná školní

docházka. Příprava na vzdělávání v „přípravném stupni“ respektuje vývojové zvláštnosti těchto dětí v době nástupu k povinnému vzdělávání. Opatření odpovídá trendu včasné odborné speciálně pedagogické péče o děti se zdravotním postižením.

SPECIFIKA VZDĚLÁVÁNÍ V PŘÍPRAVNÉM STUPNI ZÁKLADNÍ ŠKOLY SPECIÁLNÍ

- v PS jsou vzdělávány děti před započítáním školní docházky, jedná se tedy o vzdělávání předškolní
- východiskem pro pojetí a zpracování vzdělávacího obsahu je Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále RVP PV)
- vzdělávání je individualizované, probíhá značnou měrou na základě osobnostních vzdělávacích plánů
- nezbytnou součástí vzdělávání v PS je speciálně pedagogická péče individuální i skupinová
- vzdělávání je v PS polodenní (čtyři hodiny denně, resp. 20 hodin týdně)
- dle stupně svého postižení a mentálních schopností se děti vzdělávacího programu v PS účastní jeden až tři roky
- v PS působí speciální pedagog s aprobací pro předškolní vzdělávání nebo pro základní vzdělávání, zpravidla zde pracuje také asistent pedagoga
- vzdělávání v PS není povinné; děti získávají osvědčení o absolvování příslušného ročníku

KONKRÉTNÍ CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ

- Umožnit školní vzdělávání žákům, kteří vzhledem k těžšímu stupni mentální retardace a případně i z dalších důvodů- zdravotních, případně sociálních, nejsou schopni prospívat ani na nižším stupni ZŠS, ale jsou u nich patrné určité předpoklady rozvoje rozumových schopností.
- Posilovat sebedůvěru dítěte, jeho radost z učení se, potěšení z objevování, experimentů. Ve spolupráci s rodinou musí vytvářet takové podmínky, které neomezují dítě, jeho sebevědomí a stabilitu.
- Dítě musí dostat šanci získávat a využít poznatky ze svého prostředí a být schopné podle svých možností krok po kroku vědomosti prakticky využívat.
- Vytvářet takové situace, ve kterých se postupně rozvíjí společenské aktivity s rodiči, ostatními dětmi, situace, kdy může přijít do kontaktu s rozlišnými typy chování, rozličnými situacemi a problémy, ve kterých mohou pochopit vlastní roli ve skupině a zároveň akceptovat druhé.
- Dávat dítěti příležitost sebevyjádření přes obrazy, zvuky, pohyb, slova, pro rozvoj chápání a komunikace s prostředím.
- Všechny činnosti směřovat k podporování vlastní aktivity dítěte.
- Schopnost učitele navázat s dítětem kvalitní vztah, získat ho pro spolupráci, dát mu najevo své přátelství a pochopení jeho situace.
- Hlavním záměrem je rozvíjení fantazie a představivosti dětí, vzdělávání dětí přirozenou cestou, tzn. prostřednictvím prožitků, praktických zkušeností, experimentů, řízené a spontánní aktivity vyváženě zařazované do denního režimu.

Formy a metody práce v přípravném stupni

V přípravném stupni je hlavním smyslem výchovy dětí rozvinout jejich rozumové schopnosti natolik, aby v průběhu svého dalšího vzdělávání mohly a chtěly nové poznatky získávat. Osvojení poznatků není cílem, ale prostředkem rozvíjení rozumových schopností dětí. Důležitým úkolem je prohlubování koncentrace pozornosti dětí, rozvíjení vztahů k ostatním lidem i k sobě samému.

Základem naší práce je dobrá znalost každého dítěte. Provádíme důkladné pedagogické pozorování, osobní anamnézu, analýzu výsledků činností a studujeme osobní dokumentaci dětí.

Na základě takto získaných podkladů ***má každé dítě vypracován osobnostní vzdělávací plán (OVP)*** ve všech oblastech, který vychází z respektování vývojových posloupností pro jednotlivé oblasti u jednotlivých dětí. Tím zajišťujeme, aby si děti osvojily specifické dovednosti v rozsahu jejich individuálních možností. OVP je zpracován v těsné spolupráci s rodiči a dalšími odbornými pracovníky. Je součástí spisové dokumentace žáka.

Při práci s těžce či kombinovaně postiženými dětmi v přípravném stupni využíváme téměř všechny obecné didaktické metody, optimálně upravené z pozice učitele. Obecné metody doplňují metody speciálně pedagogické, které umožňují komplexně rozvinout celou osobnost dítěte.

SPECIFICKÉ VZDĚLÁVACÍ CÍLE V JEDNOTLIVÝCH OBLASTECH vycházející z RVP PV

1. **OBLAST BIOLOGICKÁ** – zde dochází k rozvoji a procvičování hrubé i jemné motoriky, uvědomování si vlastního těla, osvojení si různých pohybových dovedností, poznatků o vlastním těle
 - uvědomění si vlastního těla
 - rozvoj pohybových dovedností v oblasti hrubé a jemné motoriky (koordinace pohybu, pohyblivosti, dýchání apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí
 - rozvoj a užívání všech smyslů
 - rozvoj fyzické a psychické zdatnosti
 - osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
 - osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě
 - osvojení si dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí a vytváření zdravých životních návyků
2. **OBLAST PSYCHOLOGICKÁ** – zde dochází k rozvoji komunikativních a interaktivních dovedností, rozvoji smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; ale i sebepojetí

a) ROZVOJ JAZYKA A ŘEČI

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, porozumění, poslechu) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- osvojení některých dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka

b) ROZVOJ POZNÁVACÍCH SCHOPNOSTÍ, MYŠLENKOVÝCH OPERACÍ, PŘEDSTAVIVOSTI A FANTAZIE

- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovné logickému (pojmovému), rozvoj a kultivace paměti, pozornosti, představivosti, fantazie
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
- vytváření základů pro práci s informacemi

c) ROZVOJ SEBEPOJETÍ, CITŮ A VŮLE

- rozvoj pozitivních citů dítěte ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry a relativní citové samostatnosti)
- rozvoj schopnosti vytvářet a rozvíjet citové vztahy k okolí
- rozvoj schopností a dovedností vyjádřit pocity, dojmy a prožitky
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání
- získání schopnosti řídit chování vůlí a ovlivňovat vlastní situaci

3. OBLAST SOCIÁLNÍ – zde dochází k rozvoji poznatků o rodině, sebeobslužných a sociálních dovedností (hygienických návyků, sociálních vztahů), adaptačních schopností, přípravě na školu apod.
 - rozvoj schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
 - posilování prosociálního chování ve vztahu k druhému (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
 - vytváření prosociálních postojů k druhému (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)
 - rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností
 - ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými
4. OBLAST SOCIOKULTURNÍ – zde se rozvíjí kulturně společenské postoje, morální hodnoty, pracovní dovednosti, ale i dovednosti sociální

- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte
 - vytvoření povědomí o mezilidských a morálních hodnotách
 - rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí, přizpůsobit se, spolupracovat, spolupodílet se, přináležet k tomuto společenství (ve třídě, k rodině, k ostatním dětem), vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
 - rozvoj kulturně estetických dovedností (slovesných, výtvarných, hudebních, dramatických) produktivních i receptivních
 - vytvoření základů estetického vztahu ke světu, k životu, ke kultuře a umění
5. **OBLAST ENVIRONMENTÁLNÍ** – v této oblasti se rozvíjí zejména poznatky o přírodě, vztahu člověka k přírodě
- Vytváření vztahu k místu a prostředí, ve kterém dítě žije
 - Rozvoj pocitu sounáležitosti s živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí
 - Osvojování jednoduchých poznatků o světě
 - Osvojování si jednoduchých poznatků o dopravě
 - Osvojování si jednoduchých poznatků o povoláních, o své rodině
 - Osvojení dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí

Specifika činností v přípravném stupni základní školy speciální

Veškeré činnosti z oblasti sociální, sociokulturní a environmentální jsou natolik specifické a stále se opakující a proto prolínají celým výchovně vzdělávacím procesem.

Některé obecně používané strategie

- odebrání pomoci
- učení rozlišováním bez chyb
- rozkrokování
- tvarování
- řetězení
- střídavá práce
- předvedení a napodobování

U dětí s autismem, s poruchou komunikace a s poruchou řeči a jazyka využívat podpůrnou i alternativní komunikaci, strukturované učení.